

Sigmund Freud Cinsiyet Üzerine

Türkçesi A. Avni ÖNEŞ
ISBN 975-468-022

Yayımlayan. Say Yayınları Altına
Basım : Ekim 1993 /
Kapak. Derman över /
Baskı: Engin Matbaacılık
Genel Dağıtım: SAY DAĞITIM LTD. ŞTİ.
Ankara Caddesi No: 54 Sirkeci / İSTANBUL
Tel: 528 17 54 - 512 21 58
Fax: 512 50 80
say

İÇİNDEKİLER

Freud'un Hayatı.....	7
Açıklama	17
Sonuncu Baskının Önsözü.....	19
Birkaç Söz Daha.....	21

BİRİNCİ BÖLÜM

Cinsel Sapıtmalar	23
I. Cinsel Nesneyle İlintili Sapmalar	24
A. Dönüklük.....	24
B. Çocukların ve Hayvanların Cinsel Nesne Olarak Alınması	32
II. Cinsel Amaçla İlgili Olan Sapmalar	34
A. Anatomik Saldırıları.....	35
B. Başlangıçtaki Cinsel Amaçların Saplanması.....	39
III. Sapıklar Üzerine Genel Yargılar	42
IV. Nevrozlarda Cinsel Dürtü	44
V. Kısmi Dürtüler ve Şehvet Uyandırıcı Bölgeler.....	48
VI. Psikonervozlarda Cinsel Sapıklığın Görünür Egemenliğinin Açıklanması	50
VII.'Cinselliğin Çocuksu Karakteri Üzerine İlk Belirtiler	51

İKİNCİ BÖLÜM

Çocuk Cinselliği	53
I. Çocukluk Süresince Cinselliğin Gizli Kalışı ve Bunun Arada Bir Meydana Çıkışları.....	55
II. Cinselliğin Çocuktaki Gösterileri.....	58
III. Çocuk Cinselliğinin Cinsel Amacı	60
IV. Mastürbasyon Şekilli Cinsel Gösteriler.....	62
V. Çocuğun Cinsel Araştırmaları.....	69
VI. Cinsel Oluşumun Gelişme Evreleri.....	72
VII. Çocuk Cinselliğinin Kaynakları.....	75

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Erginliğin Değişiklikleri	81
I. Üreme Bölgelerinin Üstünlüğü ve İlkel Haz	82
II. Cinsel Uyarılma Sorunu.....	86
III. Libido Kuramı.....	89
VI. Cinslerin Birbirinden Ayrılması	91
V. Nesnenin Keşfedilmesi	94
VI.	

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sonuç.....	101
------------	-----

BEŞİNCİ BÖLÜM

Notlar.....	113
-------------	-----

FREUD'UN HAYATI

Psikanalizin kurucusu Sigmund FREUD, yaşam hikâyesini ve çalışmalarını 1925 yılında Leipzig'de «Şimdiki Tıp: Otobiyografiler» dizisinde yayınlamıştır. Elbette ondan sonra da çalışmalarını sürdürmüş, fakat Hitler Almanya'sının 1938'de Avusturya'yı işgal etmesi üzerine, Naziler'den kaçan dünyaca ünlü birçok bilgin ve fikir adamı gibi, o da Viyana'dan ayrılarak İngiltere'ye geçmiş ve 1939'da Londra'da ölmüştür.

Freud, yaşam hikâyesine «Hayatım ve Psikanaliz» de «6 Mayıs 1856'da Freiberg'de doğdum...» diyerek başlar. Ailesini, babasının maddî durumunu, çocukluğunu ilk öğrenim yıllarını anlatır: Babası onun meslek seçimini kendi gönül eğilimine bırakmıştır. Genç Freud ise, hekimliğe ve hekimin toplum içindeki durumuna, karşı bir heves duymamaktadır: Doktor olduktan sonra bile bu duygusu değişmemiştir. O, yalnız insan ilişkilerini konu alan bilimleri «öğrenme susamışlığı» ile tutuşmaktadır. Hareket noktası bu olmuştur.

O zaman moda olan, evrensel şeylerin anlaşılmasını olağanüstü bir açıklıkla verecek gibi görünen Darwin teorisi, kendisini kuvvetle çekmektedir.

Sonunda, liseyi bitirdiği zaman, bir konferansta dinlediği, Goethe'nin «Tabiat» üzerine denemesi, ona Tıp Fakültesi'ne yazılma kararını verdirtmiştir.

Önce bazı düş kırıklıklarına uğramıştır. Bunların birincisi, Yahudi olduğu için, kendisini başka öğrenciler arasında «aşağı» hissetmesi gereğidir, ikincisi: İlk üniversite yıllarında, aşırı gençlik çabasıyla bilimin her dalına atılmak istemişse de doğal verilerinin —kendi deyimıyla— «özelliği ve darlığı», başarı kazanmasını engellemiştir. Sonunda Ernest Brücke'nin Fizyoloji Laboratuvarı'na girmiş, orada dört yıl çalışmıştır. 1882'de hocasının öğüdüne uyarak «teorik çalışmalardan vazgeçip Viyana'da, Büyük Hastane'de stajyer doktor olarak çalışmaya başlamıştır.

Hastanenin Beyin Anatomisi Enstitüsü'nde incelemeler yapar. Fakat beyin anatomisinin, pratik bakımdan, fizyolojiden daha ileri bir adım olmadığını farke ederek, kendini, sinir hastalıklarının incelenmesine verir. Bu rahatsızlık, o zamanlar bir uzmanlık dair sayıl-mayarak iç hastalıklarının çeşitli bölümlerinden biri olarak kabul ediliyordu. Freud ise onu tıbbın bambaşka bir alanı olarak düşünüyor ve bu konu üzerinde kendisini kendisinin yetiştirmesi gerektiğini kavıyordu.

O sıralarda Paris'teki ünlü doktor Charcot'nun adı, sinir hastalıkları konusu üzerinde büyük bir otorite olarak parlamaktadır. Freud öğretimim onun yanında ilerletmek için, Paris'e gitme fırsatını elde eder. Freud, «Hayatım ve Psikanaliz»in birinci bölümünde Paris'teki çalışmalarını, Charcot ile yaptığı sıkı işbirliğini, sinir hastalıklarının, özellikle isteri'nin tedavisinde ipnotizmanın uygulanmasını öğrenişini, Viyana'ya döndükten sonra, kendisinin de aynı metodu kullanmasını anlatır. İsteri'nin yalnız kadınlara özgü bir hastalık olmadığını, erkeklerde de bulunduğunu tezini Tabipler Birliği'nde açıklamasının nasıl alaycı bir tepkiyle karşılandığını söyler.

Freud, organik sinir hastalıklarının tedavisiyle uğraşmaktan vazgeçer, işin ruh yönünü ele alır. Bunda önceleri ipnoz uykusunu kullanırken telkin ve serbest çağrışım, içe tıkanan istekleri ve duyguları, hastaya açıklamakla daha iyi sonuçlara vardığını görür. Sonra Fransa'ya, Nancy'ye giderek doktor Bernheim ile çalışmalar yapar. Dönüşünde doktor Breuer'le başlamış olduğu çalışmalarını sürdürür. Birlikte «İsteri Üzerine Çalışmalar» yayınlarlar. Fakat, önceleri pek iyi anlaşmaları Breuer ile aralarında, gittikçe görüş ayrılıkları başlar. Freud hastalığın oluşumunun bilinçsiz yasaklamalardan ve içe tıkmalardan ileri geldiği anlayışını öne sürer. Ona göre, nevrozlar Ben ile libido arasındaki uzlaşmazlıkların sonucudur. Breuer ise bu alanda daha ileri gitmekten çekinmektedir.

Daha önce, 1891'de Freud'ün beyin felçleri üzerine yapmış olduğu çalışmaların bir ürünü olarak küçük bir kitabı çıkmıştı: «Afaziler Anlayışı Üzerine». «Şimdi benim için bilimsel araştırmanın, hayatımın baş ilgi konusu olduğunu izlemek ve göstermek gerekiyor,» diyen Freud, «Hayatım ve Psikanalizin ikinci bölümüne şöyle başlar:

«Açıklamamı tamamlarken, daha başlangıçta ipnoza, ipnotik telkinden başka bir görev de yaptırmış olduğunu itiraf etmem gerekiyor. Onu, hastanın ruhunu hastalığının tarihine, onun doğuşuna bağıntılı olarak araştırmak için kullanıyordum; o bu tarihi ve doğuşu, uyanık halde çok zaman hiç mi hiç, ya da pek eksik bir şekilde bana bildirebiliyordu. Bu yürüyüş tarzı bana emreden ya da yasaklayan basit telkinden daha etkili gibi görünmekle kalmıyor; telkinin tekdüzeli yöntemiyle iyileştirmeye çalıştığı olayın kaynağına bağlı bir şeyi öğrenmeye hakkı olan hekimin bilme susuzluğunu da doyuruyordu. Bu başka davranış tarzıma şu şekilde gelmiştim: Henüz Brücke'nin laboratuvarındayken, doktor Joseph Breuer ile tanışmıştım; o Viyana'nın en parlak pratisyen hekimlerinden biri olduğu gibi bilimsel bir geçmişe de sahipti. Solunum fizyolojisi ve denge organı üzerine kalıcı bir değer taşıyan birçok çalışmaları vardı. Üstün zekâlı bir insandı, benden on dört yaş büyüktü; ilişkilerimiz pek çabuk içtenlik

kazandı. Bulunduğum güç yaşama koşulları içinde dostum ve desteğim oldu. Bütün bilimsel ilgilerimizi birlikte ortaya koymaya alıştık; elbette, bu ilişkilerde, kazanan bendim. Psikanalizin gelişmesi onun dostluğuna mal oldu bana. Bu bedeli ödemek benim için kolay olmadı; ama bu kaçınılmazdı. Daha Paris'e gitmeden önce, 1880'den 1882'ye kadar özel bir usulle tedavi etmiş olduğu bir isteri olgusu üzerindeki gözlemlerini bildirdi, bu onun isteri semptomlarının çıkış nedenleri ve anlamı üzerine derin görüşler edinmesini sağlamıştı. Bu, Janet'nin çalışmalarının henüz geleceğe değgin olduğu bir zamanda meydana gelmişti. Çeşitli yinelemelerle bana, hastasının hikâyesinden parçalar okudu; ben de, nevrozun anlaşılmasında henüz böyle bir adım atmamış olduğum iz-lenimini edindim. Paris'e gittiğimde, bu sonuçları Char-çot'ya anlatmaya karar verdim, öyle de yaptım. Fakat üstat daha ilk araştırmalardan başlayarak, hiçbir ilgi göstermedi. Ben de bu konuya bir daha dönmedim, kendim de artık bu işle uğraşmadım.

Viyana'ya dönünce, dikkatimi tekrar Breuer'in gözlemi üzerine çevirdim ve onu bana daha ayrıntılı olarak anlattırdım.»

Freud böylece, Breuer'le yaptığı çalışmalarını ve sonra aralarında beliren görüş ayrılıklarını özetledikten sonra, kendi kendine girmiş olduğu bu çetin yolda yeni kanılara nasıl vardığını, psikanaliz adıyla kurduğu bilimin temellerini nasıl attığını, ruh hastalıklarının oluşumu ve tedavisi anlayışına nasıl bambaşka bir yöntem getirdiğini anlatır. İlk olarak bilinçsizlik ve içe tıkma kavramlarını ortaya atmıştır. İnsanın ruhunun derinliklerinden libido denilen zorlayıcı bir güç çıkarmıştır. Cinsellik'e en önemli rolü vermiştir. İşte Freud'ün yadigarı, hatta hor görülmesi, genellikle de yanlış anlaşılması, bu oluştan başlar. Kendilerini Freud'le birlikte «Derinlik Psikolojistone vermiş olan çalışma arkadaşlarından kimileri de bu yüzden ondan ayrılmış, ona karşı duruma bile geçmişlerdir.

«Hayatım ve Psikanaliz» aslında Freud'ün özel yaşantısının değil, bilimsel çalışmalarının ve çatışmalarının anlatısıdır. İnsan düşüncesi için yepyeni bir çıkış açan bu yenilmez savaşçının birçok direnmelerle karşılaşması olağandır. Fakat o, yolundan hiçbir zaman sapmadığı gibi, daha da ileri gitmiş, uzun süren yaşamı boyunca, insan ruhunun en karanlık noktalarda ışık serpen devrim yapıcı eserlerini gittikçe daha derine inen yeni buluşlarıyla güçlendirerek yayınlamaktan geri kalmamıştır. Durmak, dinlemek bilmeyen bu bilim savaşçısının çalışmalarını, zihin gelişmesinin ve düşüncelerinin başlıca dönüm noktalarını, biraz da özel yaşamının önemli olaylarını yılların dizini içinde, özetleyici bir tablo halinde veriyoruz:

1856 6 Mayıs. Moravia'nın Freiberg şehrinde doğumu. 1860 Ailesinin Viyana'ya yerleşmesi. 1865 Freud, Gymnasium'a (orta dereceli okula) giriyor. 1873 Tıp öğrencisi olarak Viyana Üniversitesi'ne giriyor.

1876-82 Viyana Fizyoloji Enstitüsü'nde Dr. Brückey'le çalışmalar.

1877 İlk yayınları: Anatomi ve fizyoloji üzerine yazılar.

1881 Tıp Doktoru diplomasını alır.

1882 Martha Bernays ile nişanlanma.

1882-85 Viyana'nın Büyük Hastanesinde beyin anatomisi üzerine çalışmaları: Birçok yazılarının yayınlanması.

1884-87 Kokainin klinikte kullanılması üzerine araştırmalar.

1885 Nöropatoloji'ye, Privatdozent (Özel doçent: Üniversite okutmanı) olarak atanması.

1885 (Ekim) - 1886 (Şubat) Paris'te Salpetrier Hastane-si'nde Charcot ile Sinir Hastalıkları üzerine incelemeler yapması. İsteri ve ipnoz ile ilk olarak ilgilenmesi.

1886 Martha Bernays ile evlenmesi. Viyana'da özel pratisyen hekim olarak çalışmaya başlaması.

1886-1893 Nöroloji üzerinde, özellikle Viyana'da, Kasso-witz Enstitüsünde çocukların beyin felçleri üzerinde çalışmalarını sürdürerek birçok yazılar yayınlıyor. Gittikçe, nörolojiden çok psikopatolojiye ilgi duymaya başlıyor.

1887 İlk çocuğu, Mathilde'in doğuşu.

1887-1901 Berlin'de, Wilhelm Fliess ile dostluk kurması ve mektuplaşması. Freud'ün bu dönemde ona yazmış olduğu mektuplar ölümünden sonra, 1950'de yayınlanmıştır. Görüşlerinin gelişmesi üzerine bol ışık serpmektedirler.

1887 Tedavi uygulamalarında ipnotik telkini kullanmaya başlıyor.

1888 İsteri'nin katartik tedavisi için, Breuer ile birlikte ipnoz'u kullanmaya başlıyor. Gitgide, ipnoz'u bir yana bırakarak serbest çağrışımlardan yararlanıyor.

1889 Bernheim'in telkin tekniğini incelemek için, Nancy'ye onu ziyarete gidiyor. 1889 Büyük oğlunun, Martin'in doğumu.

1891 Afaziler üzerine monografi. İkinci oğlunun doğumu. (Oliver).

1892 En küçük oğlunun doğumu. (Ernst).

- 1892-98 İsteri, saplantılar ve bunaltı üzerine araştırmalar ve kısa yayınlar. Breuer ile birlikte yazılmış olan İsteri Üzerine İncelemeler'in yayınlanması: İsteri olguları ve onların Freud tarafından kendi tekniğince anlatılması.
- 1893-96 Freud ile Breuer arasında gittikçe artan görüş ayrılığı. Freud, yasaklama ve içe tıkma olgusunu ve nevroz'un, ben (ego) ile libido arasındaki uzlaşmazlıktan doğduğu anlayışını öne sürüyor.
- 1895 Bilimsel Bir Psikoloji İçin Tasarı'mın yayımlanması. Freud'ün en küçük çocuğunun (Anna'nın) doğumu.
- 1897 Freud'ün kendi kendini analizi. Bu onu troma teorisini bırakmaya ve çocuk cinselliğini ve Oidipos karmaşasını tanımaya götürüyor.
- 1900 Günlük Hayatın Psikopatolojisi. Rüyalar üzerine yazmış olduğu kitabıyla birlikte yayımlanmış olan bu eser, Freud'ün yalnız patolojik hallere değil normal zihin hayatına da uygulanan teorilerinin bütünüdür.
- 1902 «Olağanüstü Profesör» olarak atanması.
- 1905 Cinsellik Teorisi Üzerine Üç Deneme. Bunda ilk kez, içgüdünün gelişmesinin insanda çocukluktan başlayarak olgunluk çağına dek aldığı yol çizilmektedir.
- 1906 Jung, psikanalizciler araştırma katılıyor.
- 1908 Psikanalizcilerin ilk uluslararası toplantısı. (Salzburg'da)
- 1909 Freud ve Jung konferans için A.B.D.'ne çağırılıyorlar. Bir çocuğun (beş yaşındaki küçük Hans) ilk kez analizi olgusunun hikâyesi.
- 1910 «Narsisizm» teorisinin ilk çıkışı
- 1911 Adler'in ayrılması.
- 1911-15 Psikanaliz tekniği üzerine yayınlar. Psikanalitik teorilerin psikik olgulara uygulanması.
- 1913-14 Totem ve Tabu: Psikanalizin antropolojik oluşturalara uygulanması.
- 1914 Jung'un ayrılması.
- 1914 Psiko-Analitik Hareketin Tarihi Üzerine: Adler ve Jung üzerine bir polemik bölümü ile.
- 1915 Temel teorik sorunlar üzerine «metapsikolojik» on iki yazılık bir dizi. Bunların ancak beşi kalmıştır.
- 1915-17 Psikanalize Giriş. Birinci Dünya Savaşı sırasında Freud'ün görüşlerinin durumunun geniş bir genel görünümünü veren konferanslar.
- 1919 Narsisizm teorisinin savaş nevrozlarına uygulanması.
- 1920 İkinci kızının ölümü.
- 1920 Haz İlkesinin Ötesi: «Tekrarlama Zorlayışı» anlayışının ve «Ölü İçgüdü» teorisinin ilk açıklanması.
- 1921 Kollektif Psikoloji ve Ben'in Analizi. «Ben» üzerine sistemli bir analiz çalışmasının başlangıçları.
- 1923 Ben ve «O Şey = Şu: Bilincin «O şey» (Almanca Es), Ben (ego), üst-ben (super-ego)'ya bölünerek çalışmasının ve yapısının gözden geçirilmiş açıklanması.
- 1925 Kadının cinsel gelişmesi üzerine yeniden gözden geçirilmiş görüşler.
- 1926 Yasaklamalar, Semptomlar ve Bunaltı: Bunaltı sorunu üzerine yeniden gözden geçirilmiş görüşler.
- 1927 Bir Kuruntunun Geleceği: Din üzerine bir tartışma.
- 1930 Uygurluk ve Rahatsızlıkları.
- Freud, Frankfurt şehrinin «Goethe Armağanı»nı alıyor.
- 1933 Hitler, Almanya'da iktidara geçiyor; Freud'ün kitapları Berlin'de, kamu önünde yakılıyor.
- 1934-38 Musa ve Tektanrıçılık: Bu, Freud'ün sağlığında yayınlanmış olan son eseridir.
- 1936 Doğumunun sekseninci yıldönümü. İngiltere'nin Royal Society Muhabir Üyeliği'ne seçilişi.
- 1938 Hitler'in, Avusturya'yı işgal edişi. Freud, Viyana'dan ayrılarak Londra'ya gidiyor.
- 1938 Bir Psikanaliz Taslağı: Psikanalizin bitmemiş, fakat derin bir açıklanışdır.
- 1939 23 Eylül. Londra'da ölümü.

AÇIKLAMA

«Cinsiyet üzerine»nin- ilk baskısı 1905 yılında çıkmış. Arkasından 1910, 1915 ve 1923 yularında yeni baskıları yayınlanmış. Bu baskılarında Freud, yeni buluşlarını da gözönüne alarak ilk metin üzerinde değişiklikler, önemli eklemeler yaparak eserini tekrar tekrar işlemiş.

Dilimize çevrilen bu kitap en kesin şeklini almış olandır. Batıdaki bazı çeviricilerin yaptıkları gibi hangi bölümlerin ne zaman değiştirildiklerini ya da eklendiklerini parantez içinde göstermeyi gereksiz bulduk. Bu, metnin akıcılığını bozacağı gibi okuyucunun dikkatini de dağıtabilir. Amacımız Freud'ün düşünce gelişmesini zaman içinde izlemek yerine, onun cinsellik konusunda en son ve tüm olarak ne söylemiş olduğunu katkısız vermektir.

Uğradığımız en büyük güçlük çok sayıda terim ve deyimlere dilimizde karşılık bulamayışımız, bunun için yeni yeni kelimeler aramak ve türetmek zorunluğunu duymamızdır. Hemen hemen bütün bilim ve teknik dallarında olduğu gibi felsefe, psikoloji, özellikle psikanaliz alanında da yerleşmiş herkesçe ortaklaşa kullanılan terimlere sahip değiliz. Okul kitaplarından bilimsel eserlere ve halk için kaleme alınan yazılardan en ağır çalışmalara kadar, hepsinde lâtince, yunanca, arapça, farsça ile modern Batı dillerinden terim ve deyimler karmakarışık bir halde kullanılmaktadır. Bu arada da yeni türetilmiş türkçe kelimelere yer verilmektedir. Bunların da çok zaman parantez içinde fransızcaları yer almaktadır. Biz yalnız yabancı dil bilenlerin değil, az çok kültürlü kişilerin de kolaylıkla anlaması gerektiğine inandığımız bu eserin çevirisinde mümkün olduğu kadar Türkçe kelimeler kullanmaya çaba gösterdik. Yeni terimler türetmeye az giderek, daha çok konuşulan dilden kelimeler aldık ve bunlarla en karmakarışık deyimleri bile karşılamaya çalıştık. Örneğin tıpta: «Bir organın doğal durumunu değiştirmesi, doğal bir gidişin yolundan sapması» diye tanımlanan «inversion» (ters dönme, ters çevrilme, alt üstü olma) terimine «dönüklük» karşılığını vermeyi uygun bulduk. Böylece asıl «sapıklık» olarak çeviregeldiğimiz «perversion» (yoldan çıkma, sapıtma, bozulma, ahlâkça kötüleşme) terimi ile karışıklığı önledik.

Bunun gibi daha birçok yeni kullanmalarla çevirimizin bu alanda bir terim birliği kurulmasında yararlı olacağına inanıyoruz.

SONUNCU BASKININ ÖNSÖZÜ

Kamunun bu kitap karşısındaki tutumunu on yd incelemek fırsatını bulduktan sonra bu sonuncu baskıya, yanhş anamlan gidermeye ve doğabilecek hayal kırıklıklarını önlemeye yarayacak birkaç açıklama eklemek istedim. Her şeyden önce, analizimizin, psikanalitik yöntem derinleştirmesi gereken günlük hekim deneyleri üzerine kurulduğu olgusunda ve bilimsel değerinin bundan doğması gerektiğinde direteceğiz. Cinsellik Üzerine Üç Deneme ancak psikanalizin tanıdığı ve doğrulayabileceği şeyleri içine alabilir. İşte bunun için, bji denemelerden bir cinsellik kuramı çıkabileceği pek de uygun görülmemektedir. Büyük önem taşır göründükleri halde, cinsel yaşamın kimi temel sorunları üzerinde durum almamış olmamız da anlaşılacaktır. Bununla birlikte, yazarın bu sorunları hiç de bilmediğine ya da ikinci derecede bir önem vererek onları bir yana bıraktığına inanılmasını istemedim.

Yalnız sorunların seçilmesi değil, incelememizin düzeni de bu kitabın, zaten bizi bunu yazmaya iten psikanalitik açıklamaya ne denli bağlı olduğunu gösterecektir. İzlediğimiz yöntem, bütün anlatışlarda, bünye etkenleri ikinci planda bırakıldığı halde dışarı tarafından şartlanmış olan etkenleri birinci plana almamızla karakterize edilmiştir. Kişinin kendi kendine (ontojenetik) gelişmesini soydan gelen (filojenetik) gelişmeden üstün tutuyoruz. Gerçekten, dışarının şartladığı gösteriler analizimizin başlıca konusunu oluşturmaktadır; bu, onların hemen hemen tümünü yorumlayabilmektedir. Bünye gösterileri, bir tür geri planda görünebilirler ve yaşamın deneyleri tarafından uyandırılırlar; onları büsbütün değerlendirmeyi istemek psikanalizin alanını aşmaktır.

Ontonejenezle filojenez arasında benzer bir bağlantı vardır. Filojenez daha yeni bir deneyle değişmedikçe, ontojene-zin yinelenmesi gibi kabul edilebilir. Filojenetik (soydan gelme) düzen ontojenetik (kendi kendine) evrim arasından görünür. Fakat aslında, bünye, yeni ve kişisel bir deneyin eklendiği, önceki bir deneyin tortusundan başka birşey değildir.

Benim incelemelerimin sonuçları psikanalizin verilerine sıkıca bağlıysa da, öte yandan bu çalışmanın her türlü biyolojik araştırma karşısındaki bağımsızlığını ileri sürmek zorundayım. Belli türlerde genel ya da özel cinsel biyolojinin bize açtığı görünümlere bağlanmayı dikkatle önledim ve cinsel işlevlerin incelenmesini psikanalitik tekniği kullanarak, ele aldım. Amacım, psikolojinin, insanın cinsel yaşamının biyolojisi üzerinde ne ölçüde göstermeler sağladığını araştırmaktı. Böylece bu, her iki alandaki bağlantıları ve birbirine uyan olguları aydınlığa çıkarmama olanak sağlamıştır. Gene de temel noktalar üzerinde, psikanaliz, biyolojininki ile bağdaşmayan fikirlere ve sonuçlara götürdüğü zaman bazı tezlerden vazgeçmek gerektiğini de sanmadım.

Viyana, Ekim 1914

BİRKAÇ SÖZ DAHA

Savaşta ki olaylar, kamunun psikanalize gösterdiği ilgiyi azaltmadı. Bununla birlikte, bu ilgi onun bütün bölümleri üzerine aynı eşitliğe gitmemektedir. Psikanalizin büsbütün psikolojik olan, bilinçsizlikle, içetıkma ile marazi bozuklukları belli eden uyuşmazlıkla, semptomların oluşum mekanizması ile ilintili olan kısımları gittikçe daha genellikle kabul edilse ve gözönüne alırsa bile biyolojiye dokunan ve temel fikirleri bu kitapta açıklanan öğreti bölümü aksine çok sayıda karşıtların itirazına uğramaktadır, hatta, bir zaman kendilerini psikanalize vermiş olan düşünürlerden çokları onu bırakmışlar, normal ve patolojik yaşamda cinsel öğrenim rolünü kısacak yeni varsayımlar ileri sürmüşlerdir.

Gelgeldim, ben psikanalitik öğretinin bu bölümünün gerçekten öbürlerinden daha çok uzaklaştığını kabule karar veremem. Anılarım ve sorunun her zaman yinelenen bir incelenmesi kuramın özenle ve tarafsızca yapılmış gözlemler üzerine kurulduğunu kanıtlamaktadır; öte yandan kamunun davranışını da kendi kendine kolayca açıklamaktayım. Önce, yalnız analizi hastanın çocukluğuna kadar götürebilmek için yeter bir sabır ve oldukça güvenli bir yöntemle sahip olan gözlemcilerin insanın cinsel yaşamının başlangıcı üzerine ileri sürülmüş varsayımları doğrulayacak halde olduklarını söyleyelim. Çoğu zaman, böyle hareket etmek mümkün olamaz, hiç değilse görünüşte çabuk bir iyileşme elde etmek isteyen hekim böyle yapamaz. Psikanalizle çalışan hekimler dışında kimse, bu alana giremez ve dolayısıyla kendine özgü antipa-tileri, önyargıları ile belirlenmemiş olan bir sağyargı kuramaz. Genel olarak çocukların gözlemiyle yetinmek doğru olsaydı bu kitabı yazma zahmetinden kendimizi kurtarmış olurduk.

Bu kitabın kimi parçalarının cinsel yaşamın her beşeri etkinlikteki önemi üzerinde belirttiğimiz, cinsellik kavramını genişletmeye çalıştığımız bölümlerinin, her zaman psikanalize karşı direnmelere bahane olarak kullanıldığı olgusunu anımsatmak gerekir. Gürültülü sözcükler kullanarak psikanalizin tiimcinsellik (panseksüalizm) olduğundan söz etmeye ve ona «her şey»i cinsellikle açıklamak gibi akıl almaz bir kınamada bulunmaya dek gidilmiştir. Zihinleri bulandıran tutkuların etkisi unutulabilirse ve onlara birçok şeyin anıları kaybettirilirse, insan olgulardan şaşırabilir. Çok zaman önce, Schopenhauer insanlara cinsel eğilimlerinin hangi ölçüde belirlenmiş olduğunu gösteriyordu. Alışılmış anlamında alınan bu sözcük o denli etkileyici öğretiyi nasıl büsbütün unutabilirdi? Son olarak, bizce cinsellik fikrine verilen kapsam, çocukların ve sapık denilenlerinin psikanalizin bize kabul ettirdiği kapsamla ilintili olarak, yukardan, psikanaliz üzerine bir hor görme bakışı fırlatanlara daha geniş bir cinsellik fikrinin tanrısal Eflâtun'un Eros'una ne denli yaklaştığını anımsaması gerektiği karşılığım vereceğiz.»

Viyana, Mayıs 1920

BİRİNCİ BÖLÜM CİNSEL SAPITMALAR

İnsanın ve hayvanın cinsel gereksinimlerini açıklamak için biyolojide bir «cinsel dürtümün varlığı kabul edilir; aynı şekilde, açlığı anlatmak için bir beslenme dürtüsü varsayılır. Bununla birlikte halk dilinde, cinsel gereksinim için açlığın karşılığı bir kelime yoktur. Bilim dili ise «libido» terimini kullanır.³ Halkın görüşü, cinsel dürtünün niteliği ve karakterleri üzerinde bazı kesin düşünceler ileri sürer. Böylece, bu dürtünün çocukta bulunmadığını, erginlik çağında oluştuğu ve olgunluğa götüren yürüyüşle sıkı bağlantısı olduğunu cinslerden birinin öbürü üzerine dayanılmaz bir çekim yapması biçimi altında kendini gösterdiğini, amacının cinsel birleşme, ya da hiç değilse bu amaca giden bir eylemler topluluğu olduğunu söylemek uygun görünür. Bu anlatımın gerçeği ancak pek eksik kıldığını inanmak için her hakka sahibiz. Eğer yakından incelenirse, bu düşüncelerde bir yığın yanlışlıklar, doğru olmayan noktalar, ivedice verilmiş yargılar görülür.

İki terimi ayırıp belirtmekle işe başlayalım: Cinsel çekim yapan kimseye cinsel nesne, dürtünün bir kimseyi ittiği eyleme cinsel amaç diyeceğiz. Bilimsel deney bize kâh nesne ile, kâh cinsel amaçla ilintili çok sayıda sapmalar bulunduğunu ve bu sapmalarla normal sayılan hal arasındaki bağlantıları derinleştirmeye çalışmak gerektiğini kanıtlamaktadır.

I. CİNSEL NESNEYLE İLİNTİLİ SAPMALAR

Cinsel dürtünün halktaki kavramının en iyi yorumlanmasını bulduğumuz şiir dolu efsaneye göre, insan denilen varlık, kadın ve erkek olarak iki parçaya bölünmüştür; o zamandan beri aşk yoluyla birleşmeye çalışmaktadır. İşte bundan dolayı, kendileri için cinsel nesneleri kadın değil de erkek olan erkekler ve yine cinsel nesneleri kadın olan kadınlar bulunduğunu öğrendiğimiz zaman pek şaşırırız. Bu tür kimselere şu ad verilir: Eşcinsel, daha doğrusu dönükler, oluşa da dönüklük (inversion) denir. Dönükler elbette ki, sayıca hayli kalabalık olmalarına karşın, onları tanımak her zaman oldukça güçtür.⁴

A. DÖNÜKLÜK

Dönüklerin Davranışı — Dönüklerde aşağıdaki tipler ayırt edilir.

a) Kesin dönükler: Yani öbür cinsten kimselere karşı ilgisiz kalanlar; öbür cins kendilerinde cinsel nefret uyandırır. Bunlar ancak kendi cinsinden olanı cinsel nesne olarak alırlar. Eğer dönük erkekse, bu nefretten dolayı normal cinsel eylemde bulunma gücüne sahip olamaz, ya da yapsa bile hiçbir tat alamaz.

b) Çift yaşayışlı dönükler (psikoseksüel hermafroditizm) yani nesne olarak ayırt etmeksizin cinslerden birini ya da ötekini alanlar. Bu tip dönüklerde tek yanlı olmak karakteri yoktur.

c) Fırsat düştüğünde dönük olanlar: Bu tip dönükler, belirli koşullar içinde (özellikle normal cinsel birleşme için gerekli nesneyi bulamadıklarında) ya da taklitçiliğe kapıldıkları için, kendi cinslerinden bir kimseyi cinsel nesne olarak kabul eder ve cinsel gereksinimlerini giderirler.

Cinselliklerinin özelliği üzerine kendi taşıdıkları yargıya gelince, dönükler değişik biçimde davranırlar. Kimilerince dönüklük, libidosuna yön verme kadar doğaldır. Kimileri kendi dönüklükleri olgusuna karşı isyan halindedirler, bunu da marazi bir zorlama olarak duyarlar.⁵

Bu cinsel gösterilerin ortaya çıktığı yaşam dönemlerine göre de iki tip dönüklük ayırt edilir. Kimilerinde dönüklük belleğin erişebileceği kadar uzun bir zaman var olmuş gibi görünür; kimilerinde ise erginlikten önce ya da sonra, belli bir zamanda kendini göstermiştir.⁶ Bu cinsel karakteristik, bütün yaşam boyunca kalabilir, ya da bir anda yok olabilir; normal bir evrime doğru, sadece geçici bir süre için kendini gösterebilir. Nihayet uzun bir normal cinsellik döneminden sonra geç olarak görünebilir. Hatta normal cinsel nesne ile dönük cinsel nesne arasında zaman zaman salınım halleri de görülmüştür. Normal cinsel nesne üzerinde yapılan acılı bir deneyden sonra libidonun dönüklüğe yönelmesi özellikle ilgi çekicidir.

Bu farklı dizilere genel olarak birbirinden bağımsız olarak rastlanmaktadır. En aşırı biçimlerde, tüm dönüklükte, cinsel özelliğin yaşam süresince geç görüldüğü ve kişinin onunla iyi anlaşma halinde yaşadığı kabul edilebilir.

Birçok yazar, kuşkusuz ki, saydığımız bu çeşitli durumları bir bütün içinde toplamaktan kaçınacaktır. Onlar bu gruplar arasındaki benzerlikleri değil, ayrılıkları belirtmek isteyeceklerdi; bu tutum, onların dönüklük konusundaki görüşlerine uygun düşer. Fakat, bölünmeler ne denli akla yakın olursa olsun,

ara derecelere bol bol rastlandığı için, grupları biraraya toplamak gerektiği düşüncesine yüz çevirmemek doğru olur.

Dönüklük Kuramı — Dönüklük ilk önce doğuştan gelen bir sinir soysuzlaşması (dejenerasyon) belirtisi olarak kabul edilmiştir. Bu, hekimlerin dönüklük gözlemledikleri ilk kimselerin sinir hastaları (nevropat) ya da hiç değilse sinir hastalarının bütün görünüşlerine sahip kimseler olmaları ile açıklanmaktadır. Bu tez ayrı ayrı yargılanması gereken iki savı içine almaktadır: Birincisi, dönüklük doğuştan gelmez; ikincisi, dönüklük bir soysuzlaşma belirtisidir.

Soysuzlaşma — Soysuzlaşma teriminin düşüncesizce kullanılması, her yerde olduğu gibi burada da itirazlar yükseltmektedir. Hastalık nedenleri açıkça travmatik ve bulaşıcı olmayan her patolojik gösteriye, soysuzlaşma demeye azar azar alışılmıştır. Magnan'ın soysuzlaşmışlar sınıflamasına göre, sinir sisteminin çalışmasının kusursuz olduğu hallere soysuzlaşma terimini uygulamak mümkün olmuştur. Öyleyse bu yeni soysuzlaşma kavramının değeri ve kapsamı ne olabilir? Şu iki durumda soysuzlaşmadan söz etmemek tercih edilebilir gibi görünmektedir.

1 — Birlikte başka dönüklükler de bulunmuyorsa,

2 — Kişinin işlerinin ve etkinliklerinin tamamı ağır bozukluklara uğramamışsa.7

Öyle ki, dönüklerin bu anlamda soysuzlaşmış kimseler olmadıkları şu olgular topluluğundan da bellidir:

1 — Başka ağır sapıtmalar göstermeyen öznelde dönüklüğe rastlanır.

2 — Genel etkinliği bozulmamış, ahlak ve zekâ gelişmeleri pek yüksek bir dereceye erişmiş olan öznelde de dönüklük bulunur.8

3 — Klinikçilerinkinden daha genel bir görüş noktasından alınıncaya dönüklüğü bir soysuzlaşma belirtisi olarak anlamayı yasaklayan iki olgu kategorisiyle karşılaşılır:

a) Dönüklüğün sık sık görülmüş olan bir pratik olduğunu unutmamak gerekir, eski çağ uluslarında, uygarlıklarının en yüksek olduğu dönemde dönüklüğün hemen hemen önemli bir kurum olduğu söylenebilir.

b) Dönüklük ilkel, vahşi kavimler arasında da son derece yaygındı, oysa soysuzlaşma terimi genel olarak ileri uygarlıklar için kullanılır (I. Bloch). Hatta Avrupa'nın çeşitli uygar uluslarında bile, ırk ve iklim farklarının, dönüklüğün sıklığı ya da azlığı konusunda ve ahlaki davranış üzerinde pek büyük bir etkisi vardır.9

Dönüklüğün Doğuştan Gelen Karakteri: — Dönüklük yalnız kesin dönüklerde doğuştan gelme olarak kabul edilmiştir. Bunu belirtmek için, cinsel dürtünün başka bir yöne çevrilmesini yaşamlarının hiçbir anında asla tanımamış olduklarını ileri süren hastaların kendi tamkılıkları üzerine dayanılmıştır. Ne var ki, çift yaşayışlı dönüklerin ve özellikle fırsat düştüğünde dönüklük gösterenlerin bulunduğu olgusu, dönüklüğün doğuştan gelme bir karaktere sahip olduğu varsayımı ile uzlaşmamaktadır. İşte bunun için böyle bir varsayımın savunucuları kesin dönükler kategorisini ayırmak için belli bir eğilim gösterirler ki bu dönüklüğün tek ve genel bir açıklamasını redde götürecektir. Böylece kimi durumlarda dönüklüğün doğuştan gelme bir karaktere sahip olduğunu ve kimi durumlarda da kaynağının değişik nedenlere dayandığını kabul etmek gerekecektir.

Dönüklüğün, cinsel dürtünün sonradan edinilmiş bir karakteri olduğunu ileri süren anlayış, yukardaki anlayışın tanî karşıtıdır. Bu anlayış şu olgulara dayanır:

1 — Çok sayıda dönükte, hatta kesin dönüklerde, yaşamlarının başlangıcında bir cinsel izlenim bulunabilmektedir ki, cinsellik bunun uzaması ve sonucudur.

2 — Aynı şekilde çok sayıda olan başkalarında, dönüklüğü, az çok geç olarak elverişli ya da elverişsiz koşullar saptamışlardır. (Yalnız aynı cinsten olanlar arasındaki alışveriş, savaş zamanındaki karışıklık, hapsedilerde yatmalar, hete-roseksüel ilişkilerin sunduğu tehlikelerden korkma, bekârlık, iktidarsızlık,-v.b.);

3 — İpnotik telkin dönüklüğü yok edebilir; eğer dönüklük doğuştan gelseydi bu sonuç pek şaşırtıcı görünürdü.

Bu görüşlere katılınca insan, doğuştan gelme bir dönüklüğü tümüyle yadsımaya gidebilir. Böylece, doğuştan dönük oldukları söylenenlerin, dikkatlice incelendiklerinde, belki de çocukluk çağında karşılaştıkları bir olaydan dolayı libidoları belirlenmiş olan ve bu olayı unutmuş bulunan kimseler olduklarını göstermenin kabil olduğu ileri sürülerek (Havelock Ellis) tartışma açılabilir. Böyle bir anlayışın savunucuları için, dönüklük, cinsel dürtünün koşullarının dış rastlaşması ile belirlenmiş değişikliklerinden başka birşey değildir.

Açıkça pek akla yakın görünen bu sav, kontrolü kolay şu olgu önünde ayakta duramaz: İlk gençlikte bu cinsel deneyleri (ayartılma, karşılıklı onanizm) tanımış olan kimseler çoktur, ama bu yüzden dönükleşmemişler ya da hiç değilse dönük kalmamışlardır. Bu da bizi, doğuştan gelme karakterle, edinilmiş karakter arasındaki alternatifin, olguların tamamını yok etmediğini ya da dönüklüğün çeşitli tarzlarına uymadığını kabule götürür.

Dönüklüğün Açıklanması — Bu kuramlardan biri ya da öteki kabul edilse, yani doğuştan gelme ya da sonradan edinilmiş de olsa dönüklüğün özünü açıklamaz. Birinci varsayım doğrudur dersek, dönüklükte doğuştan şeyin ne olduğunu kesinlikle belirtmemiz gerekir. Ya da, bir kimsenin, belli bir cinsel nesneye yönelen bir dürtüyü doğuştan getirdiğini söylemekten ibaret olan kabaca bir açıklamayla yetiniriz. İkinci varsayımda sorun, çeşitli etkilerin herhangi bir kişisel yatkınlığı araya sokturması gerekmeden edinilmiş karakterleri açıklamaya yetip yetmediğini öğrenmek için konulur ki bu, bildiğimize göre hiç de mümkün değildir.

Çift Cinsliliğin Rolü — Frank Lydston, Kiernan ve Che-valier'den bu yana dönüklük olgusunu açıklamak için, insan ya bir kadın ya bir erkek olmalıdır, diyen halk görüşüyle çelişen bir kuram ileri sürülmüştür. Bilim bize bütün cinsel karakterlerin birbirine karıştığı, bundan dolayı kesin bir cinsel belirleme yapmanın özellikle anatomi bakımından güç-leştiği haller göstermiştir. Bu kişilerde üreme organları hem dişi, hem erildir, (hermafrodizm). Kimi durumlarda her iki cinsin üreme organları yan yana, birlikte bulunurlar (hakiki hermafrodizm); en sık olarak birinin ya da öbürünün dumura uğraması görülür.¹⁰ Normal anatomi üzerine ışık serpmek bakımından bu anormallikler ilgi çekicidir. Hermafrodizmin (hüsnalık-erdişilik) belli bir derecesi normaldir. Erkek olsun, dişi olsun, her kişide karşıt cinsin üreme organlarının izleri bulunur. Bunlar ya ilkel durumda ve her işlevden yoksundurlar, ya da değişik bir işleve uymuşlardır.

Uzun zamandan beri bilinen bu olguların ortaya çıkardığı kavram başlangıçta çift-cinsli olan ve evrim boyunca karşıt cinsin dumura uğramış bazı kalıntılarının tamamını saklayarak tek-cinsliliğe yönelen bir oluştur.

Bu görüş psişik alana taşınabilir ve dönüklüğün değişik şekillerinde psişik bir erdişilik olarak anlaşılabilir. Sorunu çözümlmek için dönüklükle erdişiliğin psişik ve somatik (bedensel) belirtileri arasında bir uygunluk olduğunu göstermek gerekmiştir.

Fakat gözlemler bu anlayışı doğrulamamaktadırlar. Psişik cins karışıklığı ile anatomik cins karışıklığı arasındaki bağlantılar elbette ki söylenmek istendiği kadar sıkı, o kadar kararlı değildir. Dönüklerde bulunan şey, cinsel dürtünün azalması (Havelock Ellis) ve organın hafif dumura uğramasıdır, bu sık sık görülür; fakat kararlı değildir, hatta hallerin çoğunda bulunmaz bile. Öyle ki bedensel erdişiliğin ve dönüklüğün birbirine bağlı olmayan iki durum olduğunu kabul etmek gerekir.

İkinci ya da üçüncü derecede denilen cinsel karakterlere ve onların dönüklerde fazla bulunuşuna da büyük bir önem verilir (H. Ellis). Bu çok zaman pek doğru olur, fakat bu ikinci ve üçüncü derecedeki karakterlere karşıt cinsten oldukça sık rastlandığını ve bu aynı kişilerde cinsel nesnede dönüklük olmaksızın erdişilik belirtileri görüldüğünü unutmamak gerekir.

Eğer dönüklük öbür cinsin özgül nitelikleri halinde başka ruh nitelikleri, dürtüler ve karakter çizgileri değişmelerine eşlik etseydi, psişik erdişilik kuramı daha açık olurdu. Fakat bu karakter dönüklüğü sık sık ancak kadında bulunur; oysa erkekte erkeklik karakterleri dönüklükle uyur. Eğer psişik erdişilik kuramı devam ettirilmek isteniyorsa, hiç olmazsa bu tür belirtiler arasında düzenli bir bağlılığın yeteri ölçüde kurulamamış olduğunu eklemeye dikkat etmek gerekir. Halban'a göre, bedensel erdişilik için de bu aynıdır,¹¹ organların dumura uğraması ve ikinci dereceden karakterlerin gelişmesi nisbeten bağımsız iki olgu düzenin-dedir.

En ilkel şeklindeki çift cinslilik, erkek dönüklerin bir savunucusu tarafından şöyle belirtilmiştir: «Bir erkek bedeninde bir kadın beyni». Fakat biz bir «kadın beyni» nin ne olduğunu bilmiyoruz. Sorunu ruhbilim alanından anatomi alanına götürmeyi istemek yersiz olduğu kadar gereksizdir de. Kraft-Ebing'in giriştiği açıklama, Ulrich'in yaptığından da sağlam gibi görünmektedir, ama temelde ondan farklı değildir. Kraft-Ebing kişinin üreme organlarının çift cinsliliğinin biri erkek, öteki dişi, ikili bir beyin merkezine karşılık verdiğini söylemektedir. Bu merkezler erginlik anında, özellikle başlangıçta, hiç değilse bağımsız olan üreme bezlerinin etkisi altında gelişmiş. Fakat dişi ve eril olan beyinler için söylenmiş olanlar bu «merkezler» için de söylenebilir ve üstelik beyinde, örneğin konuşma için kabul edebildiğimiz lokalizasyonlara benzeyen cinsellik lokalizasyonlarının («merkezlerin») bulunup bulunmadığını bilmiyoruz.

Bununla birlikte, bizim dönüklük açıklamamız için iki fikri ele alalım: Önce, çifte, cinslilik durumuna inanmamız gerekiyor; fakat bunun anatomik alt dokusunun ne olduğunu bilmiyoruz. Sonra görüyoruz ki, bunun gelişmesinde cinsel dürtüyü değiştiren bozukluklar da vardır.

Dönüklerin Cinsel Nesnesi — Psişik erdişilik kuramı, dönüklerin cinsel nesnesinin, normal nesnenin karşıtı olduğunu sandırır.

Dönükler tam kadınnuş gibi, bedeninin erkek karakteri, erkek ruhu tarafından çekilirler. Dönük kendini kadın hisseder ve erkek arar.

Fakat çok sayıda dönük erkeklerde bu doğru olmakla birlikte dönüklüğün genel bir karakterini kurmaktan pek uzaktır. Birçok erkek dönüklerin cinslerinin psişik karakterlerini yitirmediği karşıt cinsin

ikinci derecede karakterlerinin pek azını sunduğu ve aslında cinsel nesnede kadınlığın psişik karakterlerini aradığı tartışma kabul etmez. Eğer öyle olmasaydı, kendilerini dönüklere sunan erkek fahişelerin, eski çağlarda olduğu gibi bugün de dış görünüş ve giyimi ile kadını kopya etmesi anlaşılamazdı. Eğer başka türlü olsaydı, bu taklit dönük adamın idealinin zıddına giderdi. En erkek kimselerin dönük olduğu eski Yunan'da, erkeklerin isteğini kamçılayan şeyin genç oğlanlardaki erkeklik olmadığı; takat vücutlarının kadınsı nitelikleri, ürkeklikleri, çekingenlikleri, bilgisizlikleri, güçsüzlükleri olduğu apaçıktır. Oğlan, bir erkek olur olmaz, erkeklerin gözünde cinsel nesne olmaktan hemen çıkıyor ve artık oğlan arama sırası ona geliyordu. Bu durumda, daha birçok durumlarda olduğu gibi, dönük erkek, kendi cinsine ait bir nesne ardında değil, fakat kendinde her iki cinsi birleştiren nesne ardında koşuyordu; bu biri erkeğe, öteki kadına yönelen iki eğilim arasında bir uzlaşmadır; ama şu açık koşulla ki, cinselliğin nesnesi erkeğin anatomik karakterlerini (erkek üreme aygıtı) taşımaktadır; bu denilebilir ki, çifte cinsliliğe sahip doğanın bir tasviridir.¹²

Kadında dönüklük daha az karmaşık karakterler sunar. Etkin kadın dönükler, genel olarak somatik (bedensel) ve psişik erkek karakterlerine sahiptirler ve cinsel nesnelerinde kadınlık ararlar; ama daha derin incelemelerde bulunulursa, bu konuda da değişiklikler bulunduğu ortaya çıkar,^M

Dönüklerin Cinsel Amacı — Özellikle unutulmaması gereken şey, dönüklerdeki amacın tekdüze karakterler göstermekten çok uzak olduğudur. Erkeklerde anüs yoluyla cinsel birleşme biricik biçim değildir. Mastürbasyon çok zaman tek amaçtır ve cinsel amaçtan basit bir duygusal kaynaşmadan başka birşey kalmayınca kadar birbiri arkasından gelen eksilmeleri heteroseksüel aşktakinden daha sıktır. Aynı şekilde kadınlarda dönüklüğün cinsel amaçları pek çeşitlidir; bu amaçlar arasında ağız mukozası ile dokunma en çok aranılanıdır.

Sonuç — Sahip olduğumuz verilerde dönüklüğün açıklanmasını bulmamız mümkün olamamışsa da, konulan sorunun çözümünün bizim için taşıdığı önemden daha önemli olabilen görüş noktalarına varabilmişizdir. Şimdi cinsel dürtü ile cinsel amaç arasında bağlar kurmakla yapmış olduğumuz yanlış öğrenmiş bulunuyoruz. Deney bize gösteriyor ki, anormal saydığımız durumlarda, cinsel dürtü ile cinsel nesne arasında normal cinsel yaşamda görmek tehlikesini göze alamadığı, bir ilinti vardır; bunda cinsel dürtü, nesnesini çoktan kendi kendine içine alır gibi görünmektedir. Bu bizi bir noktaya kadar dürtüyü ve nesneyi birbirinden ayırmaya yöneltmektedir. Cinsel dürtünün nesnesinden bağımsız ve görünmesinin nesneden gelen uyarmalarla belirlenmemiş olduğuna inanmamıza olanak vermiştir.

B. ÇOCUKLARIN VE HAYVANLARIN CİNSEL NESNE OLARAK ALINMASI

Dönükler, kendilerini normal olarak çekmesi gereken cinsin dışında cinsel nesnelerini seçerken, sapmaları da hiçbir bozukluk göstermeyen kimseler izlenimi verirler, aksine çocukları cinsel nesne olarak alan kimseler daha ilk bakışta ayrıık sapıtmışlar olarak görünürler. Çocukların, tek cinsel nesne olarak alınmaları pek enderdir; çok zaman cesaretsiz ve güçsüz hale gelmiş bir kimse zorunluluk karşısında böyle çarelere başvurmaya karar verdiği zaman ya da denetlenemeyen cinsel dürtü doyumuna ulaşmak için daha uygun bir nesne bulamadığı zaman, çocuklar cinsel nesne rolü oynarlar. Cinsel dürtünün böylesine çeşitlilik gösterdiğini ve nesnesi karşısında soysuzlaştığını görmek ilgi çekicidir. Oysa kendine özgü nesneye çok daha sıkıca bağlanan açlığın, ancak en aşırı durumlarda bu hale gelebildiğini biliyoruz. Bu durum, köylüler arasında hiç de ender olmayan ve cinsel çekimin, cins tarafından belirlenmiş sınırları aşması olgusu ile karakterize edilebilen hayvanlarla cinsel birleşmede açıkça görülür.

Cinsel dürtünün böyle ciddi bir biçimde yolunu sapıtması hallerini estetik nedenlerden ötürü akıl hastalığına bağlamak arzulanırdı. Fakat bu mümkün görülmemektedir. Deney bize öğretiyor ki, akıl hastalarında ortaya çıkan cinsel dürtü bozuklukları normallerde olanlardan farklı değildir ve bu düzensizlikler tüm ırklarda ve bazı toplumsal sınıflarda bulunmaktadır. Böylece çocukları iğfal etme olgusuna kay-gılandırıcı bir çoklukla öğretmenlerde ve okul belleticilerinde rastlanır. Onlar buna kendilerine sunulan kolaylıklardan dolayı yönelmişlerdir. Delilerde aynı sapıtmalara rastlanır, fakat daha şiddetli bir derecede olur. Ya da bu sapış, normal cinsel doyumun yerini alarak onlar için tek amaç olma özelliği kazanır.

Normal durumdan akıl hastalığına dek uzanan bir dizi oluşturabilen çeşitli cinsel değişiklikler arasındaki bu ilginç bağlantılar hakikatte öğretilerle doludur. Bundan cinselliğin gösterilerinin, normal yaşamda bile yüksek psişik etkinliğin denetiminden en çok kaçabilen gösteriler olduğu sonucu çıkarılabilir. Herhangi bir alanda toplumsal ve ahlaksal bakımdan anormal sayılan kimse, benim deneyime göre, cinsel yaşamında da her zaman anormaldir. Fakat, bütün başka bakımlardan ortalamaya uyan uygarlığımızın temize çıkarmasını kazanan hayli cinsel anormaller vardır ki, bunların zayıf noktaları tümüyle cinsellik içinde bulunmaktadır.

Fakat bana genel bir önem taşır gibi görünen şey ise şudur: Çok çeşitli koşullarda ve şaşırtıcı sayıda kimseler için cinsel nesnenin türü ve değeri ikinci derecede rol oynamaktadır Bundan şunu çıkarmak gerekir. Cinsel dürtünün temel ve değişmez ögesini oluşturan şey nesne değildir.¹⁴

II. CİNSEL AMAÇLA İLGİLİ OLAN SAPMALAR

Normal cinsel amaç olarak kabul edilen eylem, üreme bölümlerinin cinsel birleşme yolu ile birbiriyle kaynaşmasıdır. Böylece cinsel gerilim gevşer ve bir zaman için dürtü söner. Bu, açlığın yatıştırılması ile benzerlikler sunan bir doyumdur. Bununla birlikte, en normal cinsel etkinlikte bile gelişmeleri sapıklıklar (perversions) adı altında belirlenen sapmalara götüren filizler bulunur. Cinsel eyleme öncülük eden (bazı dokunuşlar ve göz kamçılamaları gibi) birtakım ara bağlantılar vardır ve bu ara basamaklar ilk cinsel amaçların kurucusu olarak kabul edilirler. Bu başlangıç eylemleri hem zevk verir, hem de cinsel eylemin tamamlanmasına kadar ayakta durması gereken kamçılanmayı şiddetlendirirler'. Bu dokunuşlardan biri—öpmüş adı ile bilinen— ağız mukozasının birbirine değmesi, birçok uygar ulus arasında yüksek bir cinsel değer kazanmıştır. Oysa beden bir bölümü cinsel aygıtı ait değildir; bu bölüm sindirim aygıtının girişini oluşturur. Burada dahi, sapıklıkları normal yaşama bağlamaya olanak tanıyan sınıflandırma öğeleri sağlayabilen olgular vardır. Sapıklıklar, olay olarak iki düzen üzeredirler: a) Cinsel birleşmeyi yapmakla görevli kesimlere karşı anatomik saldırı; b) Normal olarak, son cinsel amaca varmak için çabucak geçilmesi gereken bazı ara bağlantılarda durmalar. -,

A. ANATOMİK SALDIRILAR

Cinsel Nesneye Fazla Değer Verme — Cinsel dürtüyü tatminle görevli cinsel nesneye bağlanan değer, her zaman üreme organları ile sınırlanmaz; bu değerlendirme, nesnenin bütün bedenine yayılır ve onun çıkardığı bütün duyuları ele geçirmeye eğilim gösterir. Fazla değer verme psişik alana da bağlanır ve bir körlükle, psişik niteliklerin değerlendirilmesinde bir ölçü noksanlığı ve cinsel nesnenin kusursuzluklarına, kendinden çıkan yargılara kolayca boyun eğmekle kendini gösterir. Aşkın yarattığı kolay inanırılık önemli bir kaynak, hiç değilse otoritenin asıl kaynağıdır.¹⁸

Asıl üreme organlarının birleşmesi ile sınırlanmış cinsel amaçla uzlaşmayan fazla değer verme, beden in öbür bölümlerini de cinsel amaçlar haline getirir.¹⁶

Fazla değer vermenin önemi erkekte özellikle iyice incelenebilir, çünkü yalnız erkekler araştırmalar için yaklaşılabılır bir cinsel yaşam sunar; oysa kadının cinsel yaşamı, kimi zaman kültürel zayıflık yüzünden, kimi zaman da toplumsal âdetlere bağlılıktan gelen çekingenlik ve biraz içtenlik noksanlığı yüzünden, hâlâ kalın bir örtüyle çevrilidir.

Ağız Mukozasının Cinsel Kullanılışı — Cinsel organ olarak ağız, dudakların (ya da dilin) cinsel eşlik eden in üreme organları ile temasa getirilmesi sapıklık olarak kabul edilir, fakat iki kişinin ağız mukozasını birbirine dokundurması öyle sayılmaz. Öpmek lehinde kurduğumuz bu ayrı tutuş, normal eyleme doğru giden zincirin bir halkasıdır: İnsanlığın başlangıcından beri kullanıla gelen böyle yöntemlerden korkan, bunları sapıklık sayan bir kimse, bu tür cinsel amaçlara yönelmesini engelleyen bir iğrenme duygusu'na kapılıyor demektir. Fakat bu iğrenme duygusuna ayrılan sınırlar çok zaman kişiye göre değişir. Güzel bir kızın dudaklarını hararetle öpen bir kimse, kızın dış fırçasını kullanmaktan tiksinti duyar; oysa kendini hiç iğrendirmeyen kendi ağızının genç kızinkinden daha iç açıcı olduğunu sanmasının yeri yoktur. Burada iğrenmenin oynadığı role dikkati çekelim: Bu, cinsel nesneye libido bakımından verilen değere aykırı düşmektedir, fakat bu aykırılık fazla değer verme tarafından yenilebilir de. İğrenme cinsel amaçları sınırlayan güçlerden biridir. Genellikle iğrenme yüzünden uyumsuzluklar üreme organını içine almazlar. Bununla birlikte şundan kuşku duyulamaz, öbür cinsin üreme organları, haliyle iğrenme esinler ve bu oluş bütün isteriklerde, özellikle kadın isteriklerde karakteristiktir. Cinsel dürtünün kuvveti bu iğrenmenin ötesine geçmekten hoşlanır.

Amis Deliğinin Kullanılması — Anüsün, cinsel amaç olarak kullanılmasının bir sapıklık sayılmasında, iğrenmenin rol oynadığı daha açıkça görülmektedir. Böyle bir düşünceyi yayarak, bu iğrenmeye neden olan kanıt (bedenin bu bölümü dışkı çıkarmaya yaramaktadır ve doğal olarak iğrenç maddelerle temas halindedir) isterik genç kızlar tarafından erkek üreme organına karşı iğrenmelerini açıklamak için itiraf ettikleri nedenlerle aynı değer de değildir.

Anüs mukozasının cinsel rolü erkekler arasındaki ilişkiyi sınırlayan tek eylem olmadığı gibi onun kazandığı üstünlük de dönüklüğün temel özelliği değildir. Tersine bu rol değerini, erkeğin kadın üzerinde yaptığı eylemle sunduğu benzerliklere borçludur gibi görünüyor, aslında karşılıklı mastürbasyon dönüklerce en çok aranan cinsel amaçtır.

Beden in Öbür Bölümlerinin Cinsel Önemi — Cinselliğin beden in öbür bölümlerine yayılması, hangi biçimde olursa olsun, temelde yeni hiçbir şey açıklamamakta ve cinsel dürtü bilgisine hiçbir şey getirmemektedir, bu sadece cinsel nesneyi büsbütün elde etme isteğini açığa vurmaktadır. Fakat, cinsel bakımdan fazla değer vermenin dışında, bu anatomik saldırılarda, soruna yabancı olanların pek de

bilmediği yeni bir öge saptıyoruz. Ağız ve anüs mukozaları gibi, bedenim kimi bölümleri —ki bunların önemi bütün bu pratiklerle gösterilmelidir— üreme organları gibi sayılmak ve onlar gibi işlem görmek niteliği kazanmaktadır. Bu eğilim cinsel dürtünün gelişmesi ile doğrulanmaktadır ve marazi hallerin semp-tomatolojisinde gerçekleşmesini bulmaktadır.

Cinsel Nesnenin Yerini Alan Şeyler; Fetişizm — Normal cinsel nesnenin kendisiyle bir ilgisi olan, ama cinsel amaca hiç elverişli olmayan başka bir nesne ile değiştirildiği durumlar özellikle ilgi çekicidir. Bu bölümde bu pek ilginç sapıtmalar grubunu cinsel nesne ile aynı anda incelemek tercih edilebilirdi.

Fakat, cinsel amacı reddetmeye götüren bu olayların bağlı oldukları cinsel fazla değer verme gözden geçirildikten sonra ele almak üzere bu incelemeyi sonraya bıraktık.

Cinsel nesnenin yerini alan, genellikle bedenim cinsel bir amaca uygun olmayan bir bölümü (saçlar, ayaklar) ya da tercihan sevilen nesneye, onun cinsi ile ilintili cansız bir şeydir (giysi parçaları, çamaşır). Bu yerini-almalar, ilkel insanın tanrısını canlandırdığı fetişle kıyaslanabilir.

Belirgin fetişizm biçimlerine dönüş - normal ya da sapık cinsel amaçtan vazgeçiş - amaca varmak için, cinsel nesneden fetişist karakterler (belirli bir saç rengi, bazı giysiler, hatta bazı fiziksel noksanlıklar) tarafından sağlanır. Patolojinin sınırları içindeki hiçbir cinsel değişme, ortaya çıkardığı olayların garipliği bakımından bunun kadar ilgi uyandırmaz. Fetişizm durumlarında, normal cinsel amaca doğru eğilimin gücünü yitirdiği" söylenilebilir (üreme aracının görev bakımından yetersizliği)¹⁸ Normal cinselliğe doğru dönüş psikolojik bir gereklilik gibi görünen ve nesneyle birleşmeye ait her şeyi ele geçiren cinsel nesneye fazla değer verme içindedir. İşte bundan dolayıdır ki normal aşkta, özellikle cinsel amaca varılamayacak ya da tatmin olunulamayacak gibi görünen dönemde düzenli olarak fetişizm bulunur.

«Bana bir atkı getir, onun göğsünü örtmüş olan,»

«Sevgilimin çorapbağım getir!»

FAUST

Fetiş gereksinimi değişmez bir şekil aldığı ve normal amacın yerine geçtiği ya da fetiş belli bir kişiden koptuğu ve cinselliğin tek nesnesi olduğu andan beri patolojik bir durum var demektir. Cinsel dürtünün basit değişirliğinin patolojik sapıtmalar haline girdiğini gösteren genel koşullar işte bunlardır.

Binet'nin ilk kez gördüğü ve o zamandan bu yana çok sayıda örneklerin doğruladığı gibi, bir çok durumda çocukluk boyunca duyulmuş bir cinsel izlenimin sürekli etkisi, fetişin seçilmesinde kendini gösterir. Bu, normal kimselerdeki ilk aşk'ın atasözü halini almış olan direkticiliğini akla getirir (ilk göz ağrısı unutulmaz). Bu ilinti, özellikle, cinsel nesnenin büsbütün fetişist nitelikte olduğu durumlarda ortaya çıkar. Çocukluk sırasında duyulmuş olan cinsel izlenimlerin önemine gelince, bundan daha ileride söz edeceğiz.^{1*}

Başka durumlarda, fetiş nesnesinin yerine konan, sembolik karakterde bir düşünce çağrışımıdır. Bu tür çağrışımların izlediği yolu bulmak her zaman olası değildir. Ayak, mitolojide rastlanan pek eski bir cinsel semboldür.²⁰ Kürkün fetişlikle ilgisi Mons Veneris'in (Venüs Tepesi kılları ile) benzerliğinden olmalıdır. Bununla birlikte, bu sembolizm şekli her zaman çocukluk sırasında edinilmiş cinsel izlenimlerden bağımsız değil gibi görünmektedir.²¹

B. BAŞLANGIÇTAKİ CİNSEL AMAÇLARIN SAPLANIMI

Yeni Cinsel Amaçların Oluşması — Dış olsun, iç olsun normal cinsel amacın gerçekleşmesini uzaklaştırmak ya da kösteklemek ister gibi görünen bütün koşullar (iktidarsızlık, cinsel nesnenin pahalılığı ve normal eyleme yüklenilen tehlike) doğal olarak, hazırlayıcı eylemlerde kalmayı ve onlardan normal amacın yerini alabilen amaçlar yapmayı kolaylaştırmaktadır. Daha derinleştirilmiş bir inceleme, bu yeni alnaçların, —biraz tuhaf görünseler de— normal cinsel yürüyüşün içinde belirlediğini göstermektedir.

Cinsel Nesneye Kakmak ve Dokunmak — Dokunma belli bir ölçüde (hiç değilse insanlarda) cinsel amacın gerçekleştirilmesi için gereklidir. Cinsel nesnenin üstderisi ile femas, bilindiği gibi haz uyandırır ve kamçılanmayı arttırır. Yine bir süre için dokunmalarda kalmak sapıklıklar arasında sayılamaz; yeter ki bunun arkasından cinsel eylem gelsin,

Son analizde, dokunma analizlerine götürülebilen göz izlenimleri de aynı şekildedir. Çok zaman libidoyu uyandıran bu göz izlenimidir ve cinsel nesnede güzellik niteliklerini geliştirmek için kullanılırsa —teleolojik kavramlar kullanmamıza izin verirse— doğal seçimin kullandığı usul budur. Uygarlıkla birlikte gelişen bedeni gizleme alışkanlığı, cinsel merakı uyanık tutar ve kişi onun saklı bölümlerini ortaya çıkararak cinsel nesneyi tamamlamak ister. Aynı şekilde ilgi yalnız cinsel, organlar üzerinde yoğunlaşmadığı, fakat bütün bedene yayıldığı zaman merak başka bir yönde, sanat yönünde («yüceltme - süblimasyon») gelişir.²

Belli bir ölçü içinde, normallerin çoğu, bakışın cinsel anlamının gösterdiği ara amaçta duru? ve işte bu onlara libidolarını daha yüksek sanat amaçlarına çevirme olanağı veren şeydir. Buna karşılık, bu görme hazzı şu durumlarda bir sapıklık olur: a) Yalnız cinsel organların sınırları içinde kalırsa, b) İğrenme bilmezse (dışkı fonksiyonu seyrediciler), c) Normal cinsel eyleme hazırlanma yerine bundan yüz döndürdüğü zaman. Bu sonuncusu, (gözlemlenmiş birçok hallerden bir sonuç çıkarabilirsem) kendilerine de başkalarına gösterilmesi için cinsel organlarını gösteren teşhircilerde bulunur.²³

Amacın bakmak ve bakılmak olduğu bu sapıklıklar pek ilginç bir olguyu açığa vurmaktadırlar. Bunun üzerine başka bir sapıklığı gözden geçirirken tekrar dönecek, onun inceliklerini ortaya çıkaracağız. Şunu bilmek gerekir ki, bu hallerde cinsel amaç iki biçim altında görünür: Etkin ve edilgin. Bu sapıklıklara karşıt olan kuvvet utanma'dır (önceki iğrenme gibi); fakat kimi zaman güçsüz görünür. Sadizm ve Mazoşizm — Cinsel nesneye acı çekirtme arzusu —ya da karşıt eğilim— en çok rastlanan ve hepsinin en önemlisi olan bir sapıklıktır. Kraft Ebing tarafından etkin ya da edilgin olmasına göre Sadizm ya da Mazoşizm diye adlandırılmıştır.

Başka yazarlar daha dar; acı, kıyıcılık tarafından sağlanan hazzı belirten algolagnie terimini kullanmaktadırlar; oysa Kraft - Ebing'in kullandığı terim her şeyden önce, her çeşit alçalma ve boyuneğmeden sağlanan hazzı belirtmektedir.

Etkin «algolagnie» ile yani sadizmle ilintili olarak normal yaşamda kaynaklar bulmak kolaydır. İnsanların çoğunun cinselliğinde bir saldırma ögesi vardır; bu, cinsel nesneyi egemenliği altına almayı isteme eğilimidir. Bu eğilimi biyoloji, cinsel nesnenin direncini «ayartma» dan başka usullerle kırmak istediği zaman, erkek için kullanmak gerekliliği ile açıklayabilir. Sadizm bağımsız hale gelen ve başlıca rolü, ele geçirmek olan cinsel dürtünün saldırgan birleşenlerinin yoğun gelişmesinden başka bir şey değildi.

Günlük dilde sadizm teriminin belirli bir anlamı yoktur. Şiddetli görünmek gereksinimi ve hatta tatminin, cinsel nesnenin zorla boyun eğmesi ve ona uygulanan kötü işlemlerle koşullandığı patolojik hallere kadar giden etkin davranmış olmayı da pekala içine alır. Sözcüğün dar ve kesin anlamıyla, yalnız bu son haller sapıklık olarak sayılabilir.

Aynı şekilde, mazoşizm cinsel yaşamın ve nesnesinin karşısında edilgin bir davranışın mümkün olan bütün derecelerini içine alır; tatmin, cinsel nesnesi yönünden psikik ve fiziksel bir acı gerekliliğine bağlandığı zaman en yüksek noktasına erişmiş olur. Sapıklık olarak mazoşizm normal cinsel amaca, sadizmden daha uzak gibi görünür. Bu bakımdan mazoşizmin temel bir olay olup olmadığı ve sadizmden türe-yip türemediği sorulabilir. Mazoşizmin, özneye geri dönen bir sadizmden başka bir şey olmadığı ortaya çıkarılmıştır.²⁴ Özne nesnenin yerini almıştır denilebilir. Mazoşist sapıklığının ağır hallerinin klinik çözümlemeleri insan bu aşırı büyüyen temel bir edilgin cinsel davranışı saptıyan bir dizi etkenin karmaşık bir sonucu olduğunu düşünmeye götürür (hadım-laştırılma kompleksi, suçluluk duygusu).

Bu hallerde alt edilen acı önceki durumlarda incelenmiş olan, libidoya karşı koyan utanmaya ya da iğrenmeye benzemektedir.

Sadizmle mazoşizm öbür sapıklıklar arasında özel bir yer tutar. Temel ve karşıt karakterlerini oluşturan etkinlik ve edilginlik genellikle cinsel yaşamın asıl öğeleridir.

Uygurlik tarihi bize kıyıcılıkla cinsel dürtünün birbirine sıkı sıkıya bağılı olduğunu öğretmektedir. Fakat, bu bağlantıyı aydınlatmak için, bu zamana dek libidonun saldırgan ögesinin değerini ortaya koymakla yetinilmiştir. Kimi yazarlar cinsel dürtüde bulunan saldırgan ögenin yamyam şehvetinin bir kalıntısı olduğunu ileri sürmeye kadar gitmektedir^ ki bu öbür büyük gereksinimi, ontojeneze göre öncel gereksinimi tatmine yarayan egemen olma usullerinin burada bir rol oynadığını söylemeye gelir.²⁵ Her -acının içinde bir haz olanağı sakladığı da ileri sürülmüştür. Böyle bir yorumun bizi tatmin edemediğini ve birçok psikik eğilimin sonuç olarak çıkan sapıklığa katılmak için birleşebildiğini söylemekle yetineceğiz.²⁶

Bu dönüklüğü her şeyden önce karakterize eden, aym kimsede rastlanılan etkin biçimi ile edilgin biçimidir. Cinsel ilişkide acı vermekle haz duyan kimse, duyabileceği acıdan da zevk alma gücüne sahiptir. Bir sadist daima bir mazoşisttir, bu sapıklığın etkin yanının ya da edilgin yanının üstün gelerek cinsel faaliyete ağır basmasını ve onu karakterize edebilmesini önleyemez.²⁷ Böylece bazı eğilimlerin düzenli olarak zıt ögeli çiftler oluşturdıkları ortaya çıkarıyoruz; bu bize kuramsal bakımdan büyük bir önem taşır gibi görünmektedir. Daha sonra inceleyeceğimiz başka veriler bunu kanıtlayacaktır.²⁸ Ayrıca, şu karşıtlık apaçıktır: Sa-dizm - mazoşizm yalnız saldırma ögesi ile açıklanamaz. Aksine bu zıt ögeli birleşmeyi psikanalizin sık sık yerini etkin -edilgin karşıtlıkla değiştirdiği erkek ve dişi karakterleri ile birleştirerek çift cinsliliğe götürmeye gidilecektir.

III. SAPIKLAR ÜZERİNE GENEL YARGILAR

Değişme ve Hastalık — Bazı belirgin hallerde ve özel koşullar içinde sapıklıkları incelemiş olan hekimler pek doğal olarak, daha önce dönüklükte olduğu gibi bunları hastalık ya da soysuzlaşma semptomları belirtileri olarak kabule yanaşmışlardır. Bununla birlikte, sapıklık durumlarında bu görüşün zayıflığını kanıtlamak daha kolaydır. Deney bize göstermiştir ki, bu sapmalardan çoğu, hiç değilse en az ağır haller sözkonusu olduğunda, bunlara içsel yaşayışlarının özellikleri gibi bakan normal öznelerin cinsel yaşamlarında nadiren bulunmazlık ederler. Koşullar elverişli olunca, normal bir insanın, belli bir zaman süresince şu ya da bu sapıklığı normal cinsel amacın yerine koyduğu, ya da ona beriki-nin yanında yer verdiği olabilir. Denilebilir ki, sapık olarak belirtilebilecek, normal cinsel amaca eklenen bir öğeye sahip olmayan kimse yoktur ve bu olgu bize, dönüklük terimine bir ayıplama karakteri vermenin ne kadar az doğrulandığını tek başına göstermeye yetmelidir. Normal psikoloji alanında kalarak, basit değişmelerle hastalık semptomları arasında kesin sınırlamalar kurulur kurulmaz tamamen cinsel alanda pek özel ve çözümlenmez gibi görünen güçlüklerle rastlanır. Bununla birlikte, yeni cinsel amacın niteliği, bazı sapıklıklarda özel bir incelemeyi gerektirir. Gerçekten bazı sapıklıklar normalden öylesine uzaklaşmışlardır ki, onların «patolojik» olduklarını bildirmekten başka bir şey yapamayız. Özel olarak cinsel dürtünün bazı direnmeleri (utanma, iğrenme, korku, acı) yendiği ve olağanüstü eylemler (dışkılar yalama, cesetlerin ırzına geçme) yaptığı sapıklıklarda görülür. Bununla birlikte, bu öznelerde bile başka türden belirgin anormallikler ya da akıl hastalığı semptomları bulunduğunu söylemek yanlışlığa düşmek olur. Bir kez daha, başka her bakımdan normal olan kimseler dürtülerinin emredici egemenliği altında kalarak, cinsel bakımdan hasta kategorisine girebilirler. Öte yandan, başka faaliyetlerde görülen anormalliklerin hepsi cinsel bir sapma temeli üzerinde görülebilirler.

Birçok durumda, patolojik karakteri, yeni cinsel amacın içeriğinde değil, onun normal cinsellikle olan bağlantılarında buluyoruz. Sapıklık, normal cinsel yaşamı, (amaç ve nesne) yanında sürüp gitmiyorsa (koşulların kimi zaman normalleşme, kimi zaman sapıklığa elverişli ya da elverişsiz olduğu ölçüde) üstelik, her fırsatta normal cinsel yaşamı bir yana itip kendisi onun yerine geçiyorsa, işte ancak o zaman münhasırlık ve saplanım durumunun bulunduğunu söyleyerek sapıklığı bir marazi semptom olarak kabul edebiliriz.

Sapıklıklardaki Psikik Etken — Bunlar belki cinsel dürtünün biçim değiştirmesine psikik katılmayı en iyi gösteren en iğrendirici sapıklıklardır. Sonuçları ne denli korkunç olursa olsun, bunda cinsel dürtünün idealleştirilmesine karşılık veren bir psikik etkinlik payı bulunur. Aşkın tüm kudreti, bu sapıtmalardan daha kuvvetli bir şekilde hiçbir zaman görünmez. Cinsellikte en yüksek ve en aşâğılık ne varsa, her yerde, en içten bağlantıları gösterirler (Gökten - Yeryüzü boyunca - cehenneme kadar).

İki Sonuç — Sapıklıkların incelenmesi, bize, cinsel dürtünün iğrenme ve utanma gibi belli birtakım psikik güçlere karşı direnç göstermediğini ve savaştığını öğretti. Bu güçlerin dürtüyü normal sınırlar içine ittiğini ve cinsel dürtü, gücünü adamakıllı kazanmadan önce geliştikleri takdirde bu dürtünün çizeceği yolu onların belirlediğini ileri sürebiliriz.

Sonra şunu gözlemledik: Buraya dek incelenmiş olan -kimi sapıklıkların, ancak, birçok etkenin, birleşik işleyişi gözönünde tutulmak yoluyla açıklanabileceğini gördük.

Analiz kabul ediyorlarsa, karmaşık niteliktedirler. Bu, cinsel dürtünün kendi kendine basit bir veri olmadığını, fakat çeşitli birleşenlerden oluştuğunu, bunların sapıklık halinde eriyip birbirine karıştığını bize düşündürür. Klinik gözlemler, yaşamın değişmez akımı içinde gerçekleşmeyen yeni kaynaşmalar tanıtır.²⁰

IV. NEVROZLULARDA CİNSEL DÜRTÜ

Psikanaliz — Normale oldukça yakın bazı öznelerde, onları özel bir yöntemle inceleyerek cinsel dürtü üzerine daha büyük bir bilgi edinmeyi başarabiliriz. Psikonevrozlarda (isteri, saplantılı nevroz, sözde nörasteni, elbette ki erken bunama ve paranoiya) cinsel dürtü üzerinde yararlı sonuçlara varmanın bir yolu vardır; bu yol, ilk kez olarak 1893'te Breuer ile benim tarafımdan uygulanmış olan o zamandan beri «katartik» dediğimiz yöntemle göre sözkonusu kimseleri psi-kanalitik araştırmalara tutmaktır. Bir yandan yayınlamış olduklarımızı yineleyerek ilk önce şunu diyeceğim: Bana kalırsa bu psikonevrozlar, cinsel dürtülerin kuvvetine geri götürülmelidir. Bunu ileri sürerken yalnız cinsel dürtü enerjisinin patolojik belirtileri destekleyen güçlerin bir bölümü olduğunu söylemek istemiyorum, fakat bu payın nevrozun en önemli ve değişmez olan tek enerji kaynağı olduğunu söylüyorum. Öyle ki hastaların cinsel yaşamı bu belirtilerle tümüyle ya büyük bölümüyle ya da kısmen ortaya çıkar. Bunlar zaten daha önce söylediğim gibi hastanın cinsel etkinliğinden başka şeyler değildir. İleri sürdüğüm şeyin kanıtı bana yirmi yıl önce, isterikler ve başka nevrozlar üzerinde yapılmış, sonuçları başka yazılarda açıklanmış ya da daha sonra açıklanması gereken psikanali-tik gözlemlerce sağlanmıştır.⁵⁰

İsteri semptomları belli bir eylem yüzünden (içe tıkma) bilinçli yaşama katılabilecek bir etkinliğe erişememiş olan bir dizi psişik süreçlerin, isteklerin, eğilimlerin vekili, âdeta yer değiştirmesi iseler, psikanaliz b  semptomları yok edebilir. Bu bilinçsizlik içinde tutulmuş olan akılla ilgili oluşlar duygusal değerlerine karşılık verecek bir anlatım, bir boşalma bulmaya eğilim gösterirler. İsterikte bedensel olaylar haline çevrilme şekli altında geçenler isteri semptomlarından başka şeyler değildir. Bu semptomları duygusal olarak sarılmış canlandırmalar haline getirmeye - ki o zaman bilinçli bir hal alırlar - olanak sağlayan kesin bir teknik yardımı ile o ana değin bilinçsiz kalmış olan bu ussal oluşların niteliğini ve kaynağını anlamada başarıya varılabilir.

Psikanalizin Sonuçları — Böylece, deney yoluyla bu sem-tomların, güçlerini cinsel dürtüden alan eğilimlerin vekili olduğu ortaya çıkarılabilmektedir. Bu buluş, isterinin yatkınlıkları üzerine bildiklerimizle bütün psikonevrozların tipi olarak aldığımız ve onu kıskırtmış olan nedenlere pek uygundur.

İsterik normal ölçüyü aşan bir cinsel içetikmadan, cinsel dürtüye karşı koyan güçlerin (utanma, iğrenme, ahl k anlayışı) gelişmesinin şiddetlenmesinden acı çeker. İçgüdüsel olarak cinsel sorun ile uğraşmayı reddeder ki, bu tipik hallerde sonuç olarak erginliğin ötesine uzanan tam bir bilgisizlik vardır.³¹

İsterinin temel çizgileri —yaln kat bir gözlemci için— cinsel dürtünün aşırı gelişmesini gösteren, hastalığı meydana getirici ikinci bir etkenin sık sık varoluşu ile maskelenmiştir. Fakat psişik analiz bütün bu durumlardaki i e tıkmayı ortaya çıkarmakta ve böylece ş  karşı koyma ikiliğini bularak isterideki sır ve muamma olan şeyleri aydınlatmayı başarmaktadır; bunlar aşırı cinsel gereksinim ve büyütülmüş cinsel kindir.

İsteriye eğilimli bir kimse, erginlik dolayısıyla ya da dış koşulların etkisi ile cinsel isteklerini baskılı bir şekilde duyduğu zaman isterik olmaktadır. Dürtünün itmesi ile cinsel kinin karşıt direnmesi arasında hastalık, hiç de öyle olmadığı halde bir çözüm gibi görünür, oysa bu, uzlaşmazlığı gider-mez, fakat onu cinsel eğilimlerin marazi semptomlara çevrilmesi ile savuşturmaya çalışır. Bir adı heyecanın, cinsel ilgi tarafından kam ılanmış bir uzlaşmazlığın sonucunda hasta olan bir isteriğin — rneğin bir erkeğin— durumu yalnızca dış görünüş bakımından istisnadır. Psikanaliz, psişik sürecin normal vadesine erişmesine olanak vermeyerek hastalığı doğurmuş olanın anlaşmazlığın cinsel ögesi olduğunu * kanıtlamıştır.

Nevrozlar ve Sapıklıklar — Burada ileri sürülen anlayışların hasımlarla karşılaşması, büyük, ölçüde normal cinsel dürtü ile psikonevrotik semptomların kaynağında bulmuş olduğum cinsellik şekli arasındaki karışıklık olgusundandır. Fakat psikanalizin öğretimleri daha da uzağa gidiyorlar; psikanaliz bize, marazi semptomların normal cinsel dürtünün (hiç değilse münhasıran ya da pek üstün bir şekilde) zararına gelişmediğini, fakat bilinçten uzaklaştırılmak sizin hayali ya da gerçek eylemlerde anlatım bulabilirse sapık diye adlandırılması gereken bir cinsel dürtülere  evrilmeyi temsil ettiklerini öğretiyor. Demek ki, semptomlar, kısmen anormal cinselliğin zararına oluşuyorlar. Nevroz âdeta sapıklığın negatifidir.⁸²

Nevrozluların cinsel dürtüleri, normal bir cinsel yaşamın değişiklikleri ve marazi bir cinsel yaşamın gösterileri olarak incelediğimiz bütün sapışları tanır.

a) Bütün nevrozlularda (istisnasız) bilinçsizlik içinde, dönüklük yapmak isteyip de yapamama, libidoyu kendi cinslerinden biri üzerinde kararlı kılma eğilimleri saptanır. Derinleştirilmiş bir inceleme yapmaksızın, bu etkenin nevrozun oluşmasında alacağı önemi anlamak olanaksızdır. Burada bütün s yliyebileceğim dönüklüğe karşı bilinçsiz bir eğilimin nevrozlarda her zaman bulunduğu ve özellikle erkekteki birçok isteri durumlarının anahtarını verdiğidir.³³

b) Psikonevroz durumlarında, bilinçsizlik içinde marazi 'semptomlar arasında anüs ve ağız mukozalarına bir üreme bölgesi değeri veren saldırı özel bir yoğunlukta bulunur.

c) Bu psikonevroz semptomları arasında, her zaman zıt çiftler oluşturan ve bizim yeni amaçlar kurabilir diye kabul ettiğimiz kısm  dürtülere önemli bir rol vermek gerekir. Bu yeni amaç seyredicilerde (r ntgencilerde) görmek, ve teş-hircilerde göstermek, etkin ve edilgin biçimleriyle kıyıcılık d rt leridir. Eğer kıyıcılık dürtüsüne önem verilmezse marazi semptomlara "acı olarak ne getirdiği anlaşılmaz; kıyıcılık hemen hemen daima hastanın toplumsal tutumunun bir kısmını belirtir. Büyük sayıda nevrozun semptomatolojisinde bulunan ve hemen hemen tümüyle paranoiya semptomatolo-jisini oluşturan, aşkın kine, tatlı heyecanın düşmanlığa dönüşmesinin nedeni olan şey, libidodaki bu kıyıcılık ögesidir.

Eğer sorunun daha başka görünüşlerini göz önüne alırsak vardığımız bu sonuçların ilgi çekiciliği daha da artar.

a) Bilinçsizlik içinde karşıt kısm  dürtüye bağlı bir kısmı dürtü bulunursa bu birincisi daima etki edici olur. Demek ki her etkin sapıklık edilgin sapıklığa eşlik edecektir; bilinçsizliği içinde teşirci olan kimse, aynı zamanda bir seyredici-dir de, sadist eğilimlerin i etikilmesi yüzünden acı çeken kimse, mazoşist

eğilimlerden türeyen marazı semptomlara yatkınlık gösterecektir. Nevrozlarda karşıt çift eğilimlerin aynı zamanda var oluşu ve bunların «pozitif» sapıklıklarla koşutluk kurmaları pek ilgi çekici bir olgudur. Bununla birlikte, hastalığın klinik tablosunda karşıt eğilimlerden biri ya da öbürü üstün bir rol oynamaktadır.

b) Psikonevrozların daha belirli hallerinde, bu sapık dürtülerin bir teki nadiren bulunur, fakat birçoğunun, genellikle hepsinin izi vardır. Bununla birlikte, her bir dürtünün şiddeti öbürünün gelişme derecesine bağlı değildir. Ve yine, bu nedenle, pozitif sapıklıkların incelenmesi bize nevrozların tam tersi fikrini verir.

V. KİSMİ DÜRTÜLER VE ŞEHVET UYANDIRICI BÖLGELER

Pozitif ve negatif sapıklıklar üzerine yaptığımız araştırmaları özetlersek, onları kısmî, fakat ilkel olmayan ve analizle parçalanabilen bir dürtüler grubuna bağlamak bize apaçık görünür. «Dürtü» ile organizmanın içinden gelen sürekli bir uyarıma kaynağının psişik temsilcisini belirtiyoruz. Bu iç uyarmaları, dış ve kesintili «uyarım»dan ayırmak gerekir. Demek ki dürtü psişik ve fizik alanların sınırındadır. En basit ve önce kendini kabul ettiren anlayış, dürtünün kendi kendine hiçbir niteliğe sahip olmayacağı ve yalnız psişik yaşamda belli bir iş üretme gücünde bir nicelik olarak bulunduğu. Dürtüleri birbirinden ayıran ve özel bir karakter gösteren şey, onların bedensel (somatik) kaynaklarına ve amaçlarına olan bağlantıda dile gelir. Dürtünün kaynağı bir organın uyarılmasında bulunur; yakın amacı ise böyle bir organik uyarmanın yatışmasıdır.³⁴

Dürtülerin incelenmesinden çıkarılmış ve ihmal edemeyeceğimiz başka bir geçici kavram da kimyasal bünyelerine göre birbirinden ayrılan bedensel uyarmaların iki düzende olmasıdır. Bu uyarmalardan birini özellikle cinsel ve buna karşılık veren organı «şehvet uyandırıcı bölge» olarak belirteceğiz ki kısmî cinsel dürtü buradan ileri gelir.⁸⁵

Sapık eğilim ağız boşluğuna ve anüs deliğine doğru taşındığı zaman, şehvet verici (erojen) bölgenin rolü açıktır. Bu durumda erojen bölgeler her bakımdan cinsel aygıtın bir parçası gibidir. İsteri alaylarında, beden bu bölümleri ve "bu bölgelerin mukozaları yeni düyunların merkezi haline gelir; sinir uçlarının değişiklikleri —adale gerümininkiyle kıyaslanabilir bir süreç bile denilebilir— öyle olur ki, normal uyarıldıkları zaman asıl üreme organları gibi çalışırlar.

Üreme aracının işlevlerini bile geçirerek ikinci derecede üreme araçları gibi erojen olan bu bölgelerin önemi, isterilerde bütün öbür psikonevrozlardakinden daha ilgi çekicidir; bu yine de patolojik durumların genelliği içinde bu bölgelerin rolü ihmal edilebilir demek değildir, onları ayırt etmek sadece daha güçtür; çünkü bu olayların semptomatolojisi (saplantılı nevroz, paranoiya) beden işlevlerini yöneten merkezlerin en uzakları olan psikolojik aracın bölümlerini gösterir. Saplantılı nevrozlarda yeni cinsel amaçların yaratılmasına neden olan ve erojen bölgelere bağlı görünmeyen hareketlerin önemi özellikle dikkati çeker. Bununla birlikte seyredi-cilikte erojen bölge rolünü oynayan, görme organıdır; oysa kısıpılık, acı çekirtme işe karışınca, erojen bölge olarak çalışan üstderidir. Vücudun bazı bölümlerinde deri duyusal organ olarak ayrılır ve mukoza haline döner. O halde en iyi erojen bölge olur.³⁶

VI. PSİKONEVROZLARDA CİNSEL SAPIKLİĞİN GÖRÜNÜR EGEMENLİĞİNİN AÇIKLANMASI

Önce anlatılmış olanlar psikonevrozlar üzerine yalancı bir ışık tutmuş olabilir. Nevrozlunun cinsel davranışında, sapıklara yaklaştığı ve normal insandan pek uzaklaştığı sanılmıştır. Bu hastaların bünye durumlarının çok büyük cinsel içe tıkmalarla az büyük olmayan cinsel gereksinimlerden başka sözcüğün en geniş anlamıyla sapıklığa karşı pek özel bir eğilimi içine aldığı büsbütün kabul edilmekle birlikte, daha az ağır hallerin incelenmesi bu son varsayımın her zaman gerekli olmadığını gösterir, ya da hiç değilse, marazî etkileri değerlendirmek için bir etkenin soyutlanmasını yapmak gerekir. Nevrozluların çoğunda patolojik hal ancak erginlikten sonra, normal bir cinsel yaşamın istekleri başladığı sırada ortaya çıkar. Bu isteklere her şeyden önce içetik-ma karşı koyar. Hastalık ise, libidonun normal doyuma ulaşamayışından ötürü daha sonra görülür. Her iki durumda libidonun akışı, ana yatağından dönen bir ırmak gibi durur ve o zamana dek kullanılmadan kalmış yan yollara sapar. İşte bu şekilde, nevrozlularda açıktan açığa pek belli olan sapıklığa (tabii negatif) eğilim yan yollarla oluşabilir ya da hiç değilse güçlenebilir. Cinsel içetikmaya iç etkenler gibi dış etkenler de gelip eklenir. Bunlar özgürlüğün kısıtlanması, normal bir cinsel nesneye erişme olanaksızlığı, cinsel birleşmeye bağlanan tehlikeler algısı v.b.'dir ki böylece, eğer olmasalardı normal kalacak olan kimselerde sapıklığı belirlerler.

Bu bakımdan çeşitli nevrozlarda, başkalıklar olabilir. Bazen, bu nevrozun karakterini verecek olan sapık, başlangıç durumu düzeyinde olacaktır ve bazen libidonun yana sarması yüzünden varılmış bir

düzye qılacaktır. İşbirliğı olan bu yerde bir karşıtlık görmek boşuna olur. Nevroz, bünye ve yaşanmış deneyler aynı yönde hareket ettiğı zaman maksimumuna erişir. Nevroza yatkın bir bünye, yaşanmış deneyler olmasa da aynı yönde gelişebilir; oysa yaşamın derin bir düzensizliğı, normal bünyeli bir insanı nevroza düşürebilir. Bu zaten başka alanlardaki doğuştan gelen öge ile edinilmiş ögenin etiyolojik değeri için aynı şekilde doğrudur. Sapıklıklara özel bir yatkınlık göstermenin psikonevro-tik bünyenin karakterlerinden birini oluşturduğu kabul edilmek istenirse, bu tür bünyelerin şu ya da bu erojen bölgenin ya da bir kısmı dürtünün egemen olmasına göre çeşitlilik gösterebileceklerini düşünmek gerekir. Belli bir sapık durumla, belli bir marazî şekil arasında özel bir bağlantı bulunup bulunmadığı söylenemez. Bu alandaki başka birçok noktalar gibi bu nokta da henüz incelenmemiştir.

VII. CİNSELLİĞİN ÇOCUKSU KARAKTERİ ÜZERİNE İLK BELİRTİLER

Psikonevrozların semptomatolojisinde sapık eğilimlerin rol oynadığını kanıtlamamız, sapık denilenlerin sayısını büyük ölçüde artırmış oluyor. Nevrozlular yalnız bir kalabalık kimseler kategorisini oluşturmazlar, fakat bunlar çeşitli gösterilerinde hastalıktan sağlığa giden kırılmaz bir zincir kurarlar. Moebius şöyle demekte haklıdır: «Hepimiz biraz isteriz.» Böylece bu sapıklık yaygınlığı karşısında, sapıklığın az bulunur ve 'müstesna' bir durum olmadığını, fakat normal yapının içinde bulunan ayrılmaz bir parça olduğunu da kabul etmiş bulunuyoruz.

Sapıklığın doğuştan gelip gelmediğini, ya da Binet'nin fetişizm için kabul ettiğı gibi, kaynağını yaşanmış deneylere borçlu olup olmadığını öğrenmek noktası üzerinde tartışabil-miştir. Şimdi, biz şunu söylemek iznine sahibiz: Bütün sapıklıklarda gerçekten, doğuştan bir etken vardır, fakat bu etken bütün insanlarda bulunmaktadır. Şiddetinde bir değişiklik olması ve ortaya çıkabilmesi için dışardan gelmiş izlenimlere gereksinimi vardır. Burada doğuştan gelen, bünyeye bağlı yatkınlıklar sözkonusudur ki, bunlar kimi durumlarda cinselliğı belirleyen etkenler olurlar (sapıklarda); kimi durumlarda ise ancak eksik bir şekilde önlendiklerinden (içe tıkma) marazi semptomlar haline gelerek dolaylı bir yolla cinsel enerjinin pek büyük bir bölümünü ele geçirebilirler, oysa bazı mutlu durumlarda, iki uç arasında, etkili bir sınırlama ile ve yatkınlıkların uğradığı değişikliklerle, normal cinsel yaşam dediğimiz durumu kuracaktır.

Şunu da ekleyeceğiz ki, bütün sapıklıkları filiz halinde içine alan varsayımcü bünye, (bu dürtüler, çocuk zayıf bir yoğunlukta sunsa bile) ancak çocukta bulunabilir. Eğer nevrozluların, cinselliğın çocuksu durumunda kalmış ya da yeniden o duruma dönmüş olduğunu düşünmeye gidersek, ilgimizin çocuğun cinsel yaşamı üzerine taşınması gerekir gibi görünmektedir. İster sapıklığa, ister nevroza, sonunda ister normal cinsel yaşama dek olsun, çocuk cinselliğının evrimini belirleyen etkiler ağıını çözmeyi deneyeceğiz.

İKİNCİ BÖLÜM ÇOCUK CİNSELLİĞİ

Cinselliğin incelenmesinde çocuğun unutulması — Cinsel dürtünün çocuklukta bulunmadığı ve ancak erginlik döneminde uyandığı genel olarak kabul edilmiştir. Bu, sonuçları bakımından ağır bir yanılgıdır. Çünkü, cinsel yaşamın temel koşulları karşısında içine düştüğümüz bilgisizlik bundan ileri gelmektedir. Çocuğun cinsel gösterilerinin derinliğine inerek, cinsel dürtünün ana çizgilerini açığa çıkarırız; bu dürtünün evrimini anlarız ve nasıl çeşitli kaynaklardan çıktığını görürüz.

Yetişkinin özelliklerinin ve tepkilerinin incelenmesine kendilerini vermiş olan araştırmacıların, bu tarih öncesine, kalıt olarak alman geçmişe pek büyük bir önem vermeleri dikkati çekicidir; oysa, herkesin varlığında bulunan başka bir tarih öncesini, çocukluğu savsaklarlar. Oysaki çocukluk döneminin etkilerini ortaya çıkarmak daha kolay gibi görünmektedir ve bu etkileri kalıt alınan geçmiş şeylerden daha üstün kılmak gerekir.³⁷

Edebiyatta, gerçekten, küçük çocuklardaki erken uyanan cinsel eylemlerle ilintili bazı gözlemler, (kas gerilimleri, mastürbasyonlar, hatta cinsel birleşme taklitleri) bulunur; fakat bunlar her zaman müstesna, olağanüstü durumlar, erken ahlak bozulmasının çirkin örnekleri olarak kabul edilirler.

Benim bildiğim hiçbir yazar, çocuktaki cinsel dürtünün düzenli olarak ortaya çıktığını göstermemiştir ve şu son zamanlarda sayıları çok artmış olan, çocuğun gelişmesi üzerine yazılmış yapıtlarda, çocuk cinselliğini ele alan konu bulunmamaktadır.⁸⁸

Çocuk Amnezi — Bu boşluğun nedeni, biraz, yazarların eğitimleri dolayısıyla gösterdikleri alışılmış çekingenliklerinde ve biraz da bugüne dek her açıklamadan kaçmış olan psişik düzendeki bir olayda bulunur. Burada, insanların hepsi için değilse bile çoğu için yaşamlarının ilk altı ya da sekiz yılını kalın bir örtü ile saran o garip amnezi olayını anımsatıyorum. Şimdiye dek, bu amneziyi (unutma hastalığı), hiç bizi şaşırtmayan doğal bir olay olarak kabul etmişizdir; oysa, hiç de öyle olmaması gerekirdi. Gerçekten belleklerimizde ancak bazı anlaşılmasız anı parçaları bırakmış olan bu yıllar boyunca, bize söylenmiş olduğuna göre, dış dünyanın izlenimlerine karşı canlılıkla tepkide bulunmuşuzdur, öbür insanlar gibi sevincimizi ve acımızı açığa vurmuşuzdur, sevgi, kıskançlık ve kimi zaman bizi kuvvetle sarsan başka tutkular göstermişizdir; hatta büyük kişilerin bizim zekâmızın ve anlayış gücümüzün kanıtları olarak tuttukları sözlerimizden kimileri anımsanır. Oysa bütün bunlar, yetişkin olduğumuz zaman hatıramızdan çıkar. Öyleyse, belleğimiz bu noktada, başka psişik fonksiyonlarımızdan nasıl geri kalıyor? Yaşamın başka hiçbir döneminde, bellek artık izlenimleri kaydetme ve yeniden ortaya çıkarma gücünde olmamış olsaydı buna inanma nedenlerine sahip bulunurduk.⁴⁰

Öte yandan, başkaları üzerinde yapılmış gözlemlerden, bu unutulmuş izlenimlerin psişik yaşamımızda derin izler bıraktığını ve daha sonraki tüm gelişmemizi belirlediğini kabul etmek ve böyle bir sonuç çıkarmak zorundayız. Demek ki, çocukluk izlenimlerinin gerçek bir kaybolması söz konusu değildir, fakat nevrozlulardakine benzeyen bir amnezi, daha ileri bir yaşta geçmiş olayların anısını silmiştir ki bu, bilinçteki bazı izlenimleri tanımayı kabul etmemekle karakterize edilir (İçetıkma). Çocukluk izlenimlerinin içetıkılmasına neden olan güçlerin neler olduğunu öğrenmek kalıyor. Bu soruya bir yanıt bulacak olan kimse, bununla bile, isteri amnezisini açıklamış olacaktır.

Gelgelelim, çocuk amnezisinin, çocuğun akıl durumu ile nevrozlununki arasında yeni bir yakınlaşma yapmaya olanak sağladığı dikkati çeker. Aslında bunlar arasında, nevrozlu-nun cinselliğinin çocukça karakterleri sakladığını ya da hiç değilse bu karakterlere geri gitmiş olduğunu ortaya çıkardığımız zaman, bir benzerlik bulunduğunu kanıtlayabilmıştık. Çocuk amnezisinin bile çocuk cinselliği ile bağlantısız olmadığını düşünmeye gidilemez mi?

Ne olursa olsun aslında, çocuk amnezisini isteri amneziye bağlamak basit bir zekâ oyunu değildir. İçetıkma yardım eden isteri amnezisi, yalnız şu olgu ile açıklanır: Kişi, anı tarafından bırakılmış birtakım izler topluluğuna sahiptir, bilinç ise bunu düzene koyamaz ve bu izler bir çağrışım süreci ile bilinçten hareket eden güçlerin ittiği ve içe-tıktığı öğeler için çekim merkezleri olurlar.⁴¹ Denilebilir ki, çocuk amnezisi olmasaydı isteri amnezisi olmazdı.

Herbirimiz için çocuklukta bir tür tarihöncesi yaratarak ve cinsel yaşamın başlangıçlarını bizden gizleyerek, genellikle cinsel yaşamın gelişmesindeki çocukluk döneminin önemini dikkate alınmayı ihmal ettiren çocuk amnezisidir. Bu boşluğu tefe bir gözlemcinin doldurması olası, değildir. Ben daha 1896'da, cinsel yaşama bağlı bazı temel olayların üreyişinde yaşamın ilk yıllarının önemini belirttim, o zamandan beri de bu veri üzerine dikkati çekmekten geri durmadım.

I. ÇOCUKLUK SÜRESİNCE CİNSELLİĞİN GİZLİ KALIŞI VE BUNUN ARADA BİR MEYDANA ÇIKIŞLARI

Bu zamana değin bilinçsiz kalmış çocukluk anılarının nevrozlularda ortaya çıkarılması gibi, çocuklarda, sözümona anormal ve 'müstesna' denilen cinsel hareketlerin sık sık oluşu anlaşılınca, çocuğun cinsel tutumu aşağıdaki biçimde saptanabilir.⁴²

Çocuğun, doğuşunda bazı cinsel filizler getirdiği besbellidir. Bunlar bilinen bir süre içinde gelişmekte, sonra gittikçe ilerleyen, sırasında gelişmenin düzenli itmeleri ile kesilen ya da kişinin özellikleri dolayısıyla duraklayan bir baskıya uğramaktadır. Bu gelişmenin salınımlarının düzenliliği ye zaman zaman oluşu üzerine kesin hiçbir şey söylenemez, fakat öyle görülüyor ki çocuğun cinsel yaşamı üçüncü ya da dördüncü yaşına doğru çoktan onu gözleme elverişli kılan bir şekil altında görünmektedir.*³ Cinsel Yasaklamalar — Toptan ya da 'kısmî' gizlilik dönemi süresince, daha sonra cinsel dürtülere engelleyecek ve onların akışını sınırlayacak, daraltacak setler (iğrenme, utanma, ahlaksal ve estetik amaçlar) haline gelecek olan psişik güçler oluşurlar. Uygur bir toplum içinde doğmuş çocuk karşısında, bu setlerin eğitimin eseri olduğu duygusu vardır: Elbette eğitim buna katılır; gerçekte organizma ile koşullanan ve soyaç-ekiîî tarafından saptanan bu evrim, bazen eğitim hiç araya girmedeği halde de olabilir. Eğitim kendi sınırları içinde kalmak için, organik bakımdan esas öğelerde önceden oluşmuş olan şeyin izlerini .tanımlamakla, onu derinleştirmekle ve temizlemekle yetinmek zorunda kalacaktı. Tepkisel Oluşum ve Yüceltme — O halde, cinsel eğilimlere set çekme gücünde olan ve kişinin gelişmesinin alacağı doğrultuyu kararlaştıran bu kuruluşlar nasıl yapılmaktadır? Çocuğun, gizlilik döneminde var olmayı sürdürmüş, fakat toptan ya da 'kısmî' şekilde, asıl kullanımlarından çevrilmiş ve başka amaçlara uygulanmış olan cinsel eğilimlerinin zararına oluşmaktadır. Sosyologlar, cinsel güçleri amaçlarından döndüren ve onları yeni bir amaç için kullanan sürecin, yüceltme (süblimasyon) adı verilmiş olan sürecin uygarlığın başarıları için en güçlü etkenlerden biri olduğunu söylemekte uzlaşmış gibi görünmektedirler. Memnunklukla şunu da ekleyeceğiz: Aynı süreç, kişinin gelişmesinde bir rol oynamakta ve bu rol cinsel gizlilik döneminde başlamaktadır.⁴⁴

Yüceltme mekanizmasının niteliği üzerine bir varsayım ileri sürülebilir. Cinsellik, bu çocukluk yılları boyunca görev-siz kalır; —doğurma fonksiyonları henüz yoktur— bu, buyandan gizlilik döneminin temel karakteridir, öte yandan cinsellik kendiliğinden sapık bir hal alacaktır, yani şehvet uyarıcı bölgeden hareket edip bireyin sonraki gelişmesine uyan dürtülerce sürüklenerek ancak hazzsızlık doğurabilecektir.

Kışkırtılan bu cinsel uyarmalar, böylece, karşı güçler ve tepkiler harekete getirirler ki bunlar hoş olmayan bu duyuları etkili bir baskı altına alabilmek için bizce bilinen psişik setleri (iğrenme, utanma, ahlak) kuracaklardır.⁴⁵

Gizlilik Döneminin Kesintileri — Gizlilik dönemiyle ilintili görüşlerimizin varsayıma dayanan niteliği üzerinde ken dimizi aldatmak istemeksizin, yukarda anlattığımız şekilde değişmesinin, kişinin ancak kusurlu olarak erişebildiği, çoğu zaman oldukça uzaklaştığı ideal eğitimin amaçlarından birini temsil ettiğini söyleyacağız. Bazan 'yüceltme'den kaçan bir cinsel yaşam parçasının bir patlayış yaptığı; ya da bütün gizlilik süresi boyunca, erginlikle birlikte cinsel dürtünün gelişip ortaya çıkmasına kadar cinsel bir etkinlikte bulunduğu olur.

Eğiticiler, çocuk cinselliği üzerine biraz dikkat gösterdikleri kadar, cinselliğin zararına, savunucu ahlaksal güçlerin oluştuğuna ilişkin görüşümüzü paylaşmışlardır ve dolayısıyla cinsel etkinliğin çocuğu eğitilmez kıldığını biliyorlarmış gibi davranırlar. Çocuğun bütün cinsel gösterilerini, onlara karşı büyük bir şey yapmaksızın «kötü huylar» olarak görürler. Ama biz, eğitimin pek korktuğu bu olay ile ilgilenmek için her hakka sahibiz. Çünkü bizi, cinsel dürtünün başlangıç şekli üzerinde aydınlatmaktadır.

n. CİNSELLİĞİN ÇOCUKTAKİ GÖSTERİLERİ

Emme — Daha ilerde göreceğimiz motifler için, emmeyi çocuğun cinsel gösterilerinin tipi olarak alıyoruz; Macar çocuk eğiticisi (pediyatr) Lidner, pek güzel bir incelemesini buna ayırmıştır.⁴⁶

Daha süt çocuğunda bulunan ve olgun yaşa dek, hatta büyük yaşam boyunca süren emme ve azar azar içine çekme, amacı bir besini söğürme olmayan dudakların ritmik ve yinelenen bir hareketinden başka bir şey değildir. Dudağın bir bölümü, dil, derinin başka bir bölgesi, sık sık ayak başparmağı bile emme nesneleri olurlar. Aynı zamanda başka bir dürtü belirir, bu ritmik bir biçimde kulak memesini tutmak ve çekiştirmektir, çocuk başka bir kimsede aynı şekilde yakalayabileceği bir vücut bölümü arar. (Bu, çoğu zaman kulak memesidir.)

Emme zevki çocuğun bütün dikkatini alır, sonra onu uyutur ya da ona hareket verici tepkilere, bir tür orgazma götürür. Yine sık sık emme, göğsün ve dışüreme kısımlarının, tekrarlı dokunmasına eşlik eder. Böylece, çocuklar çoğu zaman emmeden mastürbasyona geçerler.⁴⁷

Lindner'in kendisi bu eylemin cinsel niteliğini açıkça tanımıştır. Anneler çoğu zaman emmeyi çocuğun başka cinsel kötü alışkanlıklarına benzetirler. Çok sayıda pedyatr ve nörolog böyle bir anlayışa karşı ciddi itirazlar ileri sürmüşlerdir. Bu itirazlar kısmen «cinsel» ile «üremsel» (tenasüh) terimlerinin birbirine karıştırılmasından kaynaklanmaktadır. Burada gözlemlediğimiz aykırılık, çocuktaki cinsel gösterilerin tanınacağı ölçünün ne olduğunu öğrenmek bakımından güç ve çözülmez bir sorun ortaya çıkarmaktadır. Bana öyle geliyor ki, psikanalizin aydınlattığı olaylar zincirlenmesi, emmenin cinsel bir eylem olduğunu söylememize ve onda, çocuk cinselliğinin ana çizgilerini incelememize olanak sağlamaktadır.⁴⁸

Otoerotizm (Kendi kendini cinsel uyarma) Vermiş olduğumuz örnek, özel bir dikkate değer görünmektedir. Bu cinsel etkinliğin en göze batıcı karakteri bize, başka bir kişiye karşı yönelmemiş olmasıdır gibi görünmektedir. Çocuk kendi bedeniyle kendini doyuma ulaştırmaktadır; Havelock Ellis'in bir terimini kullanmak istersek, davranışı otoerotik'tir.w

Yine öyle görülüyor ki, çocuk emerken bu eylemde daha önce duyduğu ve şimdi anımsadığı bir haz aramaktadır. Derinin ya da mukozanın bir bölümünü ritmik bir biçimde emen çocuk doyuma ulaşmaktadır. Çocuğun şimdi yenilemeye çalıştığı bu hazzı ilk kez hangi koşullarda duyduğunu görmek kolaydır. Bu, çocuğun, yaşamdaki ilk ve temel etkinliğidir; ona anne memesini ya da onun yerini alan şeyi emmeyi öğretmiştir. Çocuğun dudaklarının er ojen bölge rolü oynadığını ve sıcak süt akışının neden olduğu uyarmanın haz doğurduğunu söyleyeceğiz. İlk, erojen, bölgenin doyumu, açlığın yatışmasına sıkıca bağlı olmuştur. Cinsel etkinlik başlangıçta yaşamı koruma işlevlerine yöneldiği halde, zamanla onlardan ayrılır ve bağımsızlaşır. Doymuş olan çocuğun memeyi bırakması ve annenin kolları arasına düşmesi, yanakları kırmızı bir halde mutlu bir gülümsemeyle uyuması görüldüğü zaman insan, bu görünüşün, daha sonra tanıyacağı cinsel doyumun modeli ve anlatımı kalacağını söylemekten-kendi alamaz. Fakat çok geçmeden, cinsel doyumunu yineleme gereksinimi beslenme gereksiniminden ayrılır ve dişlerin çıkmaya başlamasından sonra, besin artık yalnızca emilecek değil çiğnenecek şey olunca, ayrılma kaçınılmaz bir hal alır.

Çocuk o zaman, emmek için, artık bedenin dışında bir şeyi kullanmaz, fakat daha kolay erişilebilir olan kendi bedeninin bir bölümünü yeğler; çünkü böylece kendini, henüz egemenliği altına alamadığı dış dünyadan bağımsız kılar; yine bu şekilde, birincisinden daha az değerde olmakla birlikte ikinci bir erojen bölge yaratır. Bu ikinci bölgenin yetersizliği, çocuğu eşdeğerde bir şeyi aramaya götüren nedenlerden biri olur; bu, başka birinin dudaklarıdır. Ona, «Yazık ki kendi kendimi öpemiyorum» dedirtebilir.

Bütün çocuklar emmez. Bunun, dudak bölgesinin duyarlılığı doğuştan pek gelişmiş çocuklara özgü olduğu sanılır. Bu duyarlılık sürerse, çocuk sonradan bir öpme heveslisi olacaktır; dönük öpüşler arayacak ve erkek haline gelince içkiye ve sigaraya düşkünlük gösterecektir. Fakat içetıkma varsa, besinlerden iğrenme duyacak ve isteri kusmaları başlayacaktır. Ağız - dudak bölgesinin ortaklaşa kullanılması dolayısıyla, içetıkma iştah üzerine taşınacaktır. Tedavi ettiğim çok sayıda kadın arasında iştah bozuklukları, isterik bulantı, boğazın sıkışması duygusu, kusma gösterenler, çocuklukları sırasında kendilerini emmeye tutkuyla vermiş olanlardır.

Emme bize, çocuk cinselliğinin üç ana karakterini tanıtmıştır. Bu, yaşamak için temel olan bir fizyolojik işlev üzerine dayanarak gelişir. Henüz cinsel nesneyi bilmez, oto-erotiktir; amacı, erojen bölge'nin etkinliği ile belirlenmiştir. Peşin olarak söyleyelim ki, bu karakterler çocuğun erotik gösterilerinin çoğunda bulunurlar.

III. ÇOCUK CİNSELLİĞİNİN CİNSEL AMACI

Erogen Bölgelerin Karakterleri — Emme örneği, erojen bir bölgenin karakteri üzerine bize çok şeyler öğretebilir. Erogen bir bölge, belli bir şekilde uyarıldığı zaman derinin ya da mukozanın özel nitelikte bir haz duyusu sağlayan bir bölümüdür. Kuşkusuz, hazzı doğuran uyarma, bizim bilmediğimiz bazı koşullara bağlıdır. Bu, çok sayıdaki koşullar arasında ritmik karakter kuşkusuz bir rol oynar; gıdıklanma ile bir benzerliği olduğu açıktır. Bu uyarmanın doğurduğu hazzm taşıdığı karakterin «özgü olduğu ve cinselliği karak-terize eden şeyin bu özgüllükte bulunduğu pek de belli değildir. Haz ve acı sorunu karşısında psikoloji hâlâ karanlıkta elyordamı ile araştırmalar yapmaktadır; öyle ki en ihtiyatlı açıklamalarla yetinmek doğru olur. Daha sonra, haz duyumunun özgüllük karakterini açıkça söylememize olanak verecek nedenleri belki bulacağız.

Şehvet uyandırma özelliği yalnız bedenin bazı bölgelerine bağlı gibi görünmektedir. Emme örneğinde göstermiş ol-duğumuz gibi, aranan erojen bölgeler vardır; fakat bu aynı örnek bize derinin ya da mukozanın erojen bölge olarak kullanılabileceğini ve dolayısıyla böyle bir kullanılmaya yarayan bazı karakterlere sahip bulunması gerektiğini öğretmektedir. Demek ki haz duyumunda önem taşıyan şey, bedenin uyarılan bölgesinin niteliğinden çok, uyarım biçimidir. Şehvet duymak için emen çocuk,

bedeni üzerinde, sonradan alışkanlıkla yeğ tutulan yer haline gelecek herhangi bir bölüm arar: Rastlantı, onu özellikle uygun bir bölge (memenin ucu, üreme organları) ile karşılaştırırsa, bu bölge üstünlük kazanır. İsteri semptomatolojisinde, benzer yer değiştirmeler buluyoruz. Bu halde, içtetikma daha çok üreme bölgesine 'isabet' etmekte ve bunlar uyarılabilirliğini, başka erojen bölgelere, çoğu zaman yetişkin insanın yaşamında biraz değeri düşük olan ama o zamandan sonra üreme organları gibi hareket eden bölgelere, aktarırlar. Aslında, bütünüyle emmede olduğu gibi, bedenin herhangi bir bölgesi üreme organının uyarılabilirliğini alabilir ve erojen bölge haline yükseltilir. Erojen (şehvet doğuran) ve isterojen (isteri doğuran) bölgeler aynı karakterlere sahiptirler.⁵⁰

Çocuk Cinselliğinin Amacı. — Çocuktaki cinsel dürtünün amacı şu ya da bu erojen bölgenin uygun bir biçimde uyarılması ile elde edilen doyumdan ibarettir. Çocuğun bunu yinelemek istemesi için önceden doyum sağlamış olması gerekir ve biz şunu kabul etmek zorundayız ki, doğa böyle bir doyum rastlantıya bırakmayacak biçimde yapmıştır.⁵¹ Ağız - dudak bölgesine ilişkin olarak doğanın böyle amaçlara varmak için kullandığı usuller biliyoruz. Bedenin bu bölümü, aynı zamanda besinlerin alınmasına yaramaktadır. Cinsel etkinliğin kaynakları olan başka mekanizmalara da rastlayacağız. Doyum arama isteği iki şekilde belirir: Önce içinde acı veren bir şey bulunan özel bir gerilim duygusu ile, sonra merkezî kaynak'ın bir uyarılması, çevresel erojen bölgeye yönelen şiddetli bir kaşıntı ile. Öyleyse denilebilir ki, cinselliğin amacı, erojen bölgeye yansıtılmış olan uyarılmışlık duyusunun yerine, bu duyumu yatıştıran ve bir doyum duygusu yaratan bir dış uyarım koymaktır. Bu dış uyarım çoğu zaman emmeye benzeyen bir işlevdir.

Bu gereksinimin, (erojen bölgenin bir değişmesi ile) çevrede de uyandırılabilmesi olgusu, bizim fizyolojik bilgilerimizle bütünüyle uyumlanmaktadır; yalnız, bir uyarımın yatışması için aynı yere başka bir uyarım uygulanmasına başvurma gerekmesi biraz şaşırtıcıdır.

IV. MASTÜRBASYON ŞEKLİ CİNSEL GÖSTERİLER⁵³

Sevinerek görüyoruz ki, cinsel etkinliğin temelini tanımak için, cinsel dürtünün erojen bölgelerden birindeki etkinliğini öğrenme, bize yetmektedir. Rastlayacağımız ayrılıklar, doyum sağlamak için gerekli olan yöntemlerle ilgilidir: Ağız - dudak bölgesi için emme, öbür erojen bölgeler için topografyalarına ve özelliklerine göre başka türde bir kas hareketidir.

Amis Bölgesinin Etkinliği — Anüs bölgesinin anatomik durumu, tümüyle ağız - dudak bölgesinininkinde olduğu gibi onu, bir cinsel etkinliği başka bir fizyolojik etkinlik üzerine dayandırmak için elverişli kılar. Bu bölgenin şehvet uyandırıcı değerinin başlangıçta pek büyük önem taşımış olduğu sanılabilir. Psikanaliz yoluyla, bu bölgede doğmuş olan cinsel uyarmaların normal olarak ne gibi değişikliklere uğradığı ve bu bölgenin, bireyin bütün yaşamı süresince üremsel uyarılmaya yol açmasının ne denli sık olduğu hayretle öğrenilmektedir.⁵³ Çocukta pek sık görülen bağırsak bozuklukları, bu bölgede şiddetli bir duyarlılık yaratır. Küçük yaştaki bağırsak nezlesi (catarrhe), çocuğu denildiği gibi «sinirli» yapar. Daha sonra kaynağını sinirden alan bazı marazi bozukluklar, semptomatolojilerde bütün bir sindirim bozuklukları dizisini kullanırlar. Anüs bölgesinin erojen karakteri, hiç değilse değişmiş bir biçim altında sakladığı karakter, göz-önüne alınınca bazı nevrotik hallerin doğuşunda hemoroidle-re verilen değeri, eski hekimlerin o kadar önem bağladığı değeri, acı bir alay konusu haline getirmek haksız bir hareket olur.

Anüs bölgesinin şehvet uyandırıcı duyarlılığını kullanan çocuk, dışkı maddelerini, şiddetli kas büzülmelerine yol açın-caya ve anüsün halka kasından geçerken mukoza üzerinde kuvvetli bir uyarıma yapın-caya dek tutmakla açığa vurur. Bir acı duygusuna, bir zevk duygusunun eklendiği sanılabilir. İşte, daha sonraki karakter tuhaflığının ya da sinirliliğin en iyi belirtileri: Çocuk, lâzımlığa oturduğu zaman bağırsaklarını boşaltmaya yanaşmaz ve annesinin emrini ve öğütlerini dinlemeyerek, bu işi, ne zaman hoşuna giderse o zaman yapmakta diretir. Elbette, yatağını kirletmekten çekinmez; onun için önemli olan, dışkının fazla birikmesi ile elde ettiği hazzı kaçırmaya bırakmamaktır. Eğitici, böyle çocuklara 'küçük zevk düşkünüleri' dediği zaman yamalmaz.

Cinsel duyarlılığa sahip bir mukoza için bağırsağı dolduran şey, demek ki uyaran bir cisim rolü oynamakta, çocukluktan sonra işe karışacak olan bir tür temel organa öncülük etmektedir; fakat bunun başka önemli anlamları da vardır. Çocuk dışkıyı bedeninin bir parçası gibi görür; onun için bu dışkı, veriyorsa uysallığını, reddediyorsa inatçılığını kanıtlamaya yarayan bir «armağan»dır. Daha sonraları çocuk, bu armağan kavramından «bebek» kavramına geçer ki, bu, çocuk cinselliği varsayımlarından birine göre, yiyerek edinilir, peydahlanır ve bağırsak yoluyla doğar.

Başlangıçta, anüs bölgesinde, mastürbasyon sağlayan bir uyarılma ya da çevredeki kimselerle ilişkilerde kullanma niyetine karşılık veren dışkı maddelerini tutma işi, aslında, nevrozlarda çok olan kabızlığın - başlangıçlarından biridir. Anüs bölgesinin önemini gösteren şey, şudur: İnsan pisliği ile ilgili özel alışkanlıklara, seremonilere sahip olmayan nevrozlara pek az rastlanır, onlar bu durumlarını özenle gizlerler.⁵⁴

Anüs bölgesinin, merkezî ya da çevresel çıkışlı bir kaşıntının esinlediği, parmak yardımı ile mastürbasyon yapılmak yoluyla uyarılması ikinci çocuklukta 'ender' değildir.

Üreme Bölgelerinin Etkinliği — Çocuğun erojen bölgeleri arasında, elbette bir üstünlük taşımayan ve ilk cinsel hareketlerin çıkış noktası olamayan, fakat daha sonra en büyük rolü oynamak için görevlendirilmiş bulunan bir tanesi vardır. Bu, oğlan çocukta ve küçük kızda çiş yapma ile ilgilidir (haşefe, klitoris); erkek çocukta bu ayrıca bir muko-zamsı torba içindedir, öyle ki cinsel hareketlerin erken ola-rak belirlediği salgılar tarafından yapılan uyarımlar doğurmaktan geri kalmaz, tireme organının örgütlediği bu erojen bölgenin cinsel etkinliği, daha sonra normal cinsel yaşamın başlangıcı olacak hareketi oluşturur.

Bu bölgenin anatomik topografyası, salgıların akması, vücut bakımı (yıkama ve ovma), nihayet rastlantının yaptığı bazı uyarımlar (küçük kızlarda bağırsak asalaklarının buraya göç etmesi) yüzünden beden bu kısmının vermek gü cünde olduğu haz duyusunun küçük çocukta bile kendini duyurması ve yineleme gereksinimi uyandırması kaçınılmaz bir hal alır. Bakımın başında gelen alışkanlıkların bütünü göz önüne alınırsa ve temizlik hizmetlerinin, kirlilik ve bakımsızlık tarafından oluşturulanlardan başka etkilere sahip olmaması düşünölmek istenirse hemen hemen hiçbir kimsenin kurtulamadığı süt çocuğu onanizminin, üremsel erojen bölgenin ilerki üstünlüğünü hazırladığı akla gelir.

Uyarmayı ve doyum sağılayan eylem, ya elle ovuşturmalardan ya da butların sıkıştırılması ile bir baskıdan ibarettir. (Refleks eylemleri tarafından hazırlanan hareket) Bu son hareket (butların sıkıştırılması) özellikle küçük kızlarda sık sık olur. Erkek çocuklar eli yeğlerler ki, bu erkeğin cinsel etkinliğinde egemen olma dürtüsünün alacağı önemi önceden üstün kılmaktadır.⁵⁵

(Daha da aydınlatmak için, çocuk mastürbasyonunu üç evreye ayırıyoruz. Bu evrelerden birisi emzirilme zamanına, ikincisi dördüncü yaşa doğru cinsel etkinliğin kısa açılma dönemine uymaktadır; erginlik onanizmine uyan yalnız üçüncü evredir; şimdiye dek gözlemcilerin dikkatini yalnız bu çekmiştir.)

Çocuk Mastürbasyonunun İkinci Evresi — Süt çocuğu onanizmi kısa bir dönemden sonra yok olur gibi görünmektedir. Erginliğe dek sürdüğü zaman, uygar insanınki olması gereken gelişmenin ilk önemli sapmasına tanıklık ederiz. Belli bir anda, emzirmeden sonra (genellikle dördüncü yaştan önce), bu üreme bölgesinin cinsel dürtüsü uyanır gibi görünmektedir; hiç değilse, yine de kesintisiz sürmez. Görölebilen çeşitli durumların -sayısı pek çoktur; onları açıklamak için herbirini ayrı ayrı incelemek gerekir. Fakat bu ikinci cinsel etkinlik dönemi süresince uğranılan bütün izlenimlerde ortaklaşa olan şey, gelecekte derin izler (bilinçsiz) bırakması, eğer sağılığı yerinde biri ise kişinin karakterini, ilerinin bir hastası ise nevrozun semptomatolojisini, belirlemesidir.⁸⁶

Bu son durumda cinsellik döneminin unutuş içine düştüğü, b.ına tanıklık edebilecek anıların yer değiştirmiş olduğu görülür. Normal çocuk amnezisi ile o yaştan cinsel etkinliği arasında bir bağlantı olduğunu daha önce söylemiştim. Psikanaliz yoluyla, bu unutulmuş muhtevaları bilince getirmek ve bilinçdışı psişik muhtevalardan ileri gelen zorlamayı ortadan kaldırmak olasıdır.

Süt Çocuğunun Mastürbasyonuna Geri Dönüş — Emzirilme döneminin cinsel uyarması ikinci çocuklukta merkezi bir kaşıntı biçiminde ortaya çıkarak çocuğu onanizmde ya da yetişkinde olduğu gibi, elle oynama olmaksızın doyum sağılayan bir tür kirlenmede tatmin olmaya çağırır. Bu salgılar, ikinci çocuklukta, küçük kızlarda sık sık görülür; bunun koşullarını pek iyi bilmemekteyiz. Öyle görülüyor ki, her zaman değilse de pek sık olarak, bunlardan önce bir etkin onanizm devresi gelmektedir. Bu cinsel gösterinin semptomato-lojisi zayıftır, üreme organı henüz ilkelidir ve işeme aygıtı ona vasilik görevi yapmaktadır. Bu dönemdeki mesane hastalıklarının çoğu cinsel kökenli bozukluklardır; gece işemeleri cinsel kirlenmeye karşılık vermektedir.

Cinsel etkinliğin yeniden ortaya çıkması, iç ve dış nedenlerle belirlenmiştir. Nevroz semptomatolojisi ve psikanalitik araştırmalar bu nedenleri bulmamıza ve açıkça belirtmemize yardım etmektedir. İç nedenlerden söz etmeyi daha sonraya saklıyoruz. Dış nedenlere gelince, bunlar şu anda büyük ve sürekli bir önem kazanmışlardır. Bu etkilerin en önemlisi, çocuğu zamanından önce bir cinsel nesne yapan ve onun iz bırakıcı koşullar altında üreme bölgesinden tatmini tanımayı öğreten ayartma tarafından yapılanlardır; çocuk çok zaman bu izlenimleri onanizm pratiği ile yinelemeye itilecektir. Bu tür etkiler, yetişkinlerden ya da öteki arkadaşlardan gelebilir.

1896'da, «İsterinin Nedenleri» üzerine yayımlanmış olan yazımda bu ayartma hallerinin sıklığını ya da önemini fazla büyötmemiş olduğum kanısındaım; bununla birlikte o çağda, normal kalmış bazı kimselerin çocuklukları sırasında aynı etkilere uğradıklarını henüz bilmiyordum ve dolayısıyla, o zaman ayartmaya bünyenin ve cinsel gelişmenin etkenlerinden daha çok önem veriyordum.⁵⁷ Doğrusu, çocukta cinselliğin uyanması için bir ayartma gerekli değildir ve bu uyanma, iç nedenlerin etkisi altında kendi kendine olabilir.

Çokbiçimli Sapık Yatkinlık — Çocuğun, bir ayartma sonucunda çokbiçimli bir sapık haline gelebildiğini ve her türlü bozukluklara götürüldüğünü ortaya çıkarmak ilgi çekicidir. Demek ki, buna önceden eğilimlidir. Sapık eylemler, direnmelere, kurulmamış ya da ancak kurulma yolunda olan cinsel aşırılıklara karşı koyacak psişik setlere (utanma, ahlak) rastlar. Çocuk bu durumda, uygarlığın etkisine uğramamış ve böylece çokbiçimli bir sapık eğilim saklayan kadınların ortasında, ayartıcının karşısında yapacağından başka türlü davranmaz. Buna yatkin bir kadın kuşkusuz, yaşamın her zamanki koşulları içinde cinsel olarak normal kalabilir; fakat usta bir ayartıcının güçlü etkisi altında bütün bozuklukların zevkini alacak ve bunu artık cinsel etkinliğinde kullanacaktır. Fahişe, bu çokbiçimli ve dolayısıyla çocuksu eğilimi mesleğinin yararına kullanılır. Eğer fahişe kadınlar ve asla bu mesleği yapmamış olmalarına karşın yadsınmayacak ölçüde fahişeliğe yetenekli olanların çokluğu gözönüne alınırsa, bu her türlü dönüklüğe yatkinlığı derin ve genellikle 'beşerî' bir şey olarak tanımak gerekir.

Kısmi Dürtüler — Ayartma, çocukta cinsel yaşamın başlangıçları üzerine bize hiçbir şey öğretmez; tersine, ayartma halleri bizi kolayca, zamanından önce hiçbir gereksinim kendilerini ona doğru itmediği bir cinsel nesneyi tanımış olan çocuklarda karşılaşacağımız bir yanlışa kolayca düşürebilir. Bununla birlikte, erojen bölgelerce oynanmış olan rolün üstünlüğü ne olursa olsun, çocuk cinselliğinin daha başlangıçtan beri başka insanları cinsel nesne gibi almak isteyen eğilimleri de taşıdığını kabul etmemiz gerekir. Bu birleşenler arasında, çocukları, seyr ediciler ve teşhir çiler olmaya itenlerle kıyıcılık dürtüsünü sayalım. Üreme hayatı ile sıkı bağlılıkları ancak daha sonra belirecek olan bu dürtüler, o zaman erojen bölgelerin cinsel etkinliğine bağlı olmakla birlikte daha çocuklukta bulunmaktadır. Küçük çocukta en yüksek noktasında utanma noksanlığı vardır; çocukluk yıllarında dikkatini üreme kısımları üzerine çevirerek bedenini keşfetmekte eşsiz bir haz duyar. Sapık olarak kabul ettiğimiz bu eğilimin öbür yüzü, başka kimselerin üreme organlarını görmeye çalışma isteğidir. Bu istek, uyanma tarafından konulan engel belli bir güce eriştiği zaman ikinci çocuklukta görülür. Ayartmanın etkisi altında, seyr edicilik sapıklığı çocuğun cinsel yaşamında büyük bir önem kazanabilir. Bununla birlikte, normal kimseler ve nevrozlar üzerinde yapılmış araştırmalar, çocuktaki görme dürtüsünün cinsel alanda kendi kendine bir tarzda ortaya çıkabileceğini bana kabul ettirmiştir. Küçük çocuklar, dikkatleri üreme bölümleri üzerine bir kez çekildi mi, çoğu zaman, masturbasyon sonunda, bu yolda, dış bir etki olmaksızın devam etmekte ve küçük arkadaşlarının üreme organlarına karşı canlı bir ilgi göstermektedirler. Bu merakı tatmin etme fırsatı ancak çiş ve kaka fonksiyonlarını yaparken çıktığından, çocuklar seyredici, yani fizyolojik eylemlerin sürekli seyircisi olurlar. Bu eğilimler içtetikihnce, üreme organını seyretme isteği (bir cinsin ya da öteki cinsin) sürer ve bazı nevrozlarda marazi semptomların yaratılmasında neden olunca bir güç haline gelen saplantılı bir zorlama şekli alabilir.

Cinsel içgüdüde bulunan kyyeük unsur, şehvet uyandırıcı bölgelerle ilintili cinsel etkinliklerden çok daha bağımsız olarak gelişir. Çocuk, genellikle kıyıcılığa yatkindir, çünkü acıma nisbeten daha geç geliştiğinden, üstünlük kurma dürtüsü başkasının acısı karşısında henüz durmamıştır. Buraya dek, bilindiği gibi bu dürtünün derinleştirilmiş bir analizi henüz başarılamamıştır. Kabul edebileceğimiz şey, kıyıcılığa doğru eğilimin üstünlük kurma dürtüsünden çıktığı ve cinsel yaşamda, üreme organlarının kesin rollerini almamış olduğu bir zamanda kendini gösterdiğidir. O üreme-öncesi örgütlenmeleri diye daha sonra adlandıracığımız cinsel yaşamın bütün bir evresine egemen olmaktadır. Hayvanlara ve arkadaşlarına karşı özellikle kıyıcı görünen çocukların, genellikle ve haklı olarak erojen bölgelerin şiddetli ve erken başlamış bir etkinliğini tanımlarından kuşulanılır; bu halde cinsel dürtülerinin erken gelişmiş olmasına karşın, üstünlük kazanan, erojen bölgelerin etkinliği gibi görünmektedir. Acıma yokluğu bir tehlike doğurur: Erotik dürtülerle kıyıcılık arasında, çocukluk sırasında oluşan bu bağlantı, daha sonra ayrılmaz olarak görülecektir.

Kıyıcılığa karşı edilgin eğilimin (mazoşizm) erojen kaynaklarından biri, J. J. Rosseau'nun îtiraflar'mdan beri pek iyi bilinen bir olay olan, kaba etler bölgesinin acı veren uya-rılmasıdır. Eğitimciler, genellikle beden, bu bölümüne uygulanan cezalandırmaların, uygarlığın etkisine uğrayarak yan yollara göre libidolarını geliştirme tehlikesine koşan bütün çocuklardan kaldırılması gerektiği sonucunu haklı olarak çıkarmışlardır.⁸⁸

V ÇOCUĞUN CİNSEL ARAŞTIRMALARI

Öğrenme Dürtüsü — Çocuğun cinsel yaşamının ilk açılıp serpilmesine eriştiği bu aynı dönemde — üçüncü yaştan beşinci yaşa değin— araştırma ve bilme dürtüsünden doğan bir etkinliğin de başladığı görülür. Bilme dürtüsü, duygusal yaşamın ilk dürtüsel birleşenleri arasında sayılamazlar ve onu yalnızca cinselliğe bağlama olanağı yoktur. Bu etkinlik bir yandan üstün gelme gereksiniminin yücelmiş bir biçimini dile getirir, öte yandan bu etkinliği yürüten enerji de seyretmek gereksiniminden doğar. Bununla birlikte, cinsel yaşamda gösterdiği bağlantılar pek önemlidir; psikanaliz, bu bilme

gereksinimini, genellikle, düşünülmediğinden pek daha erken gösterir. Çocuk, cinsel sorunlara görülmemiş bir şiddetle bağlanır, zekâsını uyaran sorunların bunlar olduğu bile söylenebilir. Sfenks Bilmecesi — Çocuğu bu araştırmalara iten kuramsal bir ilgi değil, pratik bir gereksinimdir. Aile içinde gerçek ya da olası bir yeni çocuk gelişi ile tehdit edildiğini duyduğu ve bu olayın kendisi için bir bakım ya da sevgi azalması getireceğinden korktuğu zaman düşünmeye koyulur ve zihni çalışmaya başlar. Gelişmesiyle uygunluk halinde olarak onu ilk uğraştıran sorun, cinsler ayrılığının aslının ne olduğu değildir. Büyük bilmece, çocukların nereden geldiğidir. Kolayca delinebilen bir kılık değiştirme altında bu bilmece, Tebes Sfenksi'nin sorduğunun aynıdır. Değişik cinsler olmasını, çocuk itirazsız ve buna önem vermeksizin kabul eder. Küçük erkek çocuklar, rastladığı bütün insanların kendilerinininkilere benzeyen bir üreme organına sahip olduğundan kuşkulalmaz; başkalarının tasarladığı düşüncelerle bu organın yokluğunu onlara kabul ettirme olanağı yoktur.

Hadımlaştırılma Kompleksi ve Penis İsteği — Küçük erkek çocuklar bu kaniyi inatla korurlar, gözlemin onlara açıklamakta gecikmediği aykırı olgulara karşı savunurlar ve ancak ağır iç savaşlar (hadımlaştırılma kompleksi) geçirdikten sonra bunu bırakırlar. Kadının, yitmiş penisine bir karşılık bulmak için çabaları çok sayıda sapıklığın doğmasında büyük bir rol oynarlar.³⁰

Tek ve aynı üreme aracı (bütün insanlarda erkek organı) varsayımı, incelenmesi meraklı, sonuçları verimli çocuk cinsel kuramlarının birincisidir. Kadının klitorisine, penisin gerçek bir 'vekilliğini' tanıyarak, biyolojinin çocuğun önyargısını doğrulamasına onca az önemi vardır. Buna karşılık, küçük kız, bir kerr* oğlanın üreme organını gördü mü, kendi-ninkinden başka bir cinsin varlığını tanımayı reddetmez; daha sonra pek önem kazanan, kendisini sırası geldiğinde erkek olma arzusuna götüren penis isteğine kapılır.

Doğum Kuramları — Çoğu kimse, erginlik öncesi dönemi süresince çocukların, nereden geldiğini ne denli ilgi ilq sormuş olduklarını anımsayacaktır. Onları durdurmuş olan anatomik çözümlemeler değişti. Onlar, çocukların göğüstten doğduklarını, bir kesip yarmayla ya da onların geçmesi için göbeğin açılması ile karından çıktıklarını inanıyorlardı.⁶⁰

Psikanalizin yardımı olmaksızın bu konu üzerinde, çocukluk sırasında pek 'ender' olarak araştırmalar yapıldığı anımsanmaktadır; bir içetikma olmuştur, fakat bütün bu araştırmalar aynı sonuca varıyorlardı; özel bir şey yenildiği zaman (peri masallarında olduğu gibi) dünyaya çocuk getirilir ve dışkılamaya gidildiğinde çocuklar bağırsaktan doğarlar. Bu çocukça kuramlar aşağı türlerde böyle dışkılıkların bulunması gibi zoolojideki bazı olguları anımsatmaktadır.

Cinsel İlişkileri Sadık Anlayış — Çocuklar, ana-babala-rının ilişkilerini gördükleri zaman (ki, bu çok sık olur, çocuğun cinsel yaşamı anlamayacak kadar küçük olduğuna inanarak bundan kendilerine fırsat çıkarırlar), cinsel eylemi bir tür kötü davranma ya da zor kullanma imiş gibi yorumlamaktan geri kalmazlar; yani bu eyleme sadık bir anlam verirler. Psikanaliz, ilk çocuklukta edinilen böyle bir izlenimin daha sonra cinsel amacın sadık bir kaymasını kolaylaştırmaya çok yaradığını öğretmektedir. Çocuklar böylece, cinslerin bağlantılarıyla ya da kendi dedikleri gibi, evlilik olgusunu neye dayandığını öğrenmek ile de hayli ilgilenirler; üzerinde durdukları çözüm, genellikle işeme ya da dışkılama sırasında yaptıkları bir bağlantı üzerinde durur.

Çocuğun Cinsel Araştırmalarının Tipik Başarısızlığı — Genel olarak, çocukların cinsel kuramları, cinsel yapının yansımasından başka bir şey olmadığı gibi garip yanlışlıklara karşı, cinsel eylemler üzerinde, önce sanılabildiğinden daha büyük bir zekâ gösterirler. Annelerinde gebeliğin getirdiği değişiklikleri farkederek ve bunlar üzerine yaptıkları yorumlar doğrudur. Anlatılan leylek öyküleri onlarda, açıklamadıkları bir kuşku ile karşılaşır. Bununla birlikte çocuk bu yaşta pek görülmeyen iki öğeyi, spermin, cinsel yaşamdaki rolü ile vajina deliğinin varlığını bilmediğinden araştırmalarında bir sonuca varamaz; ondan vazgeçerse, bu, öğrenme dürtüsüne sürekli bir zarar vermeden olmaz. Çocuk, cinsel araştırmalarında her zaman yalnızdır; bu onun için dünyaya yönelmek amacıyla attığı bir ilk adımdır ve o zamana kadar tam bir güven beslemiş olduğu çevresindeki insanlara karşı kendisini yabancı duyacaktır.

VI. CİNSEL OLUŞUMUN GELİŞME EVRELERİ

Şimdiye dek, çocuk yaşamını karakterize edenin, aslında otoerotik (çocuk nesnesini kendi bedeninde bulmaktadır) ve kısmi dürtülerin, aralarında az ilintili olduğunu, haz aramalarında herbirinin bağımsız -davrandıklarını kabul ettik. Bu gelişme, yetişkinde normal demeye alışmış olduğumuz cinsel yaşama götürür ki bunda haz kovalama, dünyaya çocuk getirme hizmetine konmuştur. Oysa, kısmi dürtüler, tek bir erojen bölgenin üstünlüğüne boyun eğerek bundan böyle özneye yabancı bir cinsel nesneye bağlı, amaca varma gücünde olan sağlam bir örgüt kurmuştur.

Üreme Öncesi Örgütlenmeleri — Bu gelişmelerin yasaklamalarını ve bozukluklarını psikanaliz yardımıyla inceleyerek, kısmi dürtülerin, bir örgütlenme başlangıçları ve ön kuruluşları olduğunu, bu dürtülerin böylece bir tür cinsel rejim kurmuş bulunduğunu öğreniyoruz. Nor-mal olarak, cinsel örgütlenmenin çeşitli evrelerinden kolayca geçerler; bunlar ancak işaretlerle belirirler, yalnız patolojik hallerde ortaya çıkarlar ve kolayca tanınabilir duruma gelirler.

Üreme bölgelerinin henüz üstünlüklerini kabul ettirmemiş oldukları cinsel yaşam örgütlerine, üreme öncesi (prege-titale) diyoruz. Buraya değin bunlardan, hayvan yaşamının ilkeî biçimlerine geri dönüşü esinleyen ikisini tanıyoruz.

Üreme öncesi cinsel örgütlenmelerden biri ağızla ilgili (oral) olandır; isterseniz buna yamyamlık da diyebilirsiniz. Bu evrede, cinsel etkinlik, besinlerin sindirilmesinden ayrılmamıştır, iki akım arasında henüz bir farklılık görülmez. Her iki etkinliğin de aynı nesnesi vardır ve cinsel amaç, nesneyi içine almadan ibarettir; bunun prototipi daha sonra psişik gelişmede önemli bir rol oynamaya çağrılacak olan özdeşleşmedir. Emme, hiçbir gerçek varlığı olmayan ve yalnız patolojinin bize tanıttığı bu oluşum evresinin bir kalıntısı gibi kabul edilebilir. Çünkü emmede beslenme etkinliğinden ayrılmış olan cinsel etkinlik, yabancı nesnenin yerine, öznenin bedeninin bir kısmını koymaktan başka bir şey yapmaz.⁶¹ İkinci bir üreme öncesi evresi, sadik - anal dediğimiz evredir. Bunda cinsel yaşamın her yerinde bulunan karşıtlık açıkça görünür; fakat bu karşıtlık henüz erkek ve dişi arasındaki karşıtlık değildir, karşıt iki terimdir: Etkin ve edilgin. Etkin öge üstün gelme dürtüsünden kurulmuştur, hatta genel kaslar topluluğuna bile bağlıdır; cinsel amacı edilgin olan organ, şehvet uyandırıcı bağırsak mukozası ile temsil edilir. Her iki dürtünün aslında birbirine uymayan nesneleri vardır. Onların yanında başka kısmî dürtüler otoerotik bir faaliyet gösterirler. Cinsel yaşamın bu gelişme evresinde çoktan cinsel kutuplaşma ve heteroerotik bir nesnenin varlığı bulunur. Henüz eksik olan şey, kısmi dürtülerin çocuk dünyaya getirme işlevleri için oluşması ve egemenlik kurmasıdır.⁶²

Karşıt Çiftdeğerlilik — Cinsel dürtünün bu biçimi bütün yaşam boyunca sürebilir ve cinsel etkinliğin büyük bir bölümü üzerinde egemenliğini yürütebilir. Açık sadizm ve pislilikleri boşaltma rolü oynayan anüs bölgesi, bu cinsel oluşuma arkaizm denilen bir karakter verir. Başka bir karakteristik şudur: Karşıt dürtüler eşit güçtedir; bu, Bleuler'in getirdiği mutlu karşıt çiftdeğerlilik (ambivalence) terimi ile tanımlanmaktadır.

Cinsel yaşamın böyle üreme öncesi örgütleri varsayımı, nevrozların analizi üzerine dayanır ve ancak bunların bilin-mesiyle doğrulanabilir. Buna, psikanalitik araştırmalarımızın bize normal cinsel işlevlerin dokusunu ve gelişmesini gittikçe daha iyi tanıtmalarıyla erişebiliriz.

Çocuk cinselliğinin betimlenmesini tamamlamak için, şunu eklemek gerekir. Pek sık olarak (her zaman denilebilir), daha çocukluktan beri bir cinsel nesnenin seçimi (erginliği karakterize eden diye tanımladığımız seçim) yapılmıştır; öyle ki, bütün cinsel eğilimler tek bir kimseye doğru çevrilmekte ve bunda tatminlerini aramaktadır. Cinsel yaşamın kesin biçimine en çok yaklaşan cinsellik biçimi, çocukluğun ilk yıllarında böyle gerçekleşmektedir. Bu örgütlerle kesin durum arasındaki fark, kısmî dürtülerin, onların üreme bölgesinin üstünlüğüne tam boyun eğmesi sentezinin çocukta gerçekleşmediği olgusuna iner. Yalnız, cinsel gelişmenin son evresi bu üstünlüğün doğruluğunu ortaya çıkaracaktır.⁶³

Nesne Seçilmesinin İki Dönemi — Cinsel seçimin karakterlerinden biri, bunun iki dönemde, iki itme ile olacağıdır. Birinci itme, iki ile beş yaş arasında başlar, sonra, gerileme bile doğuran bir gizlilik döneminde durmuş olur. Cinsel amaçların çocuksu niteliği ile karakterize edilir. İkinci itme erginlikte başlar ve cinsel yaşamın alacağı kesin biçimi belirler.

Nesne seçiminin iki itmede yapılması, başka bir deyişle, cinsel bir gizlilik döneminin var olması, kesin durumun bozukluklarının doğmasında büyük önem taşımaktadır. Çocuğun seçmesi, ister ilk şiddetleri ile kalsın, ister, erginlik sırasında bir yenilenme görsün, onun etkileri içinde yaşamasını sürdürür. İki evre arasına yerleşen içetıkma yüzünden, seçme nesnesi kullanılabilir değildir. Bu şekilde kurulan cinsel amaçlar bir çeşit yumuşamaya uğramışlardır ve bu dönemde cinsel yaşamda sevecenlik akımının kurucusu gibi görünürler. Bu sevecenliğin, bu saygının ve bu kutsamanın arkasında, kullanılmaz duruma gelmiş kısmi dürtülerin doğurmuş olduğu eski cinsel eğilimlerin saklandıklarını, yalnız psikanaliz gösterebilir. Genç kişi, ancak çocukluğunun nesnelerini reddettikten sonra ve yeni bir şehvet akımı olarak ortaya çıkacağı zaman yeni bir nesne seçimi yapar. Eğer iki akım birleşme noktasına varamazlarsa bundan, cinsel yaşamın ideallerinden biri sonuç olarak çıkacaktır, aynı nesne üzerinde bütün arzu şekillerini yoğunlaştırmaya ise eri-şilemeyecektir.

VII. ÇOCUK CİNSELLİĞİNİN KAYNAKLARI

Cinselliğin derin kaynakları üzerindeki araştırmalarımız, cinsel uyarmanın şunlardan doğduğunu öğretmiştir.

- a) Cinsel olmayan organik süreçlerle bağlantılı olarak duyulmuş bir doyumun yinelenmesi ile,
- b) Erojen bölgelerin çevreden gelen uyarılmaları ile,
- c) Görme dürtüsü ve zalimlik dürtüsü gibi, kaynaklarını henüz iyi bilmediğimiz bazı dürtülerin etkisi ile.

Bir yetişkinin psikanalizinden çekip çıkardığımız, çocuklukla ilintili sonuçlar ve çocuk üzerinde yapılmış gözlemler bize, cinsel uyarılmanın başka sürekli kaynaklarını tanıtmıştır. Doğrudan doğruya gözlemin yanlış anlaşılmalara kolayca yer verme sakıncası vardır; bu, öte yandan psikanalistin işini güç kılar. O, incelemesinin konusuna ve sonuçlarına ancak uzun dolambaçlarla varabilir. Bununla birlikte, her iki yöntem birleştirilerek, yeterince kesinlik elde edilebilir.

Erojen bölgeler, zaten bildiğimiz gibi, yüksek derecede uyarılabilme niteliklerine sahiptir; fakat bunlar, bütün deri yüzeyinde birkaç derecede de bulunurlar. Bu bakımdan, derinin genel duyarlılığının kimi biçimlerinin erojen bir etkinlikle açıklanabileceğini öğrenmekle şaşırmamamız gerekir. Bunlar arasında, pek önemli olarak, ısıya karşı gösterilen duyarlılığı sayıyoruz ki, bu belki sıcak banyoların iyileştirici etkilerini anlamamıza yardım edecektir.

Mekanik Düzendeki Uyarılmalar — Aynı düzende mekanik asıllı ritmik sarsmalar ve hareketler yer almaya gelirler; bunlar, 'kulak dehlizi' sinirinin, duysal aygıtının, üst derinin ve derin duyarlık aygıtının (kaslar, eklemler) aracılığı ile. çeşitli uyarımlar doğurarak etki yapar. Mekanik kamçılamaların doğurduğu haz duyularını analiz etmeden önce, bundan sonra gelecek bölümlerde «cinsel uyarılma» ve «doyum» terimlerini, aralarında hiçbir ayırım yapmadan, anlamını kesinleştirmeyi daha sonraya bırakarak kullanacağımıza dikkatinizi çekmemiz gerekiyor. Bunun kanıtını, bazı mekanik sarsıntıların haz uyandırma olgusunda görmekteyim. Çocuklar bazı oyunlara bayılırlar, sözgelişi, salıncağın zevkini bir kez tadınca, bunun yinelenmesini istemeyi hiç bırakmazlar.^{6*} Uyumak için çocukları beşikte sallarlar. Araba ile ya da trenle bir yolculuğun sarsıntıları daha yaşlı çocukları öylesine etkiler ki küçük erkekler hiç değilse makinist ya da şoför olmayı kurarlar. Demiryolu ile ilintili olan her şeye karşı aşırı ve anlaşılmasız bir ilgi gösterirler; hayal kurma yaşma gelince, yani erginlikten az önce, bundan, kesin bir cinsel sembolün aracını yaparlar. Demiryolunun oluşturduğu duyumlarla cinsellik arasında zorlayıcı bir bağ yaratan, elbette, hareket ettirici duyumlara bağlanan haz karakteridir. Eğer daha sonra çocuğun tercihlerinin aksine onları değiştiren içtetikme araya girerse, genç kişinin ya da yetişkinin sallanma ve sarsılmaya karşı bulantı tepkisi gösterdiği olur; •ya da demiryolu ile yolculukta, tamamen bitkin bir hale gelirler; kimileri ise aşırı bunalımlara uğrarlar; bundan, kişinin rahatsız edici deneylerin yinelenmesine karşı bir savunma, usulü olacak olan demiryolu fobisi sonucu çıkabilir.

Korku ile mekanik sarsıntının birleşik hareketinin ağır tromatik isteri doğurması olgusunun açıklanmasını, bu düşünceler düzeninde aramak zorundayız. Hiç değilse, şiddeti daha aşağı derecede etkilerin, aşırı hale geldikleri zaman, cinsel mekanizmanın ya da cinsel kimyanın derin bozukluklarını doğurabilen uyarım kaynakları oldukları farzedilebilir.

Kas Etkinliği — Serbestçe yapılan kas etkinliğinin çocuk için, büyük haz doğuran bir gereksinim olduğu pek bilinir. Bu hazzın cinsellikle bir ilintisi olup olmadığını, içinde bir cinsel doyum bulunup bulunmadığını ya da türden bir uyarım fırsatı haline gelip gelmediğini bilmek başka şeydir. Bunlara karşı çıkmak, yukarda açıkladığımız düşünceye, yani edilgin hareketlerden edinilen duyumların cinsel bir nitelik taşıdığı ya da cinsel bakımdan uyarıcı oldukları düşüncesine de karşı çıkmak demektir. Birçok kimse, arkadaşlarıyla güreşirken üreme organının uyarılmasını ilk kez hissetmiş olduğunu belirtir. O zaman bütün kasların gerilimi, 'hasmı' ile deri temaslarının uyarıcı işleyişine eklenir. Belli bir kimse ya da yaşça ileri biriyle (ki o takılmayı sever) vücut vü-cuta dövüş aranır, onunla bir ağız kavgasına hazır olunur. Cinsel seçimin bu kimseye 'isabet' edeceği kestirilir. Sadik dürtünün kaynaklarından biri, kas etkinliğinin cinsel uyarılmayı kolaylaştırması olgusunda bulunabilir. Çok sayıda kimsede güreş sevgisi ile cinsel uyarılma arasında gerçekleştirilen birleşme, onların daha sonra yeğleyecekleri cinsel davranışın ne olacağını belirler.⁸⁵

Duyusal Süreç — Çocuktaki başka cinsel uyarılma kaynakları daha az tartışmaya uğramıştır. Doğrudan doğruya gözlemler ve geriye giden analizle belli bir şiddet derecesine erişmiş olan bütün duygusal süreçlerin, korku dahil, cinsellik üzerinde yankılandığını kanıtlamak kolaydır. Aslında, bu türden heyecanların hastalık yapan etkilerini bize öğretmeye yardı meden de budur. Öğrencilerde sınav korkusu, güç bir ödevin gerektirdiği dikkat, cinsel belirtiler gösterir; bir uyarıma, çocuğu üreme organlarına dokunmaya yöneltir, hatta bütün şaşırtıcı sonuçlarıyla bir tür kirlenme durumu ile karşı karşıya bırakır.

Çocuğun, okulda çok zaman eğitimcilerle anlaşılmasız görünen tutumu, doğmakta olan cinsellikleri yönünden anlaşılmalıdır. Bazı üzücü heyecanları (sıkıntı, ürkme, korku), çok bu yük sayıda yetişkinde de yaşamakta devam eder. Bu bize, o kadar kimsenin nasıl bu türden duyumlar aramakta olduğunu açıklar; şu koşulla ki, onlara gerçek dışı (okuma, tiyatro) karakterlerini veren ve bu şekilde, üzücü, acı

verici şeylerini azaltan özel durumlarla sarılmış olmalıdırlar. Şiddetli acı veren duyguların, onların bile, orejen etkiler doğurdukları kabul edilebilirse, (daha çok keskinlikleri çeşitli koşullar dolayısıyla hafiflediği, ya da doğrudan doğruya hissedil-memedikleri zaman) bu psişik olguda, sado-mazoşik dürtünün ana kaynaklarından birini bulabiliriz; bu dürtünün karmaşık ve kalabalık niteliği, bundan dolayı biraz aydınlan-maktadır.ee

Zekâ Çalışması — Son olarak, Uikkatin bir zekâ işi üzerinde yoğunlaşmasının ve zihin geriliminin genellikle çok sayıda gençler ve yetişkinlerde buna bağlı, bir cinsel uyarıma eşlik ettiği apaçıktır ve bu, sinir bozukluklarını aşırı zihni çalışmayla ilgili gösteren söz götürmez kuramın biricik nedeni olarak kabul edilebilir.

Henüz başka yerde bütünüyle yayımlanmamış olan çeşitli örneklerin ve gözlemlerin bize çocuk cinselliği üzerine öğretmiş olduğu şeyleri özetlersek, şu çizgilerini ortaya çıkarabilir, hiç değilse onların taslağını yapabiliriz; cinsel sürecin işlemesi birçok nedenlerin etkisi altında olur ki, doğrusu, bu süreç sırasında bizim için gittikçe daha da bilmece haline gelirler. Bu etkiler tümüyle dolaysız bir biçimde duyarlı yüzeylerin (dokunaçlar ve duyu organları) uyarılmasıdır. Daha dolaysız olan etkiler ise, bazı erojen bölgelerde ortaya çıkan uyarılardır. Burada acı ile ilintili olan şiddet bütünüyle ihmal edilmemekle birlikte önemli olan, uyarmanın niteliğidir. Şunu da ekleyelim ki, organizmada, iç süreçlerin şiddetli belli bir nicelik eşiğini aşar aşmaz fazladan eklenen bir etki olarak cinsel uyarılmayı ortaya çıkaran «yatkinlikler» bulunur. Cinselliğin kısmi dürtüleri dediğimiz, şu doğrudan doğruya bu iç kaynaklardan türeyen ya da bu aynı kaynaklarla erojen bölgenin işleyişinin birlikte bir etkisi ile temsil edilen şeydir. Cinsel dürtünün uyarılmasına bir birleşen sağla-maksız, organizmada önemli hiçbir şey geçmediğini söylemek de yanlış olmaz.

Bu teze daha büyük bir açıklık ve kesinlik vermek, bu an için bana mümkün görünmemektedir. Bu da şu nedenlerden ileri gelmektedir. Çünkü birincisi; burada gözönüne serilen görüş, bütünüyle yenidir; ikincisi; cinsel uyarılmanın niteliği bizce hâlâ hiç bilinmemektedir. Bununla birlikte, ben burada geniş ufuklar açacak gibi görünen iki, noktayı belirteceğim:

Cinsel Yapılardaki Ayrılıklar — Doğuştan gelen cinsel yapı değişikliklerini, erojen bölgelerin gelişmesine- götürme olanaklarını gözden geçirdik. Şimdi, cinsel dürtünün dolaylı kaynaklarını dikkate alarak benzer bir şey yapmayı deneyebiliriz. Her bireyde, bu kaynakların akımlar getirip getirmediğini düşünmemize olanak verilmiştir; bu akımlar herkeste eşit kuvvette değildir ve onlar arasında şunun ya da bunun egemen olması, kişilerin cinsel yapılarındaki ayrılıkları açıklayacaktır.⁶⁷

Karşılıklı Etki Yolları — Cinsel dürtünün «kaynaklar»ın-dan söz ederken uzun zaman kullanmış olduğumuz tanımlamayı şimdi bırakalım ve cinsel olmayan bir işlevden cinsel işleve götüren ve her iki yönden gidilebilen yollar varsayarak başka bir tanımlamaya başvuralım. Eğer, sözgelişi, her iki işleve ait dudaklar bölgesinin cinsel doyumunun besinlerin sindirilmesi sırasında gerçekleştiğini açıklarsa, bu ortak bölgenin erojen işlevleri bozulduğunda, görünen iştahsızlıkları anlamamıza yardım edecektir. Mademki dikkatin yoğunlaşmasının cinsel bir uyanım uyandırdığını biliyoruz, aynı yol üzerinde bir gidişle, fakat ters yöne çevrilmiş olarak, cinsel uyarım durumunun eldeki dikkati kullanma üzerine etki yapacağım kabul edebiliriz. Cinsel bozukluklardan çıkarttığım nevroz semptomatolojisinin büyük bir bölümü, hiçbir cinsel karaktere sahip olmayan fizyolojik bozulmalardan ibarettir. Bugüne dek açıklanmamış gibi görünen cinselliğin bu etkisi, cinsel uyarım sürecini düzenleyen etkilerin karşıtı gibi kabul edildiğinde, bilmecelik karakterinden bir şey yitirmektedir.

Cinsel bozuklukların başka bedensel bozukluklar üzerinde yansırken izlediği yollar normal kimsede başka bir etkinliğe yaramaktadır. Cinsel dürtülerin, cinsel olmayan amaçlara doğru yönelişi, yani cinselliğin yüceltilmesi olayı, bu yollar aracılığıyla olabilmektedir. Fakat bitirmek için, elbette var olan ve bütün olasılıklara göre her iki yönde işleyebilen bu yollar konusunda, belli bir şekilde hâlâ az şey bildiğimizi itiraf etmek zorundayız.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ERGİNLİĞİN DEĞİŞİKLİKLERİ

Erginliğin başlamasıyla, çocuk cinselliğini kesin ve normal şeklini almaya götürecektir. Cinsel dürtü, o zamana dek temelde otoerotikti; şimdi, cinsel nesneyi bulmaya yönelmektedir. Önceleri, birbirine bağlı olmayan cinselliğin tek amacı olarak, belli bir haz arayan kısmi dürtülerden ve erojen bölgelerden geliyordu. Şimdi yeni bir cinsel amaç doğmuştur, onun gerçekleşmesinde bütün kısmi dürtüler işbirliği yaparlar; oysa erojen bölgeler, üreme bölgesinin üstünlüğünün egemenliği altına girmişlerdir.⁶⁸

Yeni cinsel amaç, her iki cins için pek ayrı fonksiyonlar belirlediğinden, karşılıklı cinsel evrimler kuvvetle birbirinden uzaklaşırlar. Erkekteki yorumlanması daha mantıklı, daha kolay olanıdır. Oysa, kadında bir tür geri gitme görülür. Cinsel yaşamın normal karakteri, şu iki akımın cinsel nesnelere, amaçlara doğru birleşmesiyle sağlanır: Bunlar sevgi ve şehvet akımlarıdır. Bu akımlardan birincisi çocuk cinselliğinin ilk çiçeklenmesinden beri süregelen şeyi içine alır. Bir tünelin iki karşıt yönden açılmasına benzer bir şey olur.

Organizmada karmaşık bir mekanizma için yeni birleşmelerin ve yeni bağlantıların yaratıldığı bütün hallerde olduğu gibi, eğer süreç durdurulmuşsa, bozukluklar doğabilir. Cinsel yaşamın bütün 'marazi' bozuklukları, haklı olarak, gelişme sırasındaki yasaklamaların sonuçları diye kabul edilebilir.

I. ÜREME BÖLGELERİNİN ÜSTÜNLÜĞÜ VE İLKEL HAZ

Anlatmış olduğumuz evrimin başlangıcı ve son amacı bize açıkça görünmektedir. Ara evreleri ise hâlâ karanlıktır.

Erginliğin yürüyüşünü belirlemek için, en ilgi çekici olarak, büyüme ile bağlantılı duraklaması, çocuğun cinsel gizlilik dönemine karşılık veren dış üreme aracının gelişmesi seçilmiştir. Aynı zamanda iç üreme organlarının gelişmesi, üreme ürünlerini olgunluğa erdirmiş, yeni bir varlık meydana getirme yeteneği vermiştir. Böylece, büyük bir karmaşıklıkta kullanılmaya hazır bir araç oluşmuştur. Bu araç, uyarımlarla harekete geçirilebilir. Gözlem, bu uyarımların üç ayrı biçimde doğabildiklerini bize göstermektedir. Ya, önceden tanıdığımız erojen bölgenin uyandırılması ile dış dünyadan ileri gelirler, ya organizmanın içinde henüz incelenmemiş olan yollarla çıkarlar ya da onların hareket noktaları bir dizi izlenimler hazinesi ve iç uyarmalar için bir alıcı radyo aracı gibi görünen psişik yaşamdır.

Bu üç mekanizma, «cinsel uyarılma» dediğimiz bir durumu belli ederler. Bu durum kimileri psişik, kimileri somatik (bedensel), iki düzendeki semptomlarla kendini gösterir. Psişik semptomlar, özellikle baskı yapıcı karakterde bir gerilim durumundan ibarettirler. Çok sayıdaki fiziksel semptomlar arasında, en başta* anlamı kuşku götürmeyen bir dizi üreme organı değişikliklerini, cinsel eyleme bir hazırlanışı (erkeklik organının sertleşmesi ile vajina salgısını) sayacağız.

Cinsel Gerilim — Cinsel uyarılma geriliminin karakterine dikkatle bakınca, cinsel sürecin yorumlanması için çözümlenmesi güç olduğu kadar da önemli olan bir sorun ortaya çıkar. Modern psikolojide bulacağımız fikir ayrılıkları ne olursa olsun, bir gerilim duygusunun her zaman bir hazzı karakterine sahip olduğunda diretiyorum. Bana bunu kabule karar verdiren, gerilim duygusunun, psikolojik durumun, değiştirilmesi amacına yönelmesidir; bu da haza büsbütün yabancısıdır. Fakat cinsel uyarılmadan doğan gerilimi haksızlık duyguları arasında sayarsak, bu gerilimin, hiç kuşkusuz bir haz gibi duyulduğu olgusuna çarpıyoruz. Her yerde, bütün cinsel süreçlerde, gerilimle zevk, aynı zamanda bulunmaktadır; hatta üreme aracının hazırlayıcı gösterilerinde bile bir tür doyum ortaya çıkmaktadır. Öyleyse bir hazzı karakterine sahip gerilimin ve haz duygusunun nasıl uyuşabildiği-ni öğrenmek kalıyor.

Haz ve hazzı sorununa ilişkin olan şey, modern psikolojinin en duyarlı noktalarından birine değinmektedir. Bu incelemeden, bize verebildiği bilgileri çıkarmakla yetineceğiz ve sorunun kendisinin tümünü göz önüne almaktan kaçınacağız.⁶⁹ Erojen bölgelerin yeni düzene uyuş biçimlerine uyarılmanın ilk aşamasında erojen bölgelere önemli bir rol düşer.

Cinsel nesneden en uzak bir bölge olan göz, bize güzellik duygusunu veren özel uyarılma niteliğini aktararak, cinsel nesnenin ele geçirilmesinde önemli bir rol oynar. Cinsel nesnenin niteliklerine, uyarıcılar diyeceğiz. Bu uyarıcı, bir yandan bir hazzı belli eder; öte yandan cinsel uyarılmanın şiddetini artırır, ya da henüz yoksa onu oluşturur. Eğer bu ilk uyarılmaya, değişik bir erojen bölgeden, sözgelisi, elle dokunmadan gelen bir başkası katılırsa etki aynı kalır: Haz duygusu çok geçmeden, hazırlayıcı değişikliklerden ileri gelen yeni bir hazla güçlenir ve cinsel gerilimin artması, az sonra, eğer daha

sonraki zevke varmasına izin verilmezse pek belirli bir hazzı karakteri alır. Bu durum, özel bir erojen bölge (örneğin, kadında meme) uyarıldığında, cinsel olarak heyecanlanmamış bir kimsede belki daha da aydınlıktır. Bu dokunma, aynı zamanda cinsel kamçılanmayı uyarmaya başka her şeyden daha elverişli olduğundan, daha fazla haz duyma gereksinimine yol açan bir haz duygusu doğurmaya yeter. Haz duyarak, daha büyük bir haz istemek nasıl oluyor? İşte bütün sorun bu.

İlkel Hazzın Mekanizması — Şimdi sözünü etmiş olduğumuz bu durumda, erojen bölgelere düşen rol açıktır. Onlardan biri için doğru olan öbürü için de doğrudur. Onların hepsi, elverişli bir uyarılma sonunda gerilimin hareket noktası olan belirli bir haz toplamı doğurmaya yararlar; bu da, sırasında cinsel eylemin sonuca varması için gerekli enerjiyi sağlar. Sondan bir önceki evresi, bir erojen bölgenin gerekli biçimde uyarılmasıdır: yani penisin başının kendisine en elverişli bir nesne olan vajina mukozası tarafından uyarılmasıdır; bu uyarılmanın sağladığı haz, bu kez refleks yolu ile üreme maddelerinin boşaltılmasına kumanda eden hareket verici enerjiyi doğurur. Bu en son haz yani şiddeti en yüksek noktaya çıkmış olan haz, mekanizması ile kendinden önce gelmiş olandan ayrılır. Şu hazzın tümü, bir gevşeme ile son bulur; bu, tatmin üzerine oturan bir hazzdır ve onunla birlikte bir süre için libidonun gerilimini yok eder.

Erogen bölgelerin uyarılmasından doğmuş hazla, üreme maddelerinin haz arasındaki ayrılığı değişik terimler kullanarak belirtmek bana haklı gibi görünmektedir. Bu hazlar-dan birincisi, son haz'a karşıt olarak ilk haz diye tanımlanabilir. İlk haz, henüz ilkel bir halde ise de çocuk onu, cinsel dürtülerinin varabildiği sonuçta bile bulur. Görünen yeni şey son hazzdır, dolayısıyla bu, bütün olasılıklara göre, ancak erginlikte kendilerini gösteren bazı koşullara bağlıdır. Erogen bölgelerin yeni işlevi şöyle açıklanabilir: Çocukta elde edildiği gibi ilk haz yoluyla en üstün dereceyi temsil eden tat-min-hazzını doğurmaya yarar.

Tüm değişiklik psikolojik bir alandan çıkarılmış başka bir örneği kullanarak benzer bir hali az önce açıkladım; bunda en az şiddette bir haz duygusu aracılığıyla üstün bir zevke varılır, ki bu bir tür çekicilik hammadde değeri alır. Bu örneği hazzın temelini daha yakından analiz etmek için kullandım.⁷⁰ İlk Hazzın Tehlikesi — İlk haz ile çocuğun cinsel yaşa-, mı arasında kurmuş olduğumuz bağlantı, bu hazzın yapabileceği patojen (hastalık doğurucu) bir etki ile doğrulanır. İlk hazzın katıldığı mekanizma içinde açıktan açığa bir tehlike bulunur; cinsel eylemin normal sonuçlanması ile ilintili olan bu tehlike, hazırlayıcı cinsel sürecin herhangi bir evresinde, gerilim payı pek güçsüz kaldığı halde ilk hazzın pek büyük bir hal aldığı andan başlayarak kendini gösterir. Bu durumda, dürtüsel güç gevşer, öyle ki, cinsel süreç yürümez; gideceği yol kısılır, hazırlayıcı işleyiş, cinselliğin normal amacının yerini alır. Deneye göre bu kısmi dürtünün karşılık verdiği sözkonusu erojen bölgenin çocuk yaşamı boyunca çoktan aşırı bir şekilde haz üretimine katılmış olduğunu kabul ettirir. Eğer, daha sonra, bir bağlanım yaratmaya eğilim gösteren bazı koşullar eklenirse, ilk hazzın yeni mekanizmaya katılmasına karşı duracak olan bir zorlama görülecektir. Çok sayıda sapıklıklar böyle hazırlayıcı eylemlerde takılıp kalmakla karakterize edilirler.

Üreme bölgesi çocukluk sırasında erken gelişmiş olduğu zaman, ilk hazzdan ileri gelen cinsel mekanizmanın bu başa^ rısızlığı daha iyi önlenebilir. İkinci çocukluk boyunca (sekizinci yaştan erginliğe dek), bütün hazırlıklar bu etkiye tutulmuş gibi görünürler. Bu yıllar süresince, üreme bölgeleri aşağı yukarı olgunluk çağındaki gibi hareket ederler.

Bunlar, herhangi bir erojen bölgenin doyumundan ileri gelen bir haz duyulduğunda, ve bu henüz ereksiz olmakla, yani cinsel süreci devam ettirmeye yararı dokunmamakla birlikte, uyarmaların ve hazırlayıcı değişikliklerin merkezi halini alırlar, çocukluk süresince, tatmin-hazzın yanında, daha az kararlı ve daha az 'şiddetli olmakla birlikte, belli bir cinsel gerilim oluşur. Böylece, cinselliğin kaynaklarını tartışırken, sözkonusu sürecin hem cinsel doyum, hem de cinsel uyarılma olarak etki yaptığını ileri sürmemizin yanlış olmadığı ortaya çıkmış bulunuyor. Bu bize önce, çocuğun cinsel yaşamıyla yetişkinin cinsel yaşamı arasındaki ayrılığı abarttığımızı kanıtlamıştı; buna gerekli düzeltmeyi getiriyoruz. Cinselliğin çocuksu gösterileri yalnız sapmayı değil, aynı zamanda yetişkinin cinsel yaşamının normal oluşumunu da belirlemektedir.

II. CİNSEL UYARILMA SORUNU

Buraya dek, erojen bölgelerin doyumunu ile hazzla eşlik eden cinsel gerilimin nereden geldiğini, niteliğinin ne olabildiğini açıklamamıştık.⁷¹

Ortaya çıkan ilk varsayım, herhangi bir şekilde hazzın kendisinin sonucu olarak çıktığını düşünmeye dayanır; üreme ürünlerinin çıkarılmasına bağlı en son haz sırasında, yalnız daha çok gerilim doğurmamasından değil, fakat bütün gerilimin ortadan kalkmasından dolayı, bu varsayım kabul edilemez. Bu bize cinsel hazzın ve gerilimin birbirlerine ancak dolaylı bir şekilde bağlı olduklarını kabul ettirir.

Cinsel Ürünlerin Rolü — Normal olarak üreme ürünlerinin cinsel uyarılmaya son vermesi olgusundan ayrı, başka belirtiler bizim gerilimle üreme ürünleri arasında bir bağlantı kurmamıza olanak verir. Cinsel perhiz durumlarında, üreme aygıtı cinsel birleşmeyi temsil eden bir düş sayıklaması sırasında bir hazza eşlik eden bir boşaltma yapar; bu boşalma olayı değişik dönemlerde, ama azçok düzenli aralıklarla geceleyin ortaya çıkar. Bu süreci (gece kirlenmesini) açıklamak için, cinsel birleşmenin yerine, bir aldatici düş koyarak amacına kestirme yoldan varan cinsel gerilimin, üreme ürünleri haznesinde sperma birikmesinden doğduğunu ileri sürenler olmuştur. Cinsel mekanizmanın kuvvetten düşmesi konusunda yapılabilen deneyler aynı yönde belirtiler sağlamaktadır. Tohum hazneleri Tuıvvetten düştüğünde, yalnızca cinsel eylemin yapılması olanaksızlaşmaz, erojen bölgelerin uyarılması da eksik kalır. Hatta uygun yollarla uyarılsalar da bu bölgeler hiçbir haz doğurmazlar. İşte, geçerken şunu kanıtıyoruz ki, erojen bölgelerin uyarılabilme-leri için belli ölçüde bir cinsel gerilim gereklidir. Böylece yanılmıyorsam, genellikle pek yaygın olan bir varsayımı kabul etmek gerekecektir; buna göre, üreme ürünleri, gerilimi yaratmakta ve sürdürmektedir. Olay, belki bu ürünlerin, haznelerinin çeperlerine bir basınç yapmasından ve bunun bilinçte gerilim duygusu ortaya çıkacak şekilde yukarı merkezlerce algılanan bir ilksel uyarıcı gibi hareket etmesinden ileri gelmektedir. Erojen bölgelerin cinsel gerilimi artırdığı olgusu, o zanian, ancak bu erojen bölgelerin önceden oluşmuş anatomik ilintilerle bağlandığını, bu merkezlerde uyarılmanın gerginliğini artırdıklarını ve sonunda yeterli bir dereceye varan gerilimin cinsel eylemi kıskırttığını ya da yeterli ise üreme ürünleri doğurmaya ittiğini kabul edersek açıklanabilir.

Bu kuramda bulduğumuz güçsüzlük, sözgelişi Kraft - E-bing'in cinsel süreç anlatımında bulduğumuz güçsüzlük, şuna dayanmaktadır. Sadece yetişkindeki cinsel etkinliği dikkate almakta, aydınlatmak, zorunda» olduğu şu üç fonksiyon düzenini büyük çapta ihmal etmektedir: Çocuktaki, kadındaki, erkek hadımdaki oluşlar. Bu üç durumda, bir cinsel ürünler birikmesi sözkonusu olamaz; bu ise, kuramın tam olarak uygulanmasını güçleştirir. Bununla birlikte, bu durumların kendilerini yukardaki kurama uydurmaya olanak veren kimi belirtilerinin var olduğu kabul edilebilir. Öte yandan, gözden geçirdiğimiz etkenlerin hepsine, oynamak gücüne sahip olamadığı bir rol vermekten kaçınmak gerekir. iç Cinsel Aracın Önemi — Cinsel uyarılmayı kanıtlayan şey, üreme -ürünlerinin oluşumuna bağlı olmayan, önemli bir derecede, erkek hadımlar üzerinde yapılmış olah deneylerdir ki bunlar, kimi zaman uğradıkları ameliyata karşın dokunulmamış bir libido saklarlar. (Genel kural olarak işlemin amacına erişilse bile bu aksi bir sonuçtur.) (Ayrıca uzun zamandan beri, erkekte üreme bezlerinin üretimini yok etmiş olan hastalıkların libidoyu dokunulmamış bıraktığı ve kişinin kısır hale geldiği bilinmektedir.) O halde C. Rieffer'in bulmuş görüldüğü gibi, sperma salgılayan bezlerin yitiminin çoktan ilerlemiş yaşta bir kimsenin psişik davranışı üzerinde etkisiz kalabilmesi şaşırtıcı değildir. Erginlik çağından önce küçük yaşta yapılan hadımlaştırmanın bir noktaya dek cinsel karakterlerin silinmesine neden olduğu doğrudur ve bu durumda, üreme bezlerinin yitmesi dışında onların tahribinden çıkan bir gelişme duraklaması olabilir.

Kimyasal Kuram — Hayvanlar üzerinde yapılmış üreme bezlerinin (yumurtalıklar, husyeler) kesilip alınma ve omurgalılarda72 yeni organlar aşılama deneyleri en sonunda cinsel uyarılmanın kaynağı üzerine bir ışık serpmiştir ve üreme ürünleri hücrelerinin birikimine bağlanabilen önem daha da azalmıştır. Deneyisel olarak bir erkeği dişiye çevirmek ve tersini yapmak mümkün kılınmıştır ki bu, hayvanın davranışında aynı zamanda bir değişim yaratmaktadır ve bedensel cinsel karakterlere uygun düşmektedir. Bununla birlikte cinsi belirleyen bu etki özgül hücreleri (spermato-zoid ve yumurtacık) üreten üreme bezi bölümüne değil, fakat küçük aralıklar içindeki dokuya bağlanır; bu nedenle o, adlarını saydığımız yazarlarca «erginlik bezi» olarak tanımlanmıştır. Sonraki araştırmalar sonuç olarak bize, «erginlik bezi» nin normal hünsa halde olduğunu kabul ettirebilir; bu, üstün hayvanların çift cinsellikli yaşamına anatomiktir temel verir.

Bundan böyle, cinsel uyarılma üretiminde, onun, rol oynayan tek organ olmadığı düşünülebilir. Ne olursa olsun, zaten, yeni biyolojik buluş, cinselliğe göre tiroid maddesinin işleyişi üzerine daha önce söylediğimize bağlıdır.

Şimdi üreme bezlerinin küçük aralıklar içindeki doku bölümünün özel bir karakterde kimyasal maddeler ürettiğini ve bunun kan dolaşımı ile taşınarak merkez sinir sisteminin bazı bölümlerini bir cinsel gerilim durumuna getirdiğini ileri sürebiliriz.

Bazı şehvet uyarıcı toksinlerden ileri gelen bir uyarımın özgül karakterde organik bir uyarıma dönüşmeleri olgusunu çoktan biliyoruz. Şimdiyse, bir varsayım biçimi altında bile olsa, merkez aygıtının bir geriliminin öncelik -ettiği, şehvet doğurucu bölgelerin bir uyarılması ile cinsel kamçılanmanın nasıl doğduğu ve bu süreçten sonuç olarak çıkan salt toksik ve fizyolojik kamçılanmaların karmaşmalarının neler olduğunu incelemek sözkonusu olamaz. Burada böyle bir anlayıştan, cinsel metabolizmadan türeyen özel karakterde bazı maddeler kavramını meydana çıkarmak yeter. Çünkü, önce keyfe bağlı

gibi görünen bu kuram, pek önemli bir olguya dayanmaktadır. Cinsel yaşamın bozukluklarına çevrilebilen nevrozların bozuklukları, zehirlenme olayları ve haz sağlayan bazı toksiklerin (alkaloidler) alınmasının doğurduğu gereksinim hali ile en büyük klinik benzerliğe sahiptir.

III. LİBİDO KURAMI

Cinsel uyarılmanın kimyasal bir temeli olduğu kuramı, cinsel yaşamın psişik gösterilerini anlamamıza ve onlar üzerinde egemen olmamıza yardım etmesi için kurduğumuz anlayışlara tamtamına uygundur. Bir libido kavramı üzerinde durmuştuk ki bu onu bize cinsel uyarılma alanındaki süreci ve değişimleri ölçmemize olanak veren nicelikte değişken bir kuvvet yapmaktadır.

Libido'yu, genellikle bütün psişik süreçlerin temelinde varsayılması gereken enerjiden ayırıyoruz: kurduğumuz ayırma libidoya özgü kaynaklara uymaktadır; böylece ona nicel karakterinden fazla olarak nitel bir karakter veriyoruz. Libidonun enerjisini bütün öbür enerjilerden ayırdığımız zaman organizmanın cinsel süreçlerinin özel bir kimyasalhk-la beslenme işlevinden ayrıldığını kabul ediyoruz. Sapıklıkların ve psikonevrozların analizi bu cinsel uyarımın yalnızca üreme bölümleri denilen bölümlerden ileri gelmediğini, fakat bütün öbür organlardan geldiğini bize öğretmektedir. Böylece, bir libido niceliği kavramı ortaya atıyoruz ki bunun temsilcisine ben libidosu diyoruz; onun üretmesi, artması, dağılması ve yer değiştirmelerinin bize psikoseksüel olayları açıklama yolları sağlaması gerekir. Gelgelelim, ben libidosu, ancak cinsel nesneyi ele geçirdiği zaman, yani nesne libidosu haline gelince, analize elverişli olmaktadır. İşte o zaman onun, nesneler üzerinde yoğunlaştığım, orada saptandığını ya da onları bıraktığını, başka nesnelere dönmek için onlardan ayrıldığını ve ele geçirdiği durumların kişinin cinsel etkinliklerine yön verdiğini, sonra doyuma, yani libidonun kısmî ve geçici bir sönmesine götürdüğünü görüyoruz. Aktarma nevrozları demeye alıştığımız oluşların (isteri ve saplantılı nevrozlar) psikanalizi, bu noktada açık kanılara varmamıza olanak vermektedir.

Nesne libidosu ile ilgili olarak, onun nesnelerinden koparak, özel gerilim koşulları içinde askıda kaldığını ve sonunda yeniden ben libidosu haline gelecek şekilde ben'in içine girdiğini görüyoruz. Ben libidosuna, nesne libidosuna karşıt olarak, narsis libidosu da diyoruz. Psikanaliz bizi, işlememize izin verilmemiş olan bir bölge üzerine, narsis libidosu bölgesine bir göz atmaya ve her iki libido arasında bağlantılar olduğu düşüncesi kurmaya götürmektedir.⁷⁸ Ben libidosu ya da narsis libidosu, bize, nesne bağlantılarının hareket ettiği ve sonra ona doğru geri getirildiği büyük hazneyi kuran gibi görünmektedir.⁷⁴ Ben'in libido bağlantısı bize, çocuklukta gerçekleşmiş başlangıç hali, sonradan libido dışı doğru yöneldiğinde maskelenmiş, fakat aslında saklanmış olan bir ilk durum gibi görünmektedir.⁷⁶

Nevrotik ve psikotik bozuklukları açıkladığını ileri süren bir libido kuramının, gözlemlenen bütün olayları ve libidonun kendisinin bize sağladığı terimler içinden çıkarılabilen-leri anlatabilmesi gerekir. Ben libidosunun değişimlerinin, özellikle psikotik mizacın derin bozukluklarını açıklamak sözkonusu olunca daha büyük bir önem kazanacağı kolayca var sayılabilir. Girişimi güç kılan şudur ki, şimdiye dek, psikanaliz bize, nesne libidosunun değişimleri üzerine belli bir şekilde bilgiler veriyorsa da, buna karşı, ben içinde etki yapan başka enerjilerin ben libidosunu net bir şekilde ayırt etmede öyle değildir. Bunun için halen bir libido kuramı ancak kurgular yöntemiyle izlenebiliyor. Fakat buraya dek yapılmış olan gözlemlerin bize getirdiği şey, eğer, C.G. Jung gibi, libido kavramı genel olarak psişik enerjininkine benzetilerek sulandırılırsa, reddedilir.

Cinsel dürtülerin öbürlerinden ayırt edilmesi, libido kavramının cinsel dürtülerle sınırlanması güçlü dayanaklarını yukarıda açıkça bildirdiğimiz cinsel işlevin özel bir kimya-sallığına ilişkin varsayımda bulurlar.

IV. CİNSLERİN BİRBİRİNDEN AYRILMASI

Yalnız ergenlik döneminde, erkek karakteri ile dişi karakteri arasında belirli bir ayrılma sonunda, başka her şeyden çok, yaşamın akışı üzerine kesin bir etki yapan bir karşıtlık ortaya çıktığının görüldüğü bilinir. Eril ve dişi eğilimlerin, daha çocuk yaşı süresince görüldüğü doğrudur. Cinsel yasaklamaların gelişmesi (utanma, iğrenme, acıma) küçük kızlarda erken tamamlanır ve küçük erkek çocuklarda-kindenden daha az direnme ile karşılanır. Aynı şekilde, kızlarda cinsel içetılmaya eğilim daha büyük bir rol oynar görünür ve kısmi cinsel dürtüler ortaya çıktıkları zaman, edilgin bir biçim içinde dile gışlmeye yatkındır. Bununla birlikte, ero-jen bölgelerin kendi kendilerini uyarma (otoerotik) etkinliği her iki cins için de aynıdır ve bu çocuk yaşında cinsel ayrılığın ergenlikten sonra olacağı gibi görünmesini önler. Otoerotik ve masturbasyoncu gösteriler dikkate alınır, küçük kızların cinselliğinin derinden derine bir erkek karakterine sahip olduğu tezi ileri sürülebilir. Bundan başka, eril ve dişi anlayışlarına daha kesin kavramlar vererek, libidonun, kararlı ve düzenli bir biçimde eril esaslı olduğu, erkekte de kadında da görüldüğü ve nesnesinden yapılan soyutlamanın erkek ya da kadın olduğu söylenebilir.⁷⁶

Çift cinslilik kuramı bilgisine sahip olduğumdan beri, bu etkene kesin bir önem bağladım, ve öyle sanıyorum ki, erkeğin ve kadının cinsel gösterileri bunlar hesaba katılmaksızın yorumlanamazlar. Erkek ve Kadında Şehvet Uyarıcı İletken Bölgeler — Yine şunu da ekleyelim ki, küçük kıza şehvet uyarıcı iletken bölge, haşefede bulunan ve erkek üreme bölgesinin benzeri olan klitoriste yerleşmiştir. Küçük kızlardaki mastürbasyon üzerine deneyimin bütün bana öğrettikleri, cinsel yaşamdaki rolü ancak daha sonra ortaya çıkacak olan iç üreme bölümleri dışında, klitorisin önemini bana göstermiştir. Hatta küçük kızın, pek az istisnalarla, ayartılmanın etkisi altında klitoris mastürbasyonundan başka şeye getirilebildiğinden kuşkuluyum. Küçük kızlarda pek sık rastlanan kendiliğinden cinsel gösteriler, klitorisin birden gelip geçen büzül-, meleri şekli altında görülür ve bu organın sık sık sertleşip dikilmesi (ereksiyon) onlara, öbür cinsin cinsel gösterileri üzerine, küçük erkek çocuğun duyduğunu, kendi duyuları ile tanımlayarak bilgi vermeye yeter.

Küçük kızı kadın olmaya götüren gelişimi anlamak istersen, klitoris uyarılmasının geçtiği çeşitli evreleri izlemek gerekir. Erkek çocukta büyük bir libido itmesine neden olan erginlik, kıza özellikle klitoris cinselliğine erişen yeni bir içetikma dalgası ile karakterize edilir. O zaman, içetikılan bir erkek cinselliği ögesidir. Erginliğin karakteristik içetik-ması sırasında görünen, cinselliğe karşı engellerin güçlenmesi, erkeğin libidosuna uyarıcı bir öge sağlar ve onu daha yoğun bir etkinliğe yöneltir. Libidonun artması ile oranlı olarak cinsel değer tanıma artar ve o zaman, cinsel karakterini kabul etmeyen ve yadsıyan kadının karşısında tam açılmasına erişir.

Klitoris, kadının sonunda hazır olduğu cinsel eylem sırasında uyarıldığı zaman, uyarılmayı bitişik üreme kısımlarına geçirmekten ibaret olan rolünü bırakmaz; bu biraz sert odunları yakmaya yarayan kuru, tutuşturma odunlarının işine benzer. Bazen bu işini aktarma olmadan belli bir zaman önce bırakır, o sırada genç kadın hazza karşı duygulu hale gelmemiştir. Böyle bir duygusuzluk, klitoris bölgesi uyarılmasının aktarmayı reddettiğinde ki bu durum çocukluk dönemi boyunca klitorisin aşırı etkinlik göstermesinden ileri gelir— sürekli olarak kurulabilir. Kadının duygusuzluğunun çoğu zaman görünüşte ve sadece lokal olduğu bilinir. Vaji-na deliğinin uyarılmalarına duygusuz olanlar, klitoristen hatta başka bir bölgeden gelenlere karşı duygusuz değillerdir. Bu erojen duygusuzluk nedenlerine psişik karakterde başka nedenler eklenir ki bunlar, birinciler gibi bir içetikma tarafından koşullanmışlardır.

Erogen duyarlık klitoristen vajina deliğine aktarıldığı zaman, kadında ilerde cinsel yaşamına bağlanacak olan bir iletken bölge değişimi işlemi yapılmıştır; oysa erkek, çocukluğundan beri aynı bölgeyi korumuştur. Bu şehvet uyarıcı iletken bölge değişmesi ile, erginlik döneminde sanki küçük kızdaki cinsel erkeklik karakterini ortadan kaldırmak ister gibi görünen içetikma itmesi arasında, kadını nevrozlara ve özellikle isteriye hazırlayan koşullar buluyoruz. Bu koşullar kadınlığın esasına sıkı sıkıya bağlıdır.

V. NESNENİN KEŞFEDİLMESİ

Erginlik sürecinin, üreme bölgelerinin üstünlüğüne fırsat verdiği, sertleşip dikilebilir duruma gelmiş erkeklik organının itmesinin yeni amacı gösterdiği, yani bir oyuğa sokulmasının kamçılanma doğuracağı aynı zaman içinde, psişik gelişme, cinselliğe nesne bulmaya olanak verir ki, o buna çocukluktan beri hazırlanmıştır. Cinsel doyumun, besinlerin soğurulmasına bağlı olduğu dönemde, cinsel dürtü nesnesini dışarda, annenin memesini emmede buluyordu. Bu nesne daha sonra, belki çocuk, ona bir doyum sağlayan organın bağlı olduğu kimseyi bütünüyle görme gücüne tam sahip olduğu anda yitirilmiştir. Cinsel dürtü o andan beri oto-erotik olur ve ancak gizlilik dönemini aştıktan sonra ilk bağlantı yeniden kurulur. Çocuğun, annenin göğsünde bütün sevgi bağlantılarının prototipi haline gelmesi nedensiz değildir. Cinsel nesneyi bulmak, aslında, onu yeniden bulmaktan başka bir şey değildir.⁷⁷

Emzirme Döneminde Cinsel Nesne — Bununla birlikte, hepsinin ilki ve en önemlisi olan bu bağlantıdan, cinsel etkinlik besin soğurma arasında yapılan ayırmadan sonra da, nesne seçimini hazırlamaya ve böylece yitik mutluluğu yeniden bulmaya yardım eden önemli bir kalıntı yaşamakta devam eder. Bütün gizlilik süresince çocuk, kendine ilk mutsuzluğu içinde yardım eden gereksinimlerini giderek başka kimseyi sevmeyi öğrenir ve bu sevgi, emzirme döneminde anne ile kurulmuş bağlantılar modeli üzerine ve onunla süreklilik halinde oluşur. Sevgi duygularını ve kendine bakan kimseler için çocuğun tercihlerini cinsel sevgiye benzetmek belki reddedilecektir. Fakat daha derinleştirilmiş bir psikolojik araştırmanın, bu benzerliği mutlak bir belirtikle ortaya çıkarabildiğine inanıyorum.

Çocuğun kendine bakan kimselerle bağlantısı, onun için, erojen bölgelerden hareket eden sürekli bir uyarım ve doyum kaynağıdır. Ve bu, bakmakla görevli kimse (genellikle anne), kendi cinsel yaşamından türeyen duygular gösterdikçe, onu öptükçe, salladıkça, hiç kuşkusuz, tam bir cinsel

nesnenin yerini alan şey saydıkça, o kadar fazla olur.⁷⁸ Eğer bir anneye bu şekilde, okşamaları ile çocuğun cinsel dürtüsünü uyardığı ve onun gelecekteki şiddetini belirlediği söylenirse, belki anne pek şaşıracaktır. O, hareketlerinin cinsel olmayan ve içinde cinselliğin hiç payı bulunmayan «saf» bir sevgiyi gösterdiğine, çünkü çocuğun cinsel organlarını uyarmaktan, beden bakımlarının istediğinden de çok kaçındığına inanır.

Fakat cinsel dürtü, biliyoruz ki, yalnız üreme bölgesinin uyarılmasıyla doğmaz. Sevecenlik dediğimiz duygu, bir gün üreme bölgesi üzerine yansımaktan geri kalmaz. Zaten anne, akıl yaşamının tümü içinde, her ahlaki ve psikik etkinlikte cinsel dürtünün önemi üzerinde daha bilgili olursa, kendisine en küçük sitem yapılmasını önleyecektir. Çünkü tam ve esen, iyi gelişmiş bir cinselliğe sahip olması gereken, yaşamında, dürtüsünün ona emrettiğiyle yetinecek olan çocuğuna sevmeyi öğretirken, anne, ancak görevini yapmaktadır. Aşırı bir ana-baba sevgisi, erken bir şehvetlilik doğurabileceği, çocuğu, «şımartacağı», bir zaman süresince aşktan vazgeçmede ya da ölçülü bir aşkla tatmin olmada güçsüz kılacağından, zararlı bir hal alır. Ana-baba sevgisi gereksiniminde çocuğun doymaz görünmesi olgusu, sonraki bir nevrozun en iyi belirtisidir ve öte yandan, onlar, büsbütün nevropat ana-babalar olurlar; bilindiği gibi, ölçüsüz bir sevgi eğilimindedirler, okşamaları ile çocuğun nevroza eğilimlerini uyandırırılar. Bu örnek bize, nevrozların çocuklara aktarılması konusunda soyaçekiminden daha dolaysız yollar olduğunu gösteriyor.

Çocuk Bunaltısı — En küçük yaştan beri çocukların davranışı, onların kendilerine bakan kimselere bağlanmalarının cinsel sevgisi niteliğinde olduğunu pek iyi göstermektedir.

Çocuklardaki bunaltı, başlangıçta, sevilen kimsenin yokluğu duygusundan başka bir şey değildir. İşte bunun içindir ki her yabancıya korku ile yaklaşırlar, karanlıkta bunalırlar, çünkü sevilen tutabilirlerse yatıştır. Çocukların korkularından, umacıları ve sütninelerin korkunç öykülerini sorumlu saydığımız zaman, onların önemlerini fazla büyötmekteyiz. Yalnız, önceden eğilimli olan çocukları böyle masallar etkiler, başkaları üzerinde hiç etki yapmazlar. Cinsel dürtüsü erken beliren ya da aşırı ve çok istekli olan bu çocuklar bunaltılara karşı bir eğilim gösterirler. Bu durumda çocuk bir yetişkin gibi davranır: Libidosu doyuma erişmediği anda bunaltıya döner. Doyuma ulaştırılmamış bir libido yüzünden nevrozlu bir yetişkin ise bunaltıları içinde bir çocuk gibi davranır. Yalnız bırakılır bırakılmaz, yani sevgisine güvenebileceği bir kimse bulunmadığı anda korkmaya başlar ve bunaltılarını yenmek için en çocukça önlemlere başvurur.^{7*}

En Yakınlarla Cinsel Birleşime Engel — Eğer ana-baba-ların sevgisi çocuğun cinsel dürtüsünü erkence uyandırmayı başarır, yani ona, erginliğin fiziksel koşulları gerçekleşmeden, psikik uyarılmanın üreme organları üzerine kesin bir biçimde taşınması gibi bir olgunluk vernleyi önlerse, o zaman bu sevgi, kendine düşen ve yetişkin hale gelmiş çocuğa cinsel nesne seçiminde kılavuzluk etmekten ibaret olan görevini yerine getirebilecektir. Elbette, çocuk bir çeşit hafiflemiş bir libidonun etkisi ile doğal olarak çocukluğundan beri sevdiği kimseleri seçmeye eğilim gösterecektir.⁸⁰ Fakat cinsel olgunluk geciktirilmiş olduğundan, başka cinsel yasaklamaların yamsıra, en yakınlarla cinsel birleşmeye karşı engeli dikmek için gerekli zamanı kazanmıştır.

Çocuk, küçüklükte sevilen, kendisiyle aynı kanı taşıyan kimseleri ivedilikle nesne seçimin dışına çıkaran ahlak kurallarını zihnine yerleştir ebilmiştir. Böyle bir yasaklama, ailenin, üstün toplum örgütleri kurmak için kullanması gevre-ken bütün güçleri soğurmasını önlemek zorunda olan toplum tarafından emredilir. Toplum o zaman, üyelerinden her-birinde ve özellikle yetişkinde, yalnız çocukluk süresinde var olan aile bağlarının gevşemesi için her yolu kullanır.⁸¹

Fakat nesne seçimi, önce imgelem içinde yapılır ve yetişkinin cinsel yaşamı o an için fantazmaları, gerçekleşme yazgısına sahip olmayan görünümleri bırakmaktan başka bir şey yapamaz.⁸² Bu fantazmalar içinde bütün insanlarda, çocuğun bedensel gelişmesi ile güçlenen eğilimleri ve hevesleri bulunur bu eğilimler arasında önemi ve sık oluşu bakımından en dikkati çeken, çoğu zaman çocuğun anababasına doğru cinsel çekimi dolayısıyla beliren bir karakter kazanmıştır; oğul anaya ve kız babaya doğru gider.⁸³

Bu fantazmaların aşıldığı aynı zaman içinde, erginlik çağına özgü bir psikolojik çalışma yapılır ki bu, en önemlileri, fakat en acı verenleri arasında sayılır. Bu, çocuğun ana baba otoritesi altından çıkmak için yaptığı çaba, ilerleme için pek önemli olan, yeni ve eski kuşak arasındaki karşıtlığı tek başına doğuran çabadır. Normal kimsenin bu gelişme evrelerini geçirmesi gerekir. Bazı kimseler duraklayabilirler ve böylece ana-baba otoritesinden hiçbir zaman çıkmamış olan, sevgi duygularını ana-babalarından koparamamış ya da hiç değilse bunu ancak eksik bir şekilde yapmış kişiler bulunur.

Daha çok, ana babalarının büyük sevinci karşısında, erginliğin çok ötesinde de, çocukluk sevgisine büsbütün bağlı kalan kızlar vardır. Bu genç kızların, evlendikleri zaman, kocalarına borçlu oldukları her şeyi verecek durumda olmadıklarını ortaya çıkarmak çok ilgi çekicidir. Bunlar soğuk eşler olurlar ve cinsel bakımdan duygusuz kalırlar. Bundan şu çıkarılabilir: Görünüşte cinsel olmayan oğulsu sevgi,

(amour filial) ile cinsel sevgi aynı kaynaktan beslenmektedir; yani oğulsu sevgi, libidonun çocukça bir saplanmandan başka birşey değildir.

Psikoseksüel evrimin derin bozukluklarına daha çok yakından bakıldıkça, cinsel nesne seçiminde, en yakınlarla cinsel birleşme ögesinin önemi öğrenilmektedir. Psikonevroz hallerinde nesneyi arayan psikoseksüel etkinlik, cinsel içe-tıkma yüzünden bilinçsizlik içinde kalmaktadır. Cinsel yaşamın büyük istekleri karşısında aşırı bir sevgi gereksinimi ve aynı zamanda yine aşırı bir korku duyan genç kızlar, kendilerini bir yandan hayatta cinsel olmayan bir aşk ideali aramaya, öte yandan sitemlerle karşılaşmaksızın gösterebildikleri bir sevgi ile libidolarını maskeleymeye götüren dayanılmaz bir girişime atılmış bulunurlar. Bütün yaşamlarınca ana-babalarına, kız ve erkek kardeşlerine karşı çocukça sevgi duygularını, erginliğin yenilemiş olduğu sevgi duygularını sürdürürler. Marazî semptomlar arasında onların bilinç-dışı düşüncesini arayan ve onu aynı zamanda bilince getiren psikanaliz, bu tiplerin ana-babalarının âşıkları olduklarını kolayca kanıtlayabilir. Normal bir insan olarak başlamış bir kimsenin, mutsuz bir aşktan sonra patolojik karakterler göstermesi halinde de bu aynıdır. Hastalığın mekanizmasının, çocuklukta sevilen kişilerde libidoya dönüşe dayandığı pek açıklıkla kanıtlanabilir. Çocuksa Nesneler Seçmenin Uzak Etkileri — Libidosunun yasak bir saplanımını önlemiş olan kimse, bununla bile, onun etkisinden kurtulmuş değildir. Bu, hiç kuşkusuz genç bir adamı ilk ciddi aşkları için olgun yaşta bir kadını seçmeye ve genç kızı, yaşlı bir adamı sevmeye götüren yansımadır. Bu kimseler onlarda ananın ya da babanın hayalini yaşatırlar.^{8*} Cinsel nesne seçimin, genellikle, daha serbest bir şekilde bu modeller üzerine dayanılarak yapıldığı kabul edilir. Her şeyden önce erkek, annesinin hayalini, ona çocukluğundan beri egemen olmuş olan annesinin hayalini arar. Hâlâ yaşıyorsa, annenin, kendisinin yerine geçecek olan bu ikinci varlığa karşı durması ve ona düşmanlık göstermesi olayı da, yukardaki olayla iyice bağdaşır. Eğer çocuklarının sonraki cinsel nesne seçmelerini belirlemek için ana-babalarına karşı olan bağlantıları iyice dikkate alınırsa, çocukta bu bağlantıları bozan her şeyin, yetişkinin cinsel yaşamı için en ağır sonuçları olacağı kolayca anlaşılır. Böylece âşıkların kıskançlıklarının kuşkusuz ki çocukluk deneylerinde kökleri vardır, hiç değilse onlar tarafından güçlendirilmişlerdir. Ana-babaların aralarındaki kavgalar, mutsuz bir evlilik, sonuç olarak çocuklarında cinsel gelişme bozukluklarına ya da nevrozlara yatkınlıklar doğurur. Çocuğun ana-babası için sevgi duygusu, belki erginlikte yenilenecek nesnenin seçilmesine kumanda edecek olan derin izlenimler bırakır. Fakat bu, dikkate alınması gereken tek etken değildir. Oldukça uzak kaynağı olan başka eğilimler, yetişkine çocuklukta yapılmış deneylerden esinlenerek birçok cinsel diziler geliştirmeye —nesnenin seçiminin belirlenmesinde çeşitli koşullar gerçekleştirmeye— olanak sağlar.⁸⁵

Dönüklüğün Önlenmesi — Cinsel nesne seçiminin apaçık amaçlarından biri karşıt cinse ait bir nesne üzerine gitmekten ibarettir. Sorun bilindiği gibi, ancak bazı el yordamlarından sonra çözümlenebilir. Erginlik uyandığında, erkek çoğu zaman ilk hareketlerinden sapıtır. Bu sapıtmalar sürekli bir kötülük getirmezler. Dessoir, aynı karakterlerin, gençlerin kendi cinslerinden arkadaşları için her zaman heyecanlı ya da romanesk dostluklarında, ne düzenlilikle bulunduğunu tümüyle farketmiştir. Dönüklüğün uzamasını önleyen güç, her şeyden önce, karşıt cinslerin birbirleri üzerine yaptıkları cinsel çekimdir. Burada, bu çalışmanın çerçevesi içinde bu olayın bir açıklamasını deneyemeyiz.^{8"} Fakat bu etken, kendi basma dönüklüğü önlemeye yetmez.

Başta, toplumun yasaklayıcı etkisini saymak gerekir. Dönüklüğün bir suç sayılmadığı yerde bunun birçok kimsenin cinsel isteğine karşılık verdiği görülebilir. Aynı şekilde erkekte, kendisini annesinin ya da çevresindeki kadınların sevgilerine bıraktığı sıradaki çocukluk anıları, kadınlar üzerindeki seçimini yönetmeye kesin bir şekilde katılır; oysa çocuğa karşı erkence yapılan cinsel korkutma, ona karşı alınmış rakip durumu, küçük erkek çocuğu kendi cinsinden çevirir. Gelgelelim, şunu da ekleyelim ki, bu iki etken, cinsel etkinliği annenin özel vasıllığı altında gelişen genç kızda etki yapar. Böylece, kendi payına normal kabul edilen durumda, nesne seçimi sırasında kesin bir etki yapan kendi cinsine karşı düşmanca bir tutum oluşturur. Erkek çocukların erkek cinsten kimselerce (eski çağlarda köleler) eğitilmesi, eşcinselliğin gelişmesini kolaylaştırmış gibi görünmektedir. Bugünkü soylular arasında dönüklüklerin çokluğu, soylu ailelerde, daha çok erkek hizmetçilerin kullanılması ve annelerin, çocuklarının bakımına kendilerini daha az vermeleri ol gusu dikkate alınırsa daha iyi açıklanır. Bazı isteri durumlarında, cinsel nesne seçimini belirlemiş ve böylece sürekli bir dönüklük saptamış olan koşulların, kaynaklarının ana-babalarından birinin erkence kaybolması (ölmesi, eşinden ayrılması ya da çocuğun sevgisini yitirmesi) olgusunda bulundukları dikkati çeker, öyle ki çocuğun bütün sevgisi, ona kalmış olan kimseye taşınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM SONUÇ

Şimdi bütün bir tablo taslağı yapmamızın zamanı gelmiş gibi görünüyor. Cinsel dürtünün nesnesiyle ve amacıyla ilintili sapmalardan hareket ettik, şu soruyu ortaya attık: Sapmalar doğuştan mı yoksa sonradan edinilen bir eğilimden mi ileri geliyorlar? Bizim yanıt vermemize olanak sağlayan şeyler psikonevroza tutulmuş kalabalık bir grup oluşturan ve normal kişilerinkine oldukça yakın kimselerde gözlemlenmiş cinsel tutumdan çıkarmış olduğumuz bilgilerdir. Bu bilgileri psikanaliz yöntemi ile elde ettik. Böylece bu kategoriden kimselerde bütün sapıklıklarda bilinç-dışı güçler şekli altında, bütün bir dizi semptomları belirleyen ortak eğilimler bulunduğunu kanıtladık. Böylece nevrozun, sapıklığın negatifi olduğunu söyleyebildik. Sapıklığa karşı eğilimin ne denli sık rastlanan bir şey olduğunu öğrenerek kendimizi, sapıklığa yatkınlığın cinsel dürtünün genel, ilksel eğilimi olduğunu ve onun ancak gelişmesi boyunca çıkagelmiş organik değişikliklerle ve psikolojik yasaklamalar nedeniyle normalleştiğini kabul etmek zorunda gördük. O zaman ilksel eğilimi çocukta bulma umudunu kurduk. Cinsel dürtünün yönltilmesini sınırlayan güçler arasında, her şeyden önce utanmayı, iğrenmeyi, acımayı ve toplumun koyduğu ortaklaşa ahlak kurallarını saydık. Böylece cinsel yaşamın her sapması bize, saptandığı andan beri, bir gelişme yasaklamasının sonucu bir çocuksuluk belirtisi gibi görünüyordu. Temel eğilimdeki değişikliklerin pek büyük etkisi üzerinde idrettik, onlarla yaşamın etkileri arasında karşıtlık değil, fakat işbirliği olduğunu tüm kabul ettik. Öte yandan, temel eğilimin bir karmaşıklık karakterine sahip olduğunu kabul ettiğimizden, cinsel dürtü kendiliğinden bize sapıklık halinde ayrılıp dağılan bir bütün gibi görünüyordu. Öyle ki, dönüklükler ya yasaklamaların sonucu, ya da normal bir gelişme boyunca bir ayrışmanın sonucu olarak kendilerini gösterebiliyorlar. Bu iki anlayış, yetişkinlerin cinsel dürtüsünü çok sayıda hareketlerinin ve çocuk yaşamının itmelerinin, bir birlik kurmakta, yalnız ve tek bir amaca doğru yönelmiş bir eğilim kuracak biçimde oluştuğu varsayımında birleşmektedir.

Gene psikonevroz hallerinde sapık yatkınlıkların üstünlüğünü, hastalığın «içetıkma»nın etkisi ile başlıca ruhsal akışın yan yollara çevrilmesinden ileri geldiğini öğretmekle açıklıyorduk. Sonra çocukluk sırasındaki cinsel yaşamı analiz ettik.⁸⁷ Çocukluğun cinsel dürtüsünün bilinmemek istemiş olmasını ve bu yaşta çok sık görülen cinsel gösterilerin anormal olaylar olarak tanımlanmasını yerinde bulmadık. Tersine, dünyaya gelen çocuk kendisiyle birlikte cinsel yaşam filizleri de getirir; emzirilme sırasında cinsel düzende bir tatmin duyar. Sonra pek iyi bilinen «emme» eyleminde onu aramaya çalışır gibi göründü bize... Çocuğun bu cinsel etkinliği öbür işlevleri gibi gelişmiyordu; ikinci yaştan beşinci yaşa giden kısa bir açılma döneminden sonra bir gizlilik dönemine giriyordu.

Bu çağ süresince, cinsel uyarılma üretimi kesilmez; sürer ve bir enerji yedeği sağlar ki bu büyük bölümüyle cinsel olmayan başka amaçlara doğru dönmüştür, yani toplumsal duyguların oluşmasına katılır, öte yandan sonradan işe yarayacak engeller yaratır. Kendini kabul ettiren sonuç şudur: Cinsel dürtüyü bazı doğrultularda tutmakla görevli kuvvetler çocukluk süresince, çoğunlukla, bir sapıklık karakterine sahip olan cinsel hareketlerin zararına gelişir, aynı zamanda eğitimin desteği ile oluşurlar. Böylece, çocuğun cinsel uyarılması çeşitli kaynaklardan türer gibi görünmektedir: Her şeyden önce erojen bölgeler uygun bir biçimde uyarıldıkları anda bir doyum doğururlar. Bütün olasılıklara göre, derinin bütün bölgelerine, her duyu organına ve belki de herhangi bir organa erojen bölge işlevi yaptırabilir, fakat, uyarılabilirliği daha başlangıçta bazı düzenlemelerle sağlanan ayrıcalıklı bölgeler vardır. Öte yandan cinsel uyarılma sanki birtakım iç süreçlerin yan ürünleri gibi doğar, yeter ki bunlar, daha çok kuvvetli heyecanlar sözkonusu olduğunda, hatta bunlar üzücü nitelikte bile olsalar yeter bir yoğunluk derecesine erişsin. Bütün bu kaynaklardan gelen uyarılmalar henüz birleşmemekte, fakat herbiri, ancak özel bir haz-zm kazancını temsil eden ayrı bir amacı izlemektedir. Bu bizi çocuklukta cinsel dürtünün henüz merkezleşmemiş olduğunu, önce nesnesiz, yani otoerotik olduğunu düşünmeye götürür.

Daha çocuklukta üreme aracında yer etmiş olan erojen bölge, bütün öbür erojen bölgeler gibi ya uygun uyarılara doyum sağlayarak tepki gösterir ya da henüz pek anlaşılmayan bir mekanizmayla üreme bölgesi üzerine özel bir şekilde yansıyacak olan cinsel bir uyarımın aynı zamanda doğurduğu başka kaynaklardan ileri gelen bir doyumla tepki gösterir. Üreme bölgesinin etkinliği ile cinselliğin başka kaynaklarının etkinliği arasında kurulacak bağlantılar gibi, cinsel uyarılma ile cinsel doyum

arasındaki bağlantıların kandırıcı bir açıklamasını vermenin bizim için mümkün olmadığını üzümlere açığa vurmak zorunda kaldık.

Nevroz bozukluklarını incelerken, çocuğun cinsel yaşamında, daha başlangıçtan beri, cinsel dürtü birleşenleri arasında bir organizasyon başlangıcı bulunduğunu gördük. Pek erken yerleşen bir ilk evrede, ağır erotizmi üstündür. İkinci bir «üreme öncesi» organizasyonun oluşması sadizm'in ve anüs erotizminin egemenliği ile karakterize edilir. Ancak üçüncü evredeki-çocukta, fallus evresinin üstünlüğü kazandığında gelişir - cinsel yaşam asıl üreme bölgelerinin getirdiği yüklemle belirlenir. Sonra büyük sürprizimiz olarak, bu ilk çocuk cinselliğinin (iki yaştan beş yaşa) bir nesnenin seçimine götürdüğünü kanıtladık. Bu en değişik psikişik etkinliklere eşlik etmektedir, öyle ki bu evre, dürtüsel birleşenlerin işbirliğinin eksikliğine ve cinsel amacın belirsizliğine karşın, kesin cinsel organizasyonun önemli bir öncüsü olarak kabul edilebilir.

Cinsel gelişmenin arka arkaya iki itme ile tamamlandığı olgusu, başka deyişle, gizlilik dönemi ile kesintiye uğraması bize özel bir dikkate değer gibi görünmüştür. Gerçekten, insanın daha yüksek bir uygarlığa doğru gelişmesine olanak veren koşullar burdadır. Burada nevrozlara yatkınlıkların bir açıklamasını da buluyoruz. İnsanın gelişmesindeki bu özelliğin kaynaklarını bulmak için tarih öncesine çıkmak gerekir.

Çocuklukta normal kabul edilmesi gereken ve sonraki gelişmeye engel olmayan cinsel etkinliğin derecesinin ne olduğunu söyleyemeyiz. Çocuk cinselliği gösterilerinin özellikle mastürbasyoncu bir karakter sunduğunu ortaya çıkardık. Sonra, deney üzerine dayanarak, ayartmanın dış etkilerinin gizlilik döneminde erken kesintiler doğurabildiğini, hatta onu ortadan kaldırdığını, o zaman çocuğun cinsel dürtüsünün çok şekilli sapık olarak kendini gösterdiğini kanıtlamıştık. En sonunda, bu şekilde üremiş olan her erken cinsel etkinliğin çocuğun eğitimini daha güç kıldığını gördük. Çocuk cinselliği üzerine bilgilerimizin kocaman boşluklar sunmasına karşın, erginliğin getirdiği değişiklikleri analiz etmeye giriştik.' Bu değişikliklerin çoğunda şunları özellikle önemli kabul ettik: Kaynakları ne olursa olsun, bütün cinsel uyarımların üreme bölgelerinin üstünlüğüne bağlılığı; sonra, nesnenin bulunmasına yarayan süreç.

Bu iki olay daha çocuklukta bulunur. Cinsel uyarımların bağımlılığı, ilkel hazzı buraya kadar birbirinden bağımsız olan cinsel eylemler, yeni cinsel eylemi —üreme ürünlerinin dışarı atılması— hazırlayıcı hale gelebilecek şekilde kullanan bir mekanizma ile yapılır. Bu yeni eylemde haz en yüksek noktasına erişir ve uyarılma son bulur. Analizimizde, karşılıklı erkek ve kadın olarak cinsel varlığın birbirinden ayrılmasını dikkate almıştık ve kadını meydana getirmek için yeni bir içtetikmanm gerekli olduğunu, bu içtetikmayla kadının çocuksu erkekliğinin bir kısmının kaybolduğunu, onun yerine başka bir yönetici üreme bölgesi hazırlandığını bulmuştuk. Sonunda, cinsel nesne seçiminin çocuklukta yapılan ve erginlikte tekrar ele alınan taslaklarla, yani çocuğun ana-babası-na ve çevresindeki kimselere duyduğu sevgilerle belirtildiğini kanıtlamıştık. Öte yandan, seçimin, zamanla en yakınlarla cinsel birleşmeye karşı kurulan engeller dolayısıyla bu kimselerden yüz çevirdiğini ve onlara benzeyen başkaları üzerine gittiğini gösterdik. Bitirmek için şunu da ekleyelim ki erginliğin geçici dönemi süresince, fizik ve psikişik gelişme süreçleri, önce birbirinden bağımsız olarak yapılır, psikişik karakterde üreme kısımlarının yenileşmesi, üzerinde yansıyan yoğun bir sevgi hareketinin parlamasına kadar böyle gider, sonunda normal aşk yaşamının karakteristik birliği kurulur.

Gelişmede Bozukluklara Neden Olabilen Etkenler — Bu uzun gelişmenin her basamağı bir saplanım noktası olabilir; bu karışık birleşimin her eklenimi birçok örneklerin bize gösterdiği gibi cinsel dürtünün bir ayrışmasına yer verebilir. Bi ze, gelişmeyi bozmak gücünde olan çeşitli iç ve dış etkenleri saymak ve mekanizmanın hangi bölüm üzerine etki yaptıklarını söylemek kalıyor. Gene de şuna dikkat edelim ki. böy le bir sıralamada etkenlerin hepsi aynı önemde değildir ve onları tam değerleri ile değerlendirmek güçtür.

Bünye ve Kalıtım — Burada, başta, kesin bir önem taşıyabilen, fakat karakterleri sonraki gösterilerden hareket edilerek ancak kavranabilen ve kesin bir belirliliğe varamamış olduğumuz cinsel yapı'nın, doğuştan gelen aynmları'nı göstermek gerekir. Bu ayrımların şu ya da bu uyarım kaynağının bir üstünlüğü üzerine dayandığına inanıyoruz ve herhalde bunların, daha sonraki cinsel etkinlik içinde görünmeleri gerektiğini sanıyoruz, hatta bu etkinlik normal sınırlar içine alınmış bulunsalar bile.. Bu elbette gereklilikle ve başka etkenler araya girmeksizin anormal bir cinsel yaşam yaratan ilksel yatkınlıkta değişimler tasarımlanabilir demek değildir. Bu değişimler «soysuzlaşma» adı altında tanımlanacak ve bunlarda kalıtsal bir bozulmanın semptomları görülebilecektir. Bu konuda ilginç bir gözlemimi anlatacağım.

Ağır isteriler ve saplantılı nevrozlar v.b. için tedavi etmiş olduğum hastaların yarısında babanın tutulmuş olduğu ve evlenmeden önce tedavi ettirdiği bir firengi saptadım, babanın müzmin hastalıklı ya da genel kötürüm olduğunu, anamnezle, firengi bulunduğunu tesbit ettim. Özellikle şu olay

üzerinde duruyorum. Nevrozlu çocuklarda hiçbir firengi yarası izi yoktu, öyle ki cinsel karakterde anormallik, fi-rengili bir kalıtımın son bir nedeni olarak kabul edilmeliydi. Ve firengili ana - babadan gelmenin nevropatik bir bünyenin zorunlu ve düzenli etiyolojik koşulu olduğunu söylememekle birlikte gözlemediğim bu uygunluğun rastlantı eseri olmadığına ve önemlerini bunlara bağlamak gerektiğine inanıyorum.

Pozitif sapıklıklarla ilintili olan kalıtsal koşullar pek az bilinmektedir, çünkü bizim araştırma yollarımızdan kaçmaktadırlar. Bununla birlikte, nevrozlarla sapıklık olayları arasında benzerlik olduğunu varsaydıracak nedenler vardır. Gerçekten, hayli şık olarak aynı ailedş, iki cins arasında şu şekilde bölünmüş olan sapıklık ve psikonevroz olaylarına rastlanır: Erkekler, en az birisi, pozitif bir sapıklığa tutulmuştur, oysa kadınlar, kendi cinslerine özgül içetikma eğilimi yüzünden, negatif bir sapıklık, isteri gösterirler. Bu, o iki çeşit marazi bozukluklar arasında ortaya çıkarmış olduğumuz temel bağlantılara başka bir kanıttır.

Sonraki Hazırlanma — Bununla birlikte yalnız cinsel bünyenin çeşitli unsurlarının işleminin cinselliğin alacağı şekli belirleyeceğini sanmak yanılığ olur. Cinsellik, dış etkilerce koşullanmış kalır ve sonraki çeşitli kaynaklardan ileri gelen cinsel akıntının uğradığı kadere göre yeni olanaklar ortaya çıkar. Kesin ögeyi oluşturan şey, sonraki hazırlanmadır. Aynı bünye üç olası bünyeye bölünebilir:

1) Eğer bütün yatkınlıklar aralarında bağlarını korurlarsa (ki bunu anormal olarak tanımlamıştık) ve olgunlukla kuvvetlenirlerse, çıkabilen tek sonuç sapık bir cinsel yaşamdır. Böyle bünye bozukluklarının analizi henüz pek ileri götür ülememiştir, ama gene de bu tek varsayımla kolayca açıklanabilen olaylar tanıyoruz. Gene, bazı yazarlar bütün bir dizi saplanım sapıklığının gerekli olarak cinsel dürtünün doğuştan bir zayıflığını varsaydırır. Bu şekil altında, tez bana tutunabilir gibi görünmüyor. Fakat «bünye zayıflığı» terimi cinsel dürtünün bünye etkenlerinden birine, daha sonra, o zamana dek ayrık kalmış olan cinsel gösteriler, bir dünyaya çocuk getirme amacıyla işbirliği yaptırma görevi düşmesi gereken üreme bölgesine uygulandığı an verimlidir. Çünkü, bu durumda erginlik sırasında yapılması gereken tüme katılma başarılabilir; bu, sapıklık şekli altında öndeğer kazanacak olan başka cinsel unsurların en kuvvetlileri olacaktır.⁸⁸

İçetikma — 2) Eğer gelişme boyunca aşırı kabul edeceğimiz bazı unsurlar, asla unutmayacağımız, bir yitme değerinde olmayan bir içetikma'ya uğrarlarsa, büsbütün değişik bir sonuca varılır. Uyarılmalar önceki, gibi üremiş, fakat psişik bir yasaklama ile amaçlarından dönmüşler ve marazi semptomlar şekli altında dışarı vuracakları ana dek başka yollara yönelmişlerdir.

Bundan normal, çok zaman küçülmüş ve tamamlayıcı olarak psikonevrozları olan normal bir yaşam çıkabilir. Bunlar tamamı tamamına, nevrozlular üzerinde yaptığımız psi-kanalitik gözlemlerle, yakından görüp tanıdığımız durumlardır. Cinsel yaşam sapıklarınki gibi başlamıştır, çocukluğun bütün bir bölümü sapık bir cinsel etkinlikte dolmuştur ki bu bazen erginlik ötesine bile yayılmıştır. Sonra iç nedenler yüzünden genellikle erginlikten önce, fakat bazen ondan sonra da içetikmalar yüzünden bir değişiklik olur ve o zamandan beri eski eğilimler silinmeksizin nevroz, sapıklığın yerini alır. Bu bize şu atasözünü anımsatır: Gençken günahkâr, yaşlılığında sofı. Fakat, bu durumda gençlik pek kısa sürmüştür! Kişinin yaşamında nevrozun sapıklığın yerini alması, sapıklık ve nevroz hallerinin aynı aile içinde dağılması bütün bu nevrozun sapıklığın negatifini oluşturduğu olgusuna bağlanmalıdır.

Yüceltme — 3) Anormal bir bünye halinde, yüceltme süreci ile üçüncü bir çıkış yolu olabilir. Cinselliğin çeşitli kaynaklarından akıp gelen aşırı uyarılmalar başka alanlara sapma ve oralarda kullanılma bulurlar. Öyle ki başlangıçta tehlikeli yatkınlıklar psişik etkinliklerde ve yetkinliklerde değer verilir bir artma üretirler. Sanat üretiminin kaynaklarından biri budur ve sanatçı olarak o denli verimli kişinin karakterinin analizi, yaratma ile sapıklık ve nevroz arasında, ' yüceltmenin tam ya da eksik olmuş olmasına göre değişik bağlantılar gösterecektir. Tepkisel oluşlar tarafından baskı —görmüş olduğumuz gibi koşullar uygun olursa bütün yaşam boyunca sürmek için daha gizlilik döneminden beri kendini duyurmaya başlar— bir tür yüceltme gibi kabul edilmelidir gibi görünüyor. «Karakter» dediğimiz, büyük bölümüyle cinsel uyarılmaların gerecinden kurulmuştur ve çocukluktan beri saptanmış dürtülerden, yüceltme ile edinilmiş temellerden ve kullanılamaz olarak tanınmış sapık hareketleri bastırmakla görevli başka tepkilerden oluşur.⁸⁹

Böylece çocuğun cinsel yatkınlığının, tepkisel oluşlarla, erdemlerimizin çoğunu yarattığı söylenebilir.⁸⁰ Dıştan Gelen Deneyler — Cinsel itmeler, içetikmalar ve yüceltmeler (son ikisinin iç mekanizmalarını hiç bilmiyoruz) gibi saymış olduğumuz süreçler karşısında bütün öbür etkiler ikinci derecede bir önemdedirler. İçetikmalar ve yüceltmeler kişinin bünye yatkınlıklarının bir bölümü, hatta onun gösterileri olarak kabul edilirse, cinsel yaşamın almış olduğu kesin biçim her şeyden önce doğuştan gelen bir bünyenin sonucudur denilebilir. Fakat ancak şu gösterilebilir ki, çeşitli etkenlerin işbirliği tümüyle kabul edilerek, hiç değilse, ya çocukluk sırasında, ya ileri bir yaşta raslantı deneylerden ileri gelen bir takım etkilere yer vermek gerekir. Bünye etkenleri ile dıştan gelen etkenlerin orantılı

önemlerini değerlendirmek kolay değildir. Kuramsal bakımdan, daima birincilere fazla değer vermeye gidilecektir, oysa terapö-tik pratiğinde ikincilerin önemi daha büyük olacaktır. Ne olursa olsun, her iki dizi etken arasında çatışma değil, işbirliği olduğunu unutmamak gerekir. Bünye etkeninin değerlendirilmek için yaşanmış deneylere gereksinimi vardır. Dıştan gelen etken ancak bir bünye üzerine dayalı olarak hareket edebilir. Birçok durumda, bir «tamamlayıcı dizi» tasarlanabilir ki; bunda etkenlerden birinin eksilen şiddeti öbürünün artan şiddeti ile dengelenebilir; ama bu dizinin iki ucunda karşıt hallerin varlığını yadsımak için ancak bahane olarak kullanılabilir.

Dıştan gelen etkenler alanında ilk çocukluğun deneylerine psikanaliz üstün'bir yer verir. Etiyolojik dizi, biri yatkinlikler sergisi ve öteki kesin dizi olmak üzere ikiye bölünür. Bu dizilerden birincisinde bünyenin ve çocuklukta gerçekleşmiş deneylerin bağlaşıp bir işlemesi olur; aynı şekilde, ikinci dizide önyatkinliklerin işleyişi ile sonraki travmatizmi deneylerinki birleştirir. Cinsel gelişmeye uygun olmayan bütün koşulların bir geriye-dönüş, yani gelişmeden önceki evreye bir dönüş doğurma etkisi vardır.

Cinsel gelişme üzerine etki yapan etkenlerin sayılmasına dönelim.

Erken Oluş — Önemli etkenler arasında, nevrozların eti-yolojisinde değişmez biçimde bulunan tek başına marazi sürecin yeter nedeni olmamasına karşın (başka her etkenden fazla değil) kendi kendine cinsel erken oluş'u sayalım; o çocuk gizliliği döneminin bir kesintisi, bir kısaltılması ya da ortadan kaldırılması ile kendini gösterir ve gerekli olarak sapıklık karakterinde cinsel gösteriler türeterek bozukluklara fırsat verir; bu, bir yandan cinsel yasaklamaların zayıfça gelişmesi, öte yandan üreme sisteminin henüz ilkel halde olduğundandır. Bu sapıklığa yatkinlikler öylece kalabilir, ya da önceden bir içetikma ile nevrozlara yatkinlik hazırlarlar.

Bütün hallerde, cinsel erken oluş sonuç olarak, daha ileri yaşta üstün psişik dayatmalarla cinsel dürtüye istenilen egemenliği vermeyi daha güç kılar: Cinsel dürtünün psişik gösterilerine bağlı karakteri daha da artıracaktır. Erken cinsel oluş, çok zaman erken zekâ oluşu ile birlikte görülür ve pek seçkin kişilerin çocukluklarında rastlanır. Bu halde, ayrıpık olduğu zamanki derecede patojen görünmez.

Zaman Etkeni — Erken oluşla aynı değerde olan zaman etkeni pek özel bir dikkat ister. Filojenez düzeni saplanabil-miştir. Burada çeşitli dürtüler faaliyete geçerler ve yeni bir dürtünün etkisi altında yada karakterize bir içe tıkma yüzünden kaybolmadan önce, gösterilerinin süresini belirlerler. Bununla birlikte bu dürtülerin süresinde olduğu kadar, birbirini kovalamasında da son sonuç bakımından kesin bir önem taşıyabilen değişiklikler varmış gibi görünür. Karşıt akımından er-geç bir akımın ortaya çıkması önemsiz bir olay değildir; çünkü bir içetikmanın etkisi yok edilemez. Eğer cinsel dürtünün unsurlarının ortaya çıkış sırası değişirse, bundan dolayı sonuç değişir. Öte yandan birinci plana gelebilen dürtülerin kayboluşları şaşırtıcı bir hızlilikte olabilir. Geleceğin açık eşcinsellerin heteroseksüel ilişkileri gibi... Patlayışların şiddetli karakteri ne olursa olsun, çocuğun eğilimleri, onların sürekli bir şekilde yetişkinin karakterine egemen olması korkusunu doğrulamazlar. Karşıt eğilimlere yer bırakmak için, onların silinmeleri pekala beklenebilir. (Despotlar uzun zaman egemen kalamazlar). Gelişme sürecinde zaman karışıklıklarını doğuran nedenler bizden büsbütün kaçmaktadırlar. Ancak uzaktan şöyle böyle bir grup biyolojik ve belki tarihsel sorunlar görebiliyoruz, ama onlara saldırmak için henüz yeterince yaklaşmıyoruz.

Diretme — Bütün cinsel erken oluşların önemi bizce kaynağı bilinmeyen ve ancak büsbütün geçici bir şekilde kestirdiğimiz bir psişik etken ile artar. Cinsel yaşamın izlenimleri direktme ya da saplamm yeteneği'ne sahiptir; bu, klinik tablosunda hesaba katılması gereken, geleceğin nevrozlarında ya da sapıklarda bulunan karakterlerdir. Gerçekten, aynı erken cinsel oluşlar, başka öznelere üzerinde, onları araştırmacı bir yinelemeye zorlamak ve onların dürtülerine ömür boyunca bir doğrultu vermek için yeterince etki yapmazlar. Belki bu direktmenin karakterini bize açıklayan nedenlerden biri psikolojik bir olguda bulunur ki onlar olmaksızın nevrozların doğuş nedenleri değerlendirilemezdi. Bu olgu, eski anıların yeni anılara oranla bir üstünlük taşımasıdır. Bu psikolojik olgu, elbette zekâ gelişmesine bağlıdır ve kişinin daha kültürlü olduğu ölçüde bir önem kazanır. Vahşilerden söz ederken onların «anın mutsuz çocukları»⁹¹ oldukları söylenmiştir. Uygarlıkla cinselliğin özgür gelişmesi arasında karşıt bir bağlantı, etkileri uzun zaman sonra yaşamımızın alacağı şekilde izlenebilecek bir bağlantı bulunduğundan aşağı uygarlıklarda çocuğun cinsel yaşamının gelişmesi az ilgi sunduğu halde, ilerlemiş uygarlıklarda bunun nasıl geliştiğini öğrenmek büyük önem taşımaktadır.

Saplantın — Saydığımız psişik etkenlerin yaptıkları elverişli etki, çocuk cinselliği zamanı süresince dıştan gelen kışkırtmalarla güçlenir. Bunlar (ilk planda başka çocuklar ya da yetişkinler tarafından ayartma) yukarda sayılmış olan psişik öğelerin yardımı ile saplanabilen ve bundan patolojik dahi olabilen cinsel durumlar yaratırlar. Nevrozlu ya da sapık yetişkinlerde göze çarpabilen cinsel sapıtmaların büyük bir bölümü çocuklukta uğranılan sözde cinsel olmayan etkilerden ileri gelir.

Nedenler arasında bünyeyi, erken oluşu, diretmenin bir artmasını ve son olarak dış etkiler tarafından cinsel dürtünün raslantı olarak uyarılmasını saymak gerekir. Kitabımızı bitirirken, üzülerek şunu itiraf etmek zorundayız: Cinsel yaşamın bozuklukları üzerindeki araştırmalarımız, temeli oluşturan biyolojik süreç karşısında bilgilerimizin yetersizliğini göstermektedirler. Demek ki ayırık görüşlerimizle, cinselliğin normal ve patolojik karakterlerin yeterince açıklama yeteneğinde bir kuram kuramıyoruz.

BİTTİ

BEŞİNCİ BÖLÜM NOTLAR

BİRİNCİ BÖLÜM

1. «5. Nachansohn»a bakınız. Theorie de la Libido de Freud comparee à la theorie de l'Eros dans Platon. Internationale Zeitschrift für Psychoanalyse, III, 1915.
2. Bu kitabın birinci bölümündeki belirtmeler Kraft-Ebing, Moll, Moebius, Havelock Ellis, V. Schrenck - Not-zing, Loewenfeld, Eulenburg, I. Bloch, M. Hirschfeld'in pek tanınmış yazıları ve bu sonuncu tarafından, kendisinin çıkardığı Jahrbuch für sexuelle Zwischenstufen de yayımlanmış olan makaleleri üzerine dayanmaktadır. Konumuzun bibliyografyası, saydığımız bu yazılarda bulunacaktır, işte bunun için daha ayrıntılı bir bibliyografya vermeyi yararsız bulduk. Dönüklerin psikanalitik gözlemi ile alınmış sonuçlar M. Saldger'in raporuna ve benim kendi yaptığım deneye dayanmaktadır.
3. Tek terim: «Haz» (Almancası: Lust) ne yazık ki duyuyu belirttiği gibi gereksinimin doyumunu da belirtmektedir.
4. Saydığımız güçlükler ve dönüklükle normaller arasında oran kurmak için yaptığımız çeşitli girişimler konusunda B. Hirschfeld'in Jahrbuch für sexuelle Zwischenstufen (1904) deki yazısına bakınız.
5. Dönüklüğe karşı bu direnme telkinle ya psikanalizle tedavide elverişli koşullar sağlayabilir.
6. Birçok yazar pek haklı olarak dönüklerin, dönüklüğün görüldüğü anla ilintili otobiyografik belirtmelerine güvenilemeyeceğini söylemişlerdir, çünkü dönüklerin hetero-seksüel tutumlarından yana konuşacak olan olayları belleklerinden dışarı çıkarmış (bastırmış) olmaları her zaman olasıdır. Psikanaliz bu" kuşkunun, hiç değilse düzene koyabildiği haller için kurulmuş olduğunu kanıtlamış ve çocuk amnezisinden ileri gelen boşlukları doldurarak onların anımsanmasını kesin bir şekilde değiştirmiştir.
7. Bir soysuzlaşmanın tanısı konulduğu zaman ne gibi önlemler almak gerektiğini ve pratikte ne kadar az önemi olduğunu göstermek için Moebius'ten şu parçayı aktaracağız: (Ueber Entartung. Grenzfragen der Nerven und Seelenlebens, 3.1900): «Soysuzlaşma denilmesi uygun görülmüş olan, ancak burada bazı pırıltılarla aydınlatmış olduğumuz geniş olaylar alanı üzerine toplu bir göz atılırsa, bir soysuzlaşma tanısına pek az değer vermek gerektiği görülecektir.»
8. Ünlü adamlardan kimilerinin dönük ve belki de tam dönük olduğu «üranizm» savunucularmca açıklanmıştır.
9. Dönüklük anlayışında patolojik görüşle antropolojik görüş arasında ayrılık vardır. Bu ayrılığı kurmuş olan I. Bloch'tur (Beitraege zur Aitiologie der Psychopathia sexualis, 1902 — 1903). Eski çağın uygar ulusları arasında dönüklüğün tüm önemini göstermiş olan da odur.
10. Bedensel erdişilik için şu son ayrıntılı anlatımlara bakınız: Taruffi, Hermaphrodisme et Impuissance, ve Neu-gerbauer'in Jahrbuch für sexuelle Zwischenstufen'nin birçok ciltlerindeki yazıları.
11. J. Halban. Die Entstehung der Geschlechtscharaktere Archive für Gynaekologie. Cilt LXX, 1903. Burada adı geçen bibliyografyaya da bakınız.
12. Dönüklüğü açıklamak için çift cinslilik halini ele almış olan ilk yazar (Jahrbuch für sexuelle Zwischenstufen'in altıncı cildindeki bir nota göre) E. Gley'dir. Bunu 1884 Ocağının Revue Philosophique'inde çıkmış olan les Aberration de l'instinct sexuel adlı yazısında ortaya koymuştur. Zaten dönüklüğü çift cinslilik ile açıklamak isteyen yazarların, çift cinsliliğin yalnız dönüklerde değil, normal hale gelmiş olanlarda da oynadığı rol üzerinde direktmeleri ve dönüklüğü gelişmedeki bir bozukluğun sonucu olarak kabul etmelerini görmek ilgi çekicidir. Bu şekilde Chevalier (Inversion sexuelle, 1893) ve Kraft-Ebing (Zur Erklärerung des Kontraeren Sexualempfindung Jahrbucher für Psychiatrie und Neurologie, cilt XIII) bir sürü gözlemin «öbür merkezin (yerini alan cinsin merkezi) hiç değilse içerik halinde var olmayı sürdürdüğünü kanıtladığını anlatmaktadırlar. Dr. Arduin (Die Frauenfrage und die sexuellen Zwischenstufen, Jahrbuch für sexuelle Zwischenstufen, cilt II, 1900) şunu ileri sürüyor: Her insanda, heteroseksüeller söz konusu olduğunda, kişinin cinsinin tersine gelişmiş olan erkeklik ve dişilik öğeleri bulunur...» (Hirschfeld'e de bakınız: Die objektive Diagnose der Homosexualitaet, Jahrbuch für sexuelle Zwischenstufen, cilt I, 1899, sayfa 8 ve devamı.). G. Herman (Genesis, das Gesetz der Zeugung, cilt IX, Libido und Mania, 1903) şöyle demektedir: «Her kadının içinde erkeklik filizleri ve karakteri ve tersine olarak, her erkekte kadınlık filizleri ve karakteri vardır. 1906'da W. Fliess (Der Ablauf des Lebens) herkese uygulanabilecek biçimde çift cinslilik fikrinin sahipliğini üzerine almıştır. Uzman olmayanlar arasında beşerî çift cinslilik kavramının, bu fikir temeli

üzerine hayli düşüncesiz bir yapıt yazmış olan, genç yaşta ölmüş filozof O. Weininger tarafından kurulduğu kabul edilmektedir. (Gesc-hlecht und Charakter, 1903).

13. Eğer psikanaliz buraya kadar dönüklüğün kaynaklarını aydınlatamamışsa, hiç değilse doğmasının psişik mekanizmasını ortaya çıkarabilmiş ve sorunu yeni görünüşleri altında sunabilmiştir.

Gözlemlenmiş bütün olaylarda daha sonra dönük olacakların, çocukluklarının ilk yıllarında, cinsel dürtünün yoğun bir şekilde kadın üzerine takılıp kaldığı, (çok zaman anne üzerine) kısa süreli bir evreden geçtiği, ve bu aşamayı geçtikten sonra kadına benzedikleri ve kendi cinsel nesneleri haline geldikleri, yani narsisizmden hareket ederek kendilerine benzeyen gençler aradıkları, annelerinin kendilerini sevdiği gibi onları sevmek istediklerini ortaya çıkarabildik. Yine sözde dönüklerin kadının sevimliliğine karşı hiç de duygusuz olmadıklarını, fakat öbür cins tarafından doğurulan uyarılmayı erkek bir nesne üzerine aktardıklarını sık sık gördük. Böylece yaşamları boyunca, dönüklüklerinin başlangıcındaki mekanizmayı yinelemekten başka bir şey yapmıyorlardı. Onları erkeğe doğru iten zorlama, kadınlardan sürekli bir kaçışla koşullanmıştı.

Psikanaliz eşcinsellerin başka kişilerden kendilerini ayırabilecek karakterlere sahip bir grup oluşturduklarını kabulü kesinlikle reddeder. Tümüyle cinsel olan uyarılardan başka uyarımları da inceleyerek, bütün kişilerin, ne olursa olsunlar, aynı cinsten bir nesne seçme gücünde olduklarını ve hepsinin bu seçimi bilinç-dışında yapmış olduklarını ortaya çıkarabilmiştir. Hatta şu da söylenebilir ki, aynı cinsten kimselere bağlanan erotik duygular normal psişik yaşamda başka -cinsle bağlanan duygular kadar önemli bir rol oynamaktadır ve marazi hallerin nedenlerinin bulunmasında değerleri daha da büyüktür. Psikanaliz için, nesnenin cinsine bağlı olmayarak ulusların çocukluğunda olduğu kadar insanın çocukluğunda da bulunduğu gibi eril ve dişil nesnelere eşit bağlanma olan nesne seçimi, ilkel halde görünür ve ancak kâh bir yönde, kâh öbür yönde uğradığı kısıtlanmalarla bu hal, normal cinsellik ya da dönüklük halinde gelişir.

Bundan dolayı, psikanaliz için, erkeğin kadına karşı münhasır ilgisi doğal yolda giden ve kimyasal düzende bir tür çekim haline getirilen bir şey değildir, fakat aydınlanması gereken bir sorundur. Ancak erginlikten sonra cinsel tutum kesin bir şekil alır ve o zaman araya giren kesinlik kısmen kişinin bünyesinden, kısmen de, tamamı henüz bizden kaçan dıştan gelen nedenlerden türeyen bir dizi etkenin sonucudur. Elbette bu etkenlerin, sonucu bu ya da şu yönde belirleyen öyle bir önem kazanması olasıdır. Fakat genel olarak, belirleyici etkenlerin çeşitlerinin cinsel tutumların değişikliklerinde yansıdığını kabul etmek gerekir. Dönüklükte daima arkaik yatkinlik öğelerinin ve ilkel psişik mekanizmaların üstünlüğü görülür. Narsistik nesne seçimi ve anüs bölgesinde saklanmış erotik önem dönüklük tiplerinin en temel karakterleri gibi görünmektedirler. Gelgelelim, aşırı dönüklük hallerini öbürlerinden ayırmak için bu tür bünye özelliklerine dayanmakta hiçbir yarar yoktur. Çünkü, aşırılarda gözlemlenen karakterler daha az bir derece ile geçiş hallerinde hatta büsbütün normal kimselerde de bulunabilir.

Dönük tipleri niteliklerince değişir, fakat analiz bize onları koşullayan ayrımların ancak nicelikle değişebildiğini kanıtlamaktadır. Nesne seçimini belirleyen rasgele etkiler arasında pek' özel bir şekilde çocuğun hakkının elinden alınmasını (yani, erken bir cinsel korkutma) bulduk ve dikkatimiz ana-babanın varlığının önemli bir rol oynadığı olgusu tarafından çekildi. Gerçekten, çocuklukta enerjik bir babanın yokluğu çoğu zaman dönüklüğü kolaylaştırmaktadır. Son olarak, cinsel nesne ile öznedeki cinsel erdışilik karakterlerinin varlığı arasında hiçbir bağlantı kurmamak gerekir, çünkü her iki olay arasında kararlı bir ilinti yoktur.

Zor Nosologie der maennlichen Homosexualitaet (Homo-erotik) (İnt. Zeitschrift fiir Psychoanalyse, II, 1914) adlı denemesinde Ferenczi dönüklük sorunu konusunda bir seri önemli görüşler kurmuştur. Ferenczi, «eşcinsellik» teriminin çok aşırı derecede kullanılmasına karşı dikilmekte haklıdır, (kendisi onun yerine daha uygun olan «homoerotizm» terimini koyuyor); çünkü organik bakımdan olduğu kadar psişik bakımdan da pek değişik bir değeri, fakat hepsinin ortaklaşa dönüklük, karakteri olan bir seri durumları bu eşcinsel terimi içine alınmaktadır. Ferenczi hiç değilse iki tip ayrılmasını istiyor: Kendini kadın duyan ve öyle davranan nesnel homoerotik ve öte yandan, bütün erkek karakterleri sunan dişil nesneyi eril nesne ile değiştirmekten başka bir şey yapmayan öznel homoerotik. Birincisinde, Magnus Hirschfeld'in anladığı yönde hakiki bir «aracins» görüyor; bize pek mutlu görünmeyen bir terim kullanarak, ikincisini saplantılı nevroza tutulmuş bir hasta kabul ediyor. Yalnız nesnel homoerotik tipinin dönüklüğe eğilimlere direnç gösterdiğini ve psişik bir tedaviye tepki gösterme şansına biraz sahip olduğunu ekliyor. Fakat bu iki tipin gerçekten var olduğunu tümüyle kabul ederek çok sayıda kimsede belli bir öznel homoerotizm derecesinin bir nesnel homoerotizm payına katılmış olarak bulunduğunu ekleme olanağı vardır.

Bu son zamanlarda biyolojik çalışmalar (ilk planda Eu-gen Steinach'inkiler) ve homoerotizmin organik koşulları üzerine olduğu gibi genellikle cinsel ikinci derecede karakterler üzerine ışık tutmaktadır.

Öbür cinsin bezlerinin aşılmasının izlediği bir hadımlaştırma sayesinde, deney yoluyla memelilerin çeşitli türlerinde erkekleri dişiye ve dişileri erkeğe çevirme başarılmıştır. Bu şekilde yapılan değiştirme beden cinsel karakterlerinde psikoseksüel tutumda (nesnel ya da öznel erotizm) az ya da çok tam olarak kendini göstermektedir. Bu cinsel değişmeyi belirleyen etken üreme hücrelerini oluşturan bezin değil, fakat organın aradokusunu oluşturan («erginlik bezi») olur.

Bir halde, husye veremine tutulmuş bir erkekte cinsel bir değişme yapma başarılmıştır. Adam o zamana dek edilgin eşcinsel olarak, kadın olarak davranmıştı ve onda ilerlemiş ikinci derecede kadın karakterleri bulunuyordu, (memelerde, kalçalarda v.b.'de fazla yağ birikmesi). Kriptik bir husye aşılandıktan sonra, erkek gibi davranmış ve libidosunu normal bir şekilde kadına doğru yöneltmeye başlamıştır. Aynı zamanda bedenindeki kadın karakterleri yok olmuşlardır. A. Lipschütz. Die Pübertaetsdrüse und ihre Wirkungen, Bern, 1919).

Bununla birlikte bu ilgi çekici deneylerden dönüklük öğretisine yeni bir temel beklemek haksızlık olur ve genellikle eşcinselliğin bir «iyileşmesine varmak için yeni bir yol gösterebildiğine inanmak henüz erken sayılır.

Fless deneylerinin üstün hayvanlarda çift cinsliliğe genel bir yatkınlık kuran öğretiyi bozmadığım söylemekte haklıdır. Bu tür deneyleri izleyerek çift cinslilik varsayımının bir doğrulanmasına varılacağı bize daha çok akla yakın gibi görünüyor.

14. Bizim erotik yaşamımızla eski çağlarınkı arasında en karakteristik ayrılık şundan ibarettir: Eski çağlarda vurgu, dürtü üzerine konulmaktaydı, oysa biz nesne üzerine koyuyoruz. Eski çağlar süresince, dürtü yükseltiliyordu ve bu dürtü nesneyi, nesne ne kadar az değerde olursa olsun büyültüyordu; oysa, yeni çağlarda cinsel etkinliğin kendisini kü-çümsüyoruz, ve ancak nesnesinde bulduğumuz nitelikler dolayısıyla onu bağışlıyoruz.

15. Burada ipnotize edilenin, ipnotize eden karşısında inanılmaz boyun eğişini anımsatmaktan kendimi alamıyorum, bu bana ipnoz niteliğinin ipnotize edenin kişideki libidonun bilinç-dışı saplanımından ibaret olduğunu sandırmaktadır (cinsel dürtünün mazoşist etkeni sayesinde).

S. Ferenczi telkine kolay kapılabilme ile «ana-baba kompleksi» arasında bağlantılar kurabildiğini sanmıştır. (Jahr-hüch fiir psychoanalytische und psychopathologische For-schungen, I, 1909).

16. Bununla birlikte cinsel fazla değer vermenin nesne seçimi sırasında değişmez şekilde ortaya çıkmadığına dikkat edilmelidir; ve daha sonra beden cinsel bölümlerinin cinsel rolünün daha doğrudan doğruya başka bir açıklanmasını öğreneceğiz. Cinsel ilginin üreme organlarından başka bölümler üzerine yayılmasını açıklamak için Hocke ve I. Bloch'un ileri sürdüğü «uyarılma iştahı» kavramı, yazarlarının verdiği kadar önem taşır gibi görünmüyor bana. Libidonun girdiği çeşitli yollar aralarında birleşik kaplarınkine benzetilebi-len bağlantılar sunmaktadırlar ve yan akıntıları da hesaba katmak gerekir.

17. Kadının karakterize durumlarda erkeği bir «fazla cinsel değer verme»nin nesnesi yapmadığı görülebilir; fakat bu fazla değer vermenin kendi çocuğu üzerirte taşınmaması pek enderdir.

18. Bu zayıflık bünyenin bir önyatkınlığına karşılık verir. Psikanaliz zamansız bir cinsel korkutmada, kişiyi normal cinsel amaçtan uzaklaştıran ve ona, amacın yerini alacak şeyler aratan dıştan gelen bir neden bulmuştur.

19. Psikanaliz incelemeyi daha derine götürerek Binet'-nin söylediğini eleştirme olanağı vermiştir. Bu alanda yapılmış bütün gözlemler, ilk defa rastlandığı zaman fetişin, birlikte bulunan koşullar bu olayın nasıl olduğunu bize anlata-madan, çoktan cinsel ilgiyi çekmeyi bildiğini ortaya çıkarmıştır. Öte yandan, bütün erken olan cinsel izlenimler, söz-konusu kimsenin beşinci ya da altıncı yaşından yukarı çıkmamaktadır ve psikanaliz, yeni marazi saplanımların o kadar geç gerçekleşebileceğinden kuşkulananmaya izin vermiştir. Olguların gözlemi bize gösteriyor ki, bir fetişin ortaya çıkışı ile ilgili ilk anının arkasında, bir «anı - ekran» gibi ya da ancak bir kalıntı, sanki bir tortu olarak fetiş tarafından temsil edilen aşılmış ve unutulmuş bir cinsel gelişme evresi bulunmaktadır. Fetişin kendisinin seçilmesi gibi çocukluğun ilk yıllarına rastlayan bu fetişizme doğru evrim, çocuğun bünyesinde belirlenmiştir.

20. Bu düşünceler düzeninde, ayakkabı ya da terlik kadının cinsel organlarının sembolü olurlar.

21. Psikanaliz, fetiş seçiminde içetıklı dışkı kokuları sevgisi tarafından oynanan rolü kanıtlayarak fetişizm kura-mındaki bir boşluğu doldurmayı başarmıştır. Ayaklar ve saçlar kuvvetli bir koku çıkarırlar. Hoş olmayan bir hale gelmiş koku alma duyularından vazgeçilince bunlar fetiş değerine yükselirler. Ayak fetişizminde her zaman kirli ve kötü kokan ayaklar cinsel nesne olurlar. Ayağa bağlanan fetişist tercih, böylece çocuk cinselliği kuramlarında da bir açıklama bulabilir (daha ileri bakınız). Ayak penisin yerini alır, çünkü bunun kadında bulunmayışı çocuk tarafından güçlkle kabul edilir.

Bazı ayak fetişizmi hallerinde, başlangıçta üreme organlarını arayan, yolda yasaklar ve içetıklımlarla durdurulmuş olan görme dürtüsü'nün ayak ya da pabuç üzerinde kaldığı, bundan dolayı onların fetiş

haline geldiği ortaya çıkarılabilmıştır. O zaman kadının üreme organı, çocuğun kurduğu düşünceye uygun olarak erkek organı şekli alıyordu.

22. «Güzellik» kavramının kökünü cinsel uyarılma alanında aramak gerektiği ve bu sözcüğün, aslında cinsel bakımdan uyarıcı olan bir şeyi anlatmak* için kuHânıldığı fikri bana tartışılmaz gibi geliyor. Görünmeleri en kuvvetli cinsel uyarılmayı belirleyen üreme organlarının kendilerinin hiçbir zaman güzel olarak kabul edilmemeleri olgusu bununla ilintilidir.

23. Psikanaliz, başka birçoklarında olduğu gibi bu sapıklıkta bir sürü beklenmedik motif ve anlam bulur. Örneğin teşhircilik büyük ölçüde hadımlaştırılma kompleksine bağlıdır. Bunda erkek üreme organının tümlüğünün yenilenen bir fikri ve erkek çocuk tarafından, kadının cinsel aracında bu organın eksik oluşu fikriyle duyulan çocukça memnurluk bulunur.

24. Sonradan, psişik aracın dokusu ve burada işleyen büyük dürtü tiplerini içine alan bazı varsayımlara dayanarak mazoşizm üzerindeki görüşümü hayli değiştirdim. Bir ilk —şehvet uyandırıcı— mazoşizmin varlığını tanımakla başlamıştım. Bundan daha sonra şu iki öbür şekil geliyordu: Dişil mazoşizm ve maral mazoşizm. Yaşamda kullanılmamış olan sadizmin, öz varlığına geri dönmesi, ilk mazoşizme gelip eklenen ikinci derecede bir mozaşizmin başlangıcıdır. (Bak. Le probleme economique da masochisme başlıklı yazım, 1924).

25. Cinsel gelişmenin üreme öncesi evresi üzerine daha sonra yapılmış gözleme bakınız, bunda bu görüşün doğrulanması bulunacaktır.

26. Son olarak saydığı araştırmalar, tutkusal kaynağı nedeniyle sadizm mazoşizm karşıt çiftine müstesna bir yer vermeye ve böylece onu başka «sapıklıklar» serisinden ayırmaya götürmektedir.

27. Burada kanıt olarak Havelock Ellis'in kitabından çıkarılmış şu parçayı vermek bana yeter (Psychologie sexuel-le, 1903): «Bildığımız bütün sadizm ve mazoşizm olayları, Kraft - Ebing'in anlattıkları bile, aynı bireyde olayın iki kategorisini bize buldurmaktadır (çoktan Colin, Scott ve Fere'-nin kanıtladığı gibi)».

28. Daha ilerde «eşit değerlilik» konusunda söylecekleri-mize bakınız.

29. Öte yandan, iğrenme, utanma ve ahlak gibi cinsel gelişmenin önüne set çeken güçleri de insanlığın ruh yapısının oluşumunda cinsel dürtünün kendini sık sık kabul ettirdiği dış yasaklamaların tarihsel yığıntısı (çökeltisi) olarak kabul etmek gerekir. Bu yasaklamaların yansımaları, eğitim ve başka dış etkenler onu kışkırttığı zaman kişinin gelişmesi üzerinde kendi kendine duyulur.

30. Sapıklıkların doğuşunun incelenmesi konusunda bir ön yorum da bulunmak isterdim: Normal cinsel gelişmenin bir başlangıcının saplananlarından önce gelebilmiş olduğunu kabul etmekte (bunu fetişizm olgusunda kanıtlayabildik) insan haklıdır. Psikanaliz buraya kadar, sapıklığın Oidipos kompleksinin doğru bir gelişmenin tortusu olduğunu bazı hallerle gösterebilmiştir; bu kompleksin içetıkılmasından sonra bünyeye göre cinsel dürtüde en önemli olan unsur değeri kazanacaktır.

31. Şimdi söylemiş olduğumu çürütmek için değil, yalnızca tamamlamak için şunu ileri sürüyorum: Nevroz semptomları bir yandan libido dürtülerinin istekleri üzerine öte yandan onlara bir tepki ile karşı koyan ben'in itirazları üzerine kurulmuştur.

32. Etude sur Fhyserie, 1895. İlk kez katartik yöntemi uygulamış olduğu hastadan sözederken J. Breuer «cinsellik olağanüstü bir ilkelik hali içinde kaldı» diyor.

33. Sapıkların (uygun koşullarda düzelmiş davranışlar haline dönebilen) açıkça bilinçli fantazmaları, paranoiyak-ların (düşmanca bir duygu ile başkaları üzerine atılmış olan) hayali korkuları, isteriklerin bilinç-dışı fantazmaları —ki psikanaliz tarafından, semptomlar aracılığıyla ortaya çıkarılırlar— bütün bu oluşlar en ufak inceliklerine dek birbirlerine uyarlar.

34. Çoğu zaman psikonevroz apaçık bir dönüklükle birleşmiş bulunur. Bu halde, heteroseksüel akım, büsbütün baskı altına alınmıştır. Berlin'li W. Fliess'e hak vermek için, psikonevroz halinde dönüklüğe karşı her zaman ve zorunlu bir eğilim bulunduğu olgusuna, benim de özel hallerde ortaya çıkarabilmiş olduğum olgu üzerine dikkatimin çekilmiş olma-

sim onun bildirilerinden birine borçlu olduğumu itiraf ediyorum. Bu zamana dek tam değer; verilmemiş olan bu buluş bütün eşcinsellik kuramları üzerine belirleyici bir etki yapmaya yeterlidir.

35. Dürtüler kuramı, psikanaliz öğretisinin en önemli fakat en eksik bölümüdür. Sonraki çalışmalarım (Haz İlkesinin Ötesinde, 1920; Ben ve Şu, 1923) dürtüler kuramına yeni gelişmeler getirdim.

36. Nevrozların özel bir sınıfının incelenmesi tarafından bana esinlenmiş olan bu varsayımı burada doğrulamak kolay değildir. Fakat, öte yandan cinsel dürtülere gereken değeri vermeden onlar üzerine kesin bir şey söylemek bana olası değil gibi görünüyor.

37. Burada Moll'un yapısı anımsanacaktır; buna göre cinsel dürtü «contrectation» (dokunma) ve «detumescence» «şişkinliğin inmesi) dürtülerine ayrılır.

İKİNCİ BÖLÜM

38. Çocuğun kişisel geçmişine düşen payı değerlendirmeden önce, kalıtsal geçmişine verilmesi gereken payı tam olarak belirlemek zaten olanaksızdır.

39. Bu sav bana daha sonra öyle cüretli göründü ki bunu, konuyu işleyen yazılarda, yeni araştırmalarla doğrulamaya kendimi- merdim.- Bu araştırmalar benim görüşüme uygun ageldi.

Çocukta cinselliğin psikişik ve bedensel gösterilerinin incelenmesi henüz başlamıştır. Bir yazar, S. Bell, (A preliminary Study of the Emotions of Love Between the Sexes = Cinsler Arasındaki Aşk Coşkusu Üzerine Bir İlk İnceleme)

(American Journal of Psychology, XXII, 1902) şöyle diyor: «I know of no scientist, who has given a careful analysis of emotion as it seen in adoles cent.» (Coşku olayını erginde görüldüğü biçimde ele alıp dikkatle çözümleyen bir bilim adamı tanımıyorum). Erginlik öncesi döneminin somatik cinsel gösterileri, bağlantılarındaki soysuzlaşma gösterileri ile ya da kendileri soysuzlaşma gösterileri olarak dikkatimi çekti. Çocuğun aşk yaşamı üzerine bir konu, bu çağın psikanalizi üzerine okuduğum bütün yazılarda eksiktir. Sözcüğü, Preyer'in, Baldwin'm pek tanınmış çalışmaları: (Mental development in the child and race = Çocuktaki kafa gelişmesi ve Irk, 1894); Perez'in (L'Enfant de trois ans a sept ans = Üç yaşından yedi yaşına dek çocuk, 1894); Strümpell'in, Die paedagogische Pathologie = Pedagojik patoloji, 1899; K. Gross'un Seelenleben des Kindes = Çocukların ruhsal yaşamı, 1904) Th. Heller'in Grundriss der Heilpädagogik, 1904; James Sulpy'nin Studies of Childhood = Çocukluk Üzerine İncelemeler, 1895); v.b. Sorunun bugünkü durumunu dikkate almak için Die Kinderfehler dergisi gözden geçirilebilir (1896'dan beri). Bununla birlikte çocuğun yaşamındaki aşkın varlığını kanıtlamaktan başka yapılacak iş yoktur. Perez bunu savunur; K. Gross (Die Spiele der Menschen 1899) bilinen bir şey olarak, «kimi çocukların erkence cinsel coşkulara yanaşabilir oldukları ve karşıt cinsin karşısında bir dokunma gereksinimi duydukları» olgusunu anımsatır.

S. Bell, üç yaşındaki bir çocukta cinsel aşk belirtilerinin görüldüğünü saptamıştı. Aynı şekilde Havelock Ellis'e de bakılmalı (Psychologie sexuelle = Cinsel Psikoloji, Appendice II).

Yukarda çocuk cinselliği üzerine verilen yargı, Stanley Hall'ün önemli çalışmasının yayınlanmasından sonra ancak tutunabilmiştir: (Adolescence, Its Psychology and its relations to physiology, sociology, anthropology, sex crime, religion and education = Ergin, onun psikolojisi ve fizyoloji, antropoloji, seks cürmü, din ve eğitimle ilişkileri New York, 1908).

A. Moll'ün yeni kitabı (Das Sexuelleben des Kindes = Çocukların cinsel sevgisi, Berlin, 1909), aksine benim yargımı çürütmüyor. Buna karşılık Bleuler'in Sexuelle Abnormitäten der Kinder = Çocukların Cinsel Anormallikleri adlı kitaba bakınız.

Bayan Doktor H. v. Hugh - Hellmuth'un bir kitabı Aus dem Seelenleben des Kindes = Çocuğun Ruhsal Yaşamı Üzerine, 1913; bugüne dek üzerinde durulmamış olan cinsel etkene tam değerini vermiştir.

40. Çocukluğun en uzak anılarıyla ilintili sorunlardan birini «Les Souvenirs - Ecrans» başlıklı ve 1899 da yayımlanmış bir yazımda çözümlemeye çalıştım. (Bak. Psychopathologie de la Vie quotidienne = Günlük Yaşamın Psikopatolojisi, bölüm IV.)

41. İşleyişi birleşik olan bu iki süreçten ancak biri dikkate alınırsa içtetikmanın mekanizması anlaşılabilir. Gize ehramının tepesine çıkarılan turiste benzetmek akla gelebilir; turist bir yandan itilmekte, öte yandan çekilmektedir.

42. Geleceğin nevrozlarının çocukluk yılları, normal kalmış olanlarınkinden, yaşanmış izlenimlerin niteliği ile değil fakat bu izlenimlerin yoğunluğu ve kesinliği ile ayırt edildiğinden bu gözlemler malzemesi kullanılabilir.

43. Çocuk cinselliği üzerindeki bu kuramın anatomik alandaki koşutu Bayer tarafından yapılmış özgün gözlemlerde bulunur (Deutsches Archiv für Klinische Medizin, LXXX. 1904), bu geri giden süreç rahim dışı yaşamının başlangıcından birkaç hafta sonra olmaktadır.

Üreme bezlerinin doku arası bölümünü cinsel belirleme organı gibi kabul eden yazarlar, kendi yönlerinden, anatomik araştırmalarda çocuğun cinsel yaşamından ve onun gizlilik döneminden söz etmeye gitmişlerdir.

Lipschütz'ün daha yukarıda adı geçmiş olan (not l'e bakınız) erginlik bezleri üzerindeki kitabından şunu alıyorum: «Erginlik çağında tamamlanan cinsel belirtilerin gelişmesinin, bu anda hızı artmıştır, fakat bize göre, daha dölüt yaşamı sırasında başlamış olan bir sürecin sonunu gösterdiğini söyleyerek gerçeğe daha çok yaklaşılr. Bu zamana değin pek basitçe, erginlik denilen oluş, insanın ikinci on yılı ortalarına doğru ortaya çıkan ikinci bir önemli evre olsa gerek. Doğumdan, bu ikinci önemli evrenin başına değin giden çocukluk, erginliğin ara evresi olarak belirlenir.»

Frenczi'nin bir eleştirisinde (Internationale Zeitschrift für Psychoanalyse, VI, 1920) anatomik kanıtlamalarla psikişik gözlem arasında görülen uygunluk cinsel organların gelişmesinin ilk en yüksek

nokta'sının embriyon dönemi başında yer alması, çocuğun cinsel yaşamının ilk açılmasının üçüncü ile dördüncü yaş arasında görünmesi olgusu ile çürütülmüştür. Anatomik örgütlenme anı ile psikişik gelişme anı elbette bütün bütüne rastlaşmıyor olmalıdır. Bu yönde araştırmalar, insanın üreme bezleri üzerinde yapılmıştır. Öte yandan, hayvanlarda psikolojik anlamda bir gizlilik dönemi görülemeyeceğinden, yazarların cinsel gelişmede iki en yüksek nokta bulunduğunu ortaya çıkarmak için üzerine dayandıkları anatomik gerçekleştirmelerin hayvanlar dizisinin başka üstün türleri için de yapılabilmiş olup olmadığını öğrenmek pek önemli olur.

44. «Cinsel gizlilik dönemi» deyimini W. Fliess'ten alıyorum.

45. Burada sözü geçen olguda, cinsel dürtülerin yüceltilmesi, tepkisel kuruluşlarla yağılır. Bununla birlikte genel olarak yüceltme ile tepkisel kuruluşu ayrı iki süreç gibi kabule izin verilir. Yüceltmeler daha basit mekanizmalarla da üretilebilirler.

46. Jahrbuch für Kinderheilkunde'de, XIV, 1879.

47. Zaten burada, yetişkinin yaşamı süresince doğrulanacak bir olgunun belirtisi vardır; şöyle ki, cinsel doyum uykusuzluğa karşı en iyi devadır. Sinirli uykusuzlukların çoğu cinsel bir duyumsuzluktan ileri gelir. Biraz düşüncesiz süt-ninelerin kendilerine bırakılmış çocukları, onların üreme organlarını okşayarak uyuttukları bilinir.

48. Doktor Galant, 1912'de Neurologie Zentralblatt 20'de «Das Lustcherli = Emzik» başlığı altında, bu cinsel etkinlik şeklini bırakmamış olan ve emziğin verdiği doyumunu cinsel doyumun, özellikle sevgilinin öpmesinin verdiği doyumun kesin bir eşdeğeri olarak tanımlayan bir genç kızın itirafı yayınlanmıştır : «Bütün öpmeler emziğin verdiği zevki vermiyorlar. Hayır, hayır, onlar bundan çok uzak. Bir şey emilirken bütün bedeni dolaşan rahatlama duygusu anlatılamaz. İnsan sanki dünyada değildir ve öylesine memnundur ki, artık hiçbir isteği kalmaz. Bu olağanüstü bir duygudur. Huzurdan başka bir şey, hiçbir şeyin bozamayacağı huzurdan başka bir şey istenmez. Bu, sözle anlatılamayacak kadar güzeldir. Hiçbir ağrı, hiçbir acı duyulmaz, insan sanki başka bir dünyaya götürülmüş gibidir.»

49. Ellis, doğrusu, otoerotik terimin biraz değişikçe, dışardan kıskırtılmayan, fakat içerden belirlenen bir uyarılma anlamında tanımlıyor. Psikalaniz için temel olan onun kaynağı değil, nesne ile ilintisidir.

50. Pek geniş düşüncelerden ve başka gözlemler kullanılmasından sonra bedenin bütün bölümlerine ve iç organlara şehvet uyarıcılık karakteri verilmiştir. Dayanak olarak ileride narsisizm üzerine söylediklerimize bakınız.

51. Biyolojik açıklamalarda, özel hallerde yanlışlığa karşı hiçbir güvence olmamasına karşın hiçbir sonuçlayıcı anlayışa boyun eğmemeyi kolayca önleyemeyiz.

52. Onanizm üzerine, karışık olduğu kadar da bol olan" edebiyata bakınız; sözgelişi, Rohleder'in Die Masturbation, 1899, ve Wiener Psychoanalytischen Vereinigung'un ikinci cildi «Die Onania», Wiesbaden, 1912.

53. Benim şu yazıma bakınız: «Karakter ve anüs erotizmi», 1908. Şuna da bakınız: «Transformations de la Pulsion et en particulier dans L'erotisme anal = Dürtünün ve özellikle anüs erotizmindeki değişimleri» 1917.

54. Anüs bölgesinin erotizmine verilmesi gereken önemi bize anlatmaya katılmış olan bir yazıda, (Anal und Sexual, Imago IV, 1916), Lou Andreas Salome, anüs etkinliğinin ve onun ürünlerinin sağladığı fazla hazla ilgilenen çocuğa karşı yapılan ilk yasaklamanın, onun bütün sonraki gelişmesini belirlediğini kanıtlamıştır. Bundan dolayı çocuk, dürtülerinin gösterilerine düşman bir dünya ile çevrilmiş olduğunu duyar, Küçük kişiliğiyle bu yabancılar arasında ayırım yapmayı öğrenir ve ilk kez kendi haz alma yeteneklerini içe tıkar. O zamandan beri, «anüs» bütün yasak edilenlerin, yaşamından uzaklaştıracağı bütün şeylerin sembolü haline gelir. Daha sonra anüs bölgesiyle üreme bölgesi arasında istenen kesin ayrılık onları karakterize eden anatomik yakınlık ve görevce benzerlikle çelişme halindedir. Üreme organı murdar kalır; kadında bir ek yapılardan başka bir şey olmaz gibi görünür.

55. İleri bir yaşta onanizm pratiğinde özel teknikler kullanılması, çocukluğu sırasında bu pratik için kendisine yapılmış yasağı kaldırma denemesinden başka bir şey değildir.

56. Nevrozluların suçluluk duygusuna daima erginlik sırasında çoğu zaman yapılmış olan bir onanizm etkinliğinin bağlandığı nedenleri, yine son olarak Bleuler'in kanıtladığı gibi, daha da derinleştirme ihtiyacındayız. Bu bağlantı kabaca şöyle anlatılabilir: Onanizm yalnız başına hemen hemen çocuğun bütün cinsel etkinliğini temsil eder ve bütün bu etkinliğe bağlanmış suçluluk duygusuna konu olur.

57. Havelock Ellis «Cinsel Psikoloji» başlıklı incelemesinin ek bölümünde, görünürde normal hale gelmiş öznelerin çocukluk boyunca ilk cinsel hareketlerle içinde doğdukları koşullar üzerine otobiyografik bir tanıklıklar dizisini anımsatıyor. Bu tanıklıklar, doğaldır ki, çocuk amnezi cinsel yaşamın bu tarih öncesi üzerine rastlayan ve nevrozlu hale gelmiş bir kimsede ancak psikanalizle dolabilen bir boşluk sunarlar. Bununla birlikte, bu tanıklıklar bir bakımdan doğrudurlar ve benim yazım yönündeki etiyolojik varsayımlarımı değiştirmemi belirleyenler bunlar olmuşlardır.

58. Ben 1905'te, yetişkinler üzerine uygulanan psikana-litik araştırmaların sonuçları ile bu kanılara varmıştım. Çocuğun doğrudan doğruya gözlemi ancak o zaman serbestçe uygulanabilmişti ve tek tek belirtiler, ilgi çekici gerçekleştirmeler vermişti. O zamandan beri özel nevroz hallerini analiz ederek çocuğun psikocinselliğine daha doğrudan doğruya girebilmeyi başardık. (Johrbuch für psychoanaüsche und psy-chopathalogische Forschimgen I, 1909; ve devamı) Doğrudan doğruya gözlemini, psikanalizin eriştiğı sonuçları doğrulamaktan başka bir şey yapmamış olduğunu görmekle mutluyum; bu, araştırma yönteminin haklı olduğunu doğrulayan bir kanıttır.

Beş yaşındaki küçük bir çocuğun fobisinin (küçük Hans'-ın) analizi, bize psikanalizin sözünü etmediğı çok şeyler öğretmiştir: Cinsel sembolizm, yani cinsel şeylerin, cinsel olmayan nesneler ve bağlantılarda temsil edilmesi, çocuğun ilk konuşma denemelerine dek varır. Ayrıca, aydınlık kaygısından otoerotizmin iki evresi ile nesne sevgisi arasında kronolojik bir sıralanma kurarak önceki açıklamada yanılmış olduğumu anlamak zorunda kaldım.

Gerçekten yukarıda anlatılan analizler ve Bell'in raporları, üç ile beş yaş arasındaki çocukların çoktan net bir şekilde nesne karakterinde bir cinsel seçim yapma yeteneğinde olduklarını ve bu seçimin onlarda güçlü coşkular uyandırabildiğini bize öğretmektedirler.

59. Aynı şekilde, kadında da bir hadımlaştırılma kompleksinden söz etmek olasıdır. Her iki cinsten çocuklar öyle kuram tasarlar ki, buna göre, kadının başlangıçta bir penisi olduğı, sonra kesilme ile bunu yitirdiğı inancı kurulur. Erkek çocuklarda, sonunda, kadınların hiç penis sahibi olmadığı kanısına varıldığında, çok zaman öbür cins için sürekli bir küçümseme duygusu belirir.

60. Çocuğun bu son yılları üzerine cinsel kuramların sayısı pek çoktur. Ben burada ancak birkaç örnek verdim.

61. Yetişkin nevrozlardaki bu evrenin kalanları için Abraham'ın yapıtına bakınız. (Untersuchungen über die frtt-hesten praegenitale Entwitsklungsstufe der Libido. Internationale Zeitschrift für Psychoanalyse, IV. 1916) Daha sonraki bir çalışmada (Versuch einer Entwicklungsschichte der Libido, 1924). Abraham bu ağız aşamasını da pekala arkasından gelen sadik-anal aşama gibi her biri nesne karşısında ayrı bir davranışla karakterize edilen iki bölüme ayırmıştır.

62. Abraham son olarak adı geöen yazıda anüsün, embriyonun ilkel ağızından (blastopore-tomurcuk gözenegi) ileri geldiğine dikkati çekmiştir. Bu psikoseksüel evrimin prototipi olarak görünen bir olgudur.

63. 1923'te çocuğun gelişmesine iki üreme öncesi örgütlenmesinden sonra yerleşen üçüncü bir evre sokarak bu görüşleri değıştirdim. Üreme evresi denilmeye toptan hak kazanan: bu ieuwrede; cinsel bir nesne ve cinsel evrimlerin bu nesne üzerine bir geri çevrilmesi bulunur. Fakat onunla cinsel olgunluk çağındaki kesin örgütlenme arasında temelden bir ayrılık görülür: Bu evre tek bir üreme organı tanır, o da erkek organıdır. İşte bunun için, ona fallus örgütlenmesi aşaması adı verdim. (L'Organisation genitale infantile = Çocuk üreme örgütlenmesi, inter Zeitschr f. Ps. IX, 1923). Abraham'a göre biyolojik prototip embriyondaki cinsel aracın iki cinsinin ayrılmamış karakterinde bulunur.

64. Bazı kimseler sallandıkları zaman anımsarlar: Hava, üreme organlarına dokundukça cinsel bir haz duyarlar.

65. Bazı yürüme bozukluklarının ve agorafobi olaylarının analizi, hareket etme hazzının cinsel niteliğinden şüphe ettirir. Modern eğitimin, gençliğı cinsel etkinlikten çevirmek için sporlardan yararlandığı bilinir; bunun, özgölce cinsel olan zevkin yerine hareketin zevkini koyduğunu ve cinsel etkinliğı otoerotik unsurlarından birine geri götürdüğünü söylemek daha doğru olur.

66. «Erojen» mazoşizm denilen şey budur.

67. Yukardaki açıklamadan reddedilmez şekilde çıkarılması gereken sonuç, her bireye bir ağız, anüs, idrar yolu v.b. erotizmi bağlamak ve bu erotizm şekillerine uyan psişik gerçekleştirmelerin bir anormallik ya da bir nevroz sonucu çıkarılmaması gerektiğidir. Normali anormalden ayıran farklar ancak cinsel dürtüyü meydana getiren çeşitli unsurların orantılı yoğunluğunda ve gelişmeleri boyunca oynamaya çağırdıkları rolde bulunabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

68. Burada verdiğimiz şematik açıklayış, her şeyden önce ayrılıkları ortaya çıkartma amacını gütmektedir. Daha yukarda, çocuk cinselliğini nesne seçme ile ve fallus evresinin gelişmesi ile kesin cinsel oluşuma ne ölçüde yaklaştığını gösterdik.

69. «Mozaşizmin Ekonomik Soruna» adlı yazımdaki bu sorunu çözümlmek için yaptığım girişimlere bakınız.

70. 1905 yılında yayınladığım, şu başlığı taşıyan denemelere bakınız. (Nükte ve Bilinçsizlikle İlişkileri). Zekâ oyunları ile vaktinden önce haz üzerine gidilir ve bu öne alınan haz, sırası gelince kendisi de daha yoğun bir haz yolu açar; çünkü bazı iç yasaklamaları uzaklaştırır.

71. «Lust» (Almanca haz) teriminin, bir yandan kısmî bir doyum gibi davranan ve öte yandan cinsel gerilimi sürdürmeye katılan cinsel uyarılmaların oynadığı çift rolü anlattığını ortaya çıkarmak önemsiz değildir. «Lust» teriminin iki anlamı vardır. Cinsel gerilimi belirttiği kadar duyulan doyum hissi arzusunu belirtir. «le habe Lust» şu demektir: «Bir şey isterdim, bir şey arzuluyorum».
72. Lipschütz'ün daha önce sözü geçen yapıtına bakınız. Sayfa: 15.
73. Bu sınırlama «aktarma nevrozlarından başka nevrozlar psikanalizce daha yanaşılabilir olalı beri aynı değere sahip değildir.
74. Önceki nota bakınız.
75. Bak. «Poor introduire narcissisme - Narsisizmi içeri sokmak için».
76. Herkesçe kabul edilen görüş bakımından hiçbir karışık anlam sunmayan «erkek» ve «dişi» kavramlarının, bilimsel açıdan bakıldığında pek karmaşık olduğunu düşünmek gerekir. Bu iki terim, üç değişik anlamda kullanılır. «Erkek» ve «dişi», «etkinlik» ya da «edilginlik»in karşılıkları olabilirler; ya da biyolojik ve son olarak sosyolojik anlamda alınabilirler. Psikanaliz bu anlamlardan temel olarak birincisini dikkate alır. İşte böylece, az önce libidoyu «erkek» olarak karakterize ettik. Gerçekten, dürtü daima, amacı edilgin olduğu zaman bile etkindir. Biyolojik anlamda alman «erkek» ve «dişi» terimlere, açık ve kesin tanımlamalar daha uygun gelir. O zaman «erkek» ve «dişi» bir kişinin ya sperma bezlerinin ya da yumurtalık bezlerinin, bunlardan çıkan çeşitli görevleriyle varlığını belirtir. «Etkin» öge ve onun ikinci derecede gösterileri, sözgelisi artmış bir kas gelişmesi, bir saldırma davranışı, daha şiddetli bir libido, her zaman biyolojik anlamda «erkeklik» kavramı içine girer; ama onun zorunlu bir özelliği değildir. Belli bir sayıdaki türde, saydığımız karakterlerin dışıerde olduğunu görüyoruz. «Erkek» ve «dişi» terimlerine verdiğimiz sosyolojik anlama gelince, bu her gün, her iki cins üzerinde yaptığımız gözlemlere dayanmaktadır. Bunlar, cinslerden birinin bir kimsedeki karakterinin biyolojik bakımdan da sosyolojik bakımdan da öbürünün karakterlerini söküp atmadığını kanıtlamaktadır. Her insan, gerçekten, biyolojik bakımdan kendi cinsine özgü karakterlerle öbür cinsle özgü karakterlerin bir karışımını, aynı şekilde, etkin ve edilgin öğelerin bir karışımını sunar ki, psişik düzendeki bu öğeler biyolojik karakterlere ya bağlıdır ya bağılı değildir.
77. Psikanaliz bize, cinsel nesne seçiminin iki ayrı yolla yapıldığını öğretiyor. Daha yukarda gördüğümüz gibi kaynakları ile ilk çocukluğa çıkan bazı modeller üzerine dayanabilir ya da kişinin kendi benini aradığı ve onu başka bir kişide bulduğu narsisizm'e bağılı karakterler sunar. Bu son yol, patolojik hallerde tam özel bir karakter alır; fakat bu, burada çizdiğimiz çerçeve içine girmez.
78. Yorumlamalarımın rahatsız edebileceği kimselere, Havelock Ellis'ten, «Psychologie sexuelle — Cinsel Psikoloji» parçasını okumalarını öğütlerim. O, bunda anne ile çocuk arasındaki bağlantıyı, benimkine çok yaklaşan bir yorumlama ile işlemektedir.
79. Çocuk bunaltısının kaynağı üzerindeki bilgilerimi üç yaşındaki bir oğlana borçluyum. Çocuk bir gün ışsız bir odada bulunuyordu, şöyle bağırdığım duydum: «Teyze, bana bir şey söyle, korkuyorum, çünkü çok karanlık!» Teyzesi ona şu karşılığı verdi: «Bu neye yarar, beni göremeyeceksin ki!» Çocuk «Zararı yok,» diye karşılık verdi, «birisi konuşurken aydınlık oluyor.» Demek ki, çocuk karanlıktan korkmuyordu, sevilen bir kimsenin yokluğundan bunalmıştı ve bu kimse varlığını ona duyurduğu anda sakinleşme umudu verebiliyordu. Psikanalizin en önemli noktalarından biri, nevroitik bunaltının libidodan doğduğunu, sirkenin şaraptan dönmesi gibi onun bir ürünü olduğunu gösterebilmiş olmasından ibarettir. Daha geniş bilgiler için, soruna kesin bir çözüm vermiş olduğumu ileri sürmemekle birlikte, benim kitabıma bakabilirsiniz: «Psikanalize Giriş»e.
80. Daha yukarda, çocuğun cinsel seçimleri üzerine ve «sevgi akımları» üzerine söylediklerimize bakınız.
81. En yakınlarla cinsel birleşme yasağı, insanlıkça edinilmiş bir şey olarak kabul edilir ve başka birçok tabular gibi töremize katılarak çoğu kimselerde irsiyet yolu ile saptanır. (Bakınız: Freud, «Totem ve Tabu,» 1913). Bununla birlikte, psikanaliz bize kaç kişinin gelişmesinin dönemlerinde kendilerini en yakınlarla cinsel birleşmeye iten girişimleri yenmek için ne kadar savaşmak zorunda kaldığını ve yine de ister hayalde, ister gerçekten olsun sık sık bu duruma düştüğünü göstermiştir.
82. Çıkış noktası olarak, çocuğun sonunda vazgeçtiği cinsel araştırmalara sahip olan erginlik çağının fantazmalarını, gizlilik dönemi bitiminden önce var olabilirler; toptan ya da kısmen bilinçdışında kalabilirler. İşte bunun için, onların görünme tarihlerini saptamak çoğu zaman olanaksızdır. Bu hayaller, içetkılmış libidonun kimi unsurlarının görüldüğü biçimler olan, sanki hazırlayıcı aşamaları oluşturan çeşitli semptomların doğuşu bakımından büyük bir önem taşımaktadırlar. Bu hayaller, düş biçimi altmda bilinçli hale gelen gece fantazmalarının prototipleridirler. Düşler çoğu zaman, uyanıklık

halinde uğradıkları uyarımların etkisi altında ve henüz soğutulmamış olan bu tür fantazmaların («günün kalıntıları») yenilenmesinden başka şeyler değillerdir.

Bu erginlik çağının cinsel fantazmaları arasında cinsel deneyleri ne olursa olsun hemen hemen her kişide ortaya çıkmaları olgusu karakterize edilenler vardır. Bu düşünceler düzeninden olarak çocuğa ana-babasının cinsel birleşmesini gördüğü, sevilen bir kimsenin kendisini erkence ayarttığı, hadımlaştırılmakla tehdit edilmiş olduğu ve annesinin göğsünde bir süre kalırken orada her türlü değişmelerden ya da son olarak ana - babasına oranla eski durumu ve bugünkü durumu arasındaki ayrılıktan başlayarak yetişkinin bütün bu efsane kurduğu «aile romanı» denilen şeyi geçirdiği hayalleri söyleyelim. O, Rank, (Der Mythos von der Geburt des Hel-den, 1909) başlıklı bir yazıda bu tür fantazmalarla mitoloji arasındaki bağlantıları göstermektedir.

Oidipos kompleksinin bütün nevrozların temel kompleksi olduğunu ve bu hastalıkların en temel bölümlerini oluşturduğunu söylemek yerindedir. İlerde yetişkinin cinselliği üzerine kesin bir etki yapacak olan çocuk cinsliği Oidipos kompleksinde en yüksek noktasına erişir. Her insan, kendini Oidipos kompleksini yenme çabasına vermek zorunda görür. Bu çabaya katılmazsa bir nevrozlu olacaktır. Psikanaliz bize Oidipos kompleksinin temel önemine gittikçe daha çok değer vermeyi öğretmektedir; diyebiliriz ki(psikanalizi tutanları ve ona karşıt olanları ayıran, birincilerin bu olguya verdikleri önemdir. Başka bir çalışmada, La traumatisme de la nais-sance'ta (Doğumun Trovmatizmi) Rank, anneye bağlılığı embriyon dönemine götürmüş ve böylece Oidipos kompleksinin biyolojik temelini göstermiştir. Yukarıda söylenenden farklı olarak doğum bunaltısının trovmatik izleniminden, en yakınlarla cinsel birleşme yaşağını türetir.

83. Düşler Bilimi'ndeki Oidipos yazgısına efsanece verilen uğursuzluk karakteri üzerine açıklamalara bakınız.

84. Benim şu başlığı taşıyan denememe bakınız. Sur un type particulier de choiz d'objet chez l'homme, 1910. (Erkeklerde Nesne Seçiminin Özel Bir Tipi Üzerine).

85. Aşk yaşamının özelliklerinden çoğu ve aşk tutkularının aldığı zorlayıcı karakter, çocukluğa başvurulursa ve orada, o çağda görünen, etkisi hâlâ kendini duyuran olayların yansımaları görülürse ancak anlaşılabilir.

86. Burada, Ferenczi'nin hem fantazilerle dolu, hem de zengin fikirler taşıyan yapıtım anımsatmak yerinde olur. (Versuch einer Genitaltheorie, 1924). Ferenczi, bu yapıtında gelişmiş hayvanların cinsel yaşamını biyolojik evrimlerinin tarihinden çıkarıyor.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

87. Bu yalnızca nevrozlarda «negatif halde» görünen sapıklık eğilimleri için değil, «pozitif» sapıklıklar, ya da asıl sapıklıklar için de doğrudur. Demek ki asıl sapıklıkları, münhasıran saptanacak olan çocuk sapıklıklarına götürmek haksızlık olur, bunlar cinsel yaşamın serbest gelişmelerini yapamamış olmalarından ileri gelen bu eğilimlere doğru bir geri-ye-dönüş sayılmalıdır. İşte bundan dolayı, «pozitif» sapıklıklar, onlar bile, psikanalitik tedavi yolu ile işleme tutulurlar.

88. Çok zaman erginlik döneminin başında normal bir cinsellik akımının varlığı görülür, fakat dışardan gelen engellere dayanamayacak kadar zayıf olan bu akım kaybolur ve yerini sapıklığa varacak olan bir geridönüşe bırakır.

89. Bazı karakter özelliklerinin bile belirli erojen unsurlarla bağıntısı olduğu ortaya çıkarılabilmektedir. Böylece, inatçılık, cimrilik ve düzen fikri erojen anüs bölgesinin etkinliğinden türetilir. Güçlü bir idrar yolu erotizmi ise 'gözü yükseklerde olma' özelliğini açıklayabilir.

90. İnsan yaradılışını iyi tanıyan Emile Zola Yaşama Se-vinci'nde, bir genç kızın gönül coşkuluğundan ve saf bir yararlanma gütmeyizlik duygusundan dolayı, varını yoğunlu, servetini, en sevgili arzularını, karşılık beklemezsizin sevdiği adama verişini anlatır. Bu genç kız çocukken öyle doymak bilmez bir sevgi gereksiniminin egemenliği altına girmişti ki, başka bir küçük kızın tercih edildiğini görünce bir gaddarlık yapmıştı.

91. Bazı izlenimlerin sahip oldukları saplanma eğiliminin önceki bir çağda fiziksel bir cinsel etkinliğin yoğunluğundan ileri geldiği kabul edilebilir.

Freud, "CİNSİYET ÜZERİNE" adını taşıyan bu önemli araştırmasında, cinsel içtepelerimizin ilk çocukluk çağından itibaren nasıl evrildiğini inceleyerek, yetişkin insanda, (özellikle de nevropat tiplerde) cinselliğin çocukluk çağındaki olaylarla koşullanmış olduğunu ileri sürüyor. Cinsellik alanındaki bilimsel araştırmaları küçümseyen ve bu konuyu "salt cinsel-lik"le uğraşmak sayan geleneksel psikolojiye karşı bu yapıt gürültüler koparmış ve sert tartışmalara yol açmıştı. "CİNSİYET ÜZERİNE", Freud'un anlaşılmasında kilit rolü oynayan ve hiç kuşkusuz her aydının mutlaka okuması gereken temel yapıtlardan biridir.